

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 2. JUNIJA 1983

ŠTEV.: 21 • LETO XXXII

Naš kovinar, svobodni glasnik, davca, KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval s rednikom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik: Jozeta Vardič. Naslov: Uredništvo Železarja, SZ Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometa davka po pristojnem mnenju štev. 421/1-72.

GOVOR ZVONETA DRAGANA OB OTVORITVI 7. PROIZVODNO-DELOVNEGA TEKMOVANJA KOVINARJEV SLOVENIJE

Čeprav se je sedmo proizvodno-delovno tekmovanje kovinarjev začelo že dopoldan, je bila slavnostna otvoritev v petek, 27. maja zvečer z otvoritvenim govorom podpredsednika zveznega Izvršnega sveta ZVONETA DRAGANA in pestrim kulturnim programom. Podpredsednik je v svojem govoru dejal:

V veliko zadovoljstvo mi je, da lahko v tem slovesnem trenutku pozdravim udeležence in organizatorje sedmega proizvodno-delovnega tekmovanja kovinarjev Slovenije.

Proizvodno-delovna tekmovanja kovinarjev, čeprav je to šele sedmo po vrsti, imajo svoje korenine že v letu 1955, ko je bilo na Institutu za vodo za varjenje organizirano prvo

tekmovanje varilcev. Tekmovanja kovinarjev so se kljub nekaterim pomislekom o njihovi smiselnosti uspela uveljaviti in dokazati svoj pomen.

V proizvodno-delovnih tekmovanjih se izraža vsakokratna raven produktivnosti dela, kvalitete dela, organizacije proizvodnega procesa in samoupravnih odnosov v združenem delu; so pa tudi svojevrsna šola delovnega izobraževanja in dviganja tehnične kulture delavca-ustvarjalca. Istočasno so priložnost za medse-

(Nadaljevanje na 10. strani)

Prvovrščeni kovinarji vseh poklicev (foto-S. Kokalj)

BRATSTVO IN ENOTNOST STA POGOJ MOČNE JUGOSLAVIJE

Naslovne misli, ki jih je tovariš Tito, predvsem od oborožene revolucije dalje nenehno poudarjal in se za njihovo uresničevanje tudi z vsem žarom boril, moramo tudi v sedanjem in prihodnjem obdobju imeti pred očmi, kajti različne pojave oblike nacionalizma, šovinizma in podobno so še vedno prisotne, ki sicer zaradi mednarodnega ugleda in doseženih razvojnih rezultatov socialistične samoupravne Jugoslavije ne morejo ogroziti našega nadaljnjega razvoja, lahko ga pa ovirajo ali celo upočasnijo. Ti pojavi, za katerimi največkrat stojijo socialistični samoupravni Jugoslavijski nenaklonjeni ali celo sovražne sile, pa imajo zelo jasen namen — zrahljati moč in mednarodni ugled naše domovine ter ovirati nadaljnji socialistični samoupravni razvoj.

Ne bi pa smeli podcenjevati tudi drugih negativnih potez nacionalizma, kot so primeri nacionalnega sovraštva, omalovaževanje drugih narodov, njihove zgodovine in kulture, njihovega znanstvenega življenja, znanstvenih pridobitev in razvoja nasploh. Pri tem seveda ne smemo zanemariti niti dejstva, da so naši narodi v stari Jugoslaviji dolga leta živeli v nenaklonjenosti, da so različne politične stranke leta in leta med narodi, verami in pokrajinami spodbujale šovinizem, nacionalno in versko sovraštvo in podobno, kar seveda še ni povsem izkoreninjeno in kar se je tudi najbolj kravo izrazilo v narodnoosvobodilni borbi in socialistični revoluciji.

Ravno narodnoosvobodilna borba in socialistična revolucija pa sta v najtežjih dneh naše zgodovine kovali najzlahtnejšo kvaliteto naše revolucije — bratstvo in enotnost, ki je ena največjih pridobitev tega krvavega obdobja. Tovariš Tito je ocenil že leta 1944, kot največjo zmago narodnoosvobodilne vojske, doseženo enotnost in bratstvo naših narodov.

Med narodnoosvobodilno borbo in socialistično revolucijo so naši narodi spoznali, da bo uspešna borba proti okupatorju za osvoboditev domovine in pravičnejšo družbeno ureditev možna in uspešna le v vzajemnosti in medsebojni povezanosti vseh jugoslovanskih narodov. Ne-le, da so se sinovi vseh jugoslovanskih narodov borili v istih partizanskih enotah na vsem jugoslovanskem ozemlju, temveč so partizanske enote in ilegalci na posameznih območjih povečevali svoje akcije, kadar so bili okupatorji in njihovi pomočniki v ofenzivi proti partizanskim enotam na drugem območju. Partizanske enote iz vseh jugoslovanskih območij so z rano ob rami osvobajale jugoslovansko ozemlje.

K tej največji pridobitvi narodnoosvobodilnega boja pa so velik delež prispevali tudi prebivalci v Srbiji, Hrvaški, Bosni in Hercegovini, kamor je nacistični okupator leta 1941 izgnal desetisoče Slovence. Namesto nacističnih in sovražnih pogledov, kar so pričakovali Nemci, pa so tam Slovence sprejeli z odprtimi srci in jim tovariško ponudili roko, skorjo kruha in streho. Med našimi izgnanci in tamkajšnjimi prebivalci so se začele spletati tovariške in prijateljske vezi, ki so bile neprecenljiv prispevek k utrjevanju že nerazdružne verige bratstva in enotnosti narodov Jugoslavije. K utrjevanju te verige pa veliko prispevajo tudi poveljna srečanja med Slovenci in prebivalci iz bratskih republik, ki so leta 1941 ponudili tovariško, bratsko roko našim izgnancem.

V narodnoosvobodilni borbi in socialistični revoluciji skovano bratstvo in enotnost pa se je potrjevalo in jeklenilo tudi vsa poveljna leta. To se je dokazovalo in se dokazuje v pomoči bolj razvitih republik manj razvitim republikam in pokrajinam, z združevanjem dela in sredstev med delavci v različnih organizacijah združenega dela širom Jugoslavije, z znanstvenim, kulturnim in drugim sodelovanjem.

Čeprav je neizpodbitna resnica, da je velikanska večina delovnih ljudi in občanov Jugoslavije že zavestno spoznala pomen bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti, to še ne pomeni, da je dosežena že popolna enotnost na podlagi socialistične zavesti. Poleg nenehne bitke proti različnim pojavom nacionalizma in šovinizma, moramo trajno krepiti zavest delovnih ljudi in občanov o pomenu bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti, pri čemer nam morajo biti nenehno pred očmi besede tovariša Tita, ki jih je izrekel 14. septembra 1973. leta v Bjelovaru:

»... Enotnost in bratstvo v naši deželi sta poglavitna dejavnika naše krepitve zunaj in znotraj države, poglavitni opornik v boju proti vsem nasprotnikom, ki bi poskušali uničiti to našo enotnost. Zagotavljam vam, tovarišice in tovariši, da sta enotnost in bratstvo najmočnejši vzvod našega nadaljnjega razvoja, najmočnejše orožje, in zato ga moramo varovati kot zenico očesa. Ne glede na to, da smo to povedali že tisočkrat, moramo to ponoviti še tisočkrat, tako, da bo, od najmlajše generacije do najstarejših, prodrla v jedro naše biti, da bo preželo našo sedanjost in našo prihodnost...«

TREBA JE IZVAJATI DOGOVORJENO

Zvone Dragan, podpredsednik zveznega Izvršnega sveta, se je v petek, 27. maja, s predstavniki družbenopolitičnih organizacij ter samoupravnih in upravnih organov občine in predsednikom poslovnega odbora Železarne pogovarjal o problemih v občini Jesenice.

Predsednik izvršnega sveta skupščine občine Jesenice je gosta seznanil s položajem, gospodarstvom in razvojem občine. Razložil mu je, kakšne načrte imamo do leta 1985 in

kako jih uresničujemo. Podrobno ga se seznanil z uspehi in težavami gospodarjenja v prvih štirih mesecih in mu razložil plan za leto 1983.

(Nadaljevanje na 2. strani)

REPRODUKCIJSKA POVEZANOST PROIZVAJALCEV IN PREDELOVALCEV KOVIN

V okviru sedmega proizvodno-delovnega tekmovanja kovinarjev je republiški odbor Sindikata delavcev kovinske in elektroindustrije Slovenije v četrtek, 26. maja, na Jesenicah organiziral tudi posvet na to temo; pri čemer je sodelovalo tudi Splošno združenje črne in barvne metalurgije in livarn Slovenije. Že z vabilom so organizatorji posveta vabljanim poslali gradivo, v katerem je bilo poudarjeno:

Usklajevanje razvoja je po zakonu o združenem delu v okviru reprodukcijskih verig možno urejevati s samoupravnim sporazumom med proizvajalci surovin in reprodukcijskega materiala in predelovalci.

V zadnjih letih so številne organizacije združenega dela ponudile zelo različne rešitve za združevanje dela in sredstev, pri tem pa so skušale v

glavnem razreševati le tekočo proizvodnjo. Nekateri ponudili samoupravni sporazumi, predvsem na področju proizvodnje kovin, rešujejo reprodukcijsko povezanost za daljše obdobje. Ker so vlaganja v proizvodnjo kovin kapitalno izredno intenzivna, je trajanje investicij dolgo in imajo tudi proizvodne rešitve značaj dolgoročne proizvodnje, so bile nare-

jene številne poglobljene študije in možnosti nadaljnjega razvoja. Razgovori in usklajevanje med proizvajalci in predelovalci kovin so bili zlasti v SR Sloveniji od leta 1980 dalje izredno plodni. Na osnovi teh dogovorov so bili izdelani ustrezni samoupravni sporazumi.

Od številnih samoupravnih sporazumov so bili kot osnova za posvet v gradivu poudarjeni:

— Samoupravni sporazum o razreševanju aluminijanskega kompleksa, o katerem je podrobno govorila na posvetu Mirjam Jan-Blažič, predsednica iniciativnega odbora proizvajalcev in potrošnikov aluminija, združenih v poslovni skupnosti za aluminij.

Oblikovanje skupnosti za medsebojno plansko in poslovno sodelovanje na področju aluminija je potekalo v več fazah in v glavnem predvideva nadomestilo tehnološko zastarele elektrolize v tovarni aluminija Kidričevo in povečanje proizvodnje primarnega aluminija. S tem bi bile, poleg usklajenosti med proizvodnjo primarnega aluminija v Kidričevem in valjanih proizvodov v IMPOLU, slovenske in druge livarne oskrbljene z ustreznimi količinami aluminija. Samoupravni sporazum o združitvi dela in sredstev za izgradnjo

(Nadaljevanje na 3. strani)

POZDRAV UDELEŽENCEM VLAKA BRATSTVA IN ENOTNOSTI

Osmega julija pred dvainštridesetimi leti, v poznih popoldanskih urah, je takrat na majhno železniško postajo, v Valjevu prispel žalosten transport s 523 slovenskimi izgnanci, med katerimi je bilo tudi veliko jeseniških družin. Na postaji ozkotirne železnice jih je pričakalo nekaj tisoč domačinov s prijaznimi obrazi, kar jim je vlivalo upanje. In res, ravno ti ljudje, prebivalci danes pobratenega Valjeva so jim ponudili bratsko roko in skupaj z njimi delili usodo štiriletno okupacije.

Od takrat je preteklo že mnogo časa, mnogih, ki so si takrat bratovsko stisnili roko, ni več med živimi, živi in se predaja iz generacije v generacijo pa trdno tovarštvo in prijateljstvo, kot izjemno pomemben dejavnik v negovanju in krepitvi bratstva in enotnosti med jugoslovanskimi narodi in narodnostmi. Ne, to niso besede, to so neizpodbitna dejstva, ki smo jih neštetočrat v povojnem obdobju občutili in doživljali. To dokazuje tudi že v življenje srbskega in slovenskega prebivalstva vraseče

no medsebojno obiskovanje, ki doseže svoj vrhunec vsake dve leti z VLAKOM BRATSTVA IN ENOTNOSTI, katerega udeležence letos sprejemamo v goste v SR Sloveniji.

Del teh udeležencev iz pobratene občine Valjevo, bomo jutri v petek, 3. junija, ob 15.35 sprejeli tudi na jeseniški železniški postaji s krajsim kulturnim programom; potem pa jih bodo na domove prevzeli jeseniški gostitelji. Tudi naslednji dan bodo

(Nadaljevanje na 14. strani)

MED 301 TEKMOVALCEM TUDI 21 DELAVCEV NAŠE ŽELEZARNE

V petek, 27. in v soboto, 28. maja, je na Jesenicah in v Kranju potekalo sedmo proizvodno-delovno tekmovanje kovinarjev Slovenije, ki se ga je udeležil 301 tekmovalcev, med njimi tudi 21 delavcev naše železarne. Po oceni organizacijskega odbora je v predtekmovanjih v občinah in regijah sodelovalo več kot deset tisoč delavcev in je dejansko že velik uspeh vseh tistih, ki so se uvrstili v republiški finale. Seveda pa je k temu treba pristeti še več kot pet tisoč organizatorjev in strokovnjakov, ki so pripravljali tekmovanje in ocenjevali izdelke, in družbenopolitične delavce.

Najprej je v petek dopoldan v Železarskem izobraževalnem centru potekal teoretični del tekmovanja. Tekmovalci so bili razdeljeni v štiri najst skupin po posameznih poklicih, testna vprašanja, na katera so odgovarjali, pa so zajemala vprašanja s področja samoupravljanja, varstva pri delu in stroke. Ocenjevalna komisija, ki jo je vodil Stefan Ščerbib, je ugotovila, da so tekmovalci v teoretičnem delu v splošnem pokazali dobro pripravljenost. Ugotovila je, da se vsako leto za tekmovanje odloča več tekmovalcev, predvsem mlajših delavcev, ki v ničemer ne ostajajo za starejšimi. Tudi rezultati so iz leta v leto boljši, tako pri poznavanju stroke kot pri poznavanju samoupravljanja in varstva pri delu.

Seveda so bili med njimi tudi posamezniki, ki so bili dokaj slabo teoretično pripravljeni.

V popoldanskem času in v soboto dopoldan so se tekmovalci pomerili v praktičnem znanju, in sicer na Jesenicah v poklicih: strugar, brusilec, rezkalec, varilec TIG, MAG in plamenski postopek (v delavnicah Železarne), kovač (v delavnici Železarne in ŽIC), orodjar, konstrukcijski ključavničar, livar, varilec obločnega varjenja (ŽIC), avtomehanik »Otto« in »Diesel« (Integral Jesenice) ter v Kranju TV mehanik (Iskra).

Po oceni predsednika centralne ocenjevalne žirije, Danila Zupaniča, in predsednika organizacijskega

(Nadaljevanje na 11. strani)

DOBRI KOLIČINSKI REZULTATI

Po tridesetih dneh uresničevanja planskih obveznosti v mesecu maju nam podatki kažejo dobre količinske rezultate, sicer pa pogledimo, kako izgledajo rezultati dan pred zaključkom petega letošnjega meseca, kot so jih zabeležili na oddelku za statistiko na sektorju za ekonomiko in organizacijo.

Do vključno 30. maja so delavci v TOZD PLAVŽ izdelali 14.721,4 tone grodlja in le pol odstotka zaostajajo za idealnim izvrševanjem mesečnega družbenega plana.

Za dober odstotek nad idealno realizacijo so delavci v TOZD JEKLARNA, ki so v tem času izdelali 41.175 ton surovega jekla, oziroma 98 % mesečnega družbenega plana.

Skupna proizvodnja je bila v tem času dosežena v količini 117.468,7 tona, kar je 94,4 % mesečnega družbenega načrta, oziroma 96,3 % nekoliko znižanega operativnega programa.

Za prodajo je bilo v tridesetih dneh maja izdelano 22.112,6 tone izdelkov, oziroma 68,5 % mesečnega družbenega plana in 89,6 % pomembnega znižanega operativnega programa.

ENERGETSKO GOSPODARSTVO SLOVENIJE

Zbor združenega dela in zbor občin Skupščine socialistične republike Slovenije sta junija 1983 obravnavala poročilo o stanju in razvoju energetskega gospodarstva v SR Sloveniji. Poročilo je objavljeno v skupščinskem Poročevalcu št. 13. Energetsko gospodarstvo je sestavni del pogojev za gospodarjenje tudi v metalurgiji, zato je prav, da se z njim seznanimo in prek delegatskega sistema sodelujemo pri nadaljnjem razvoju.

Iz poročila je razvidno izvajanje zakona o energetskega gospodarstvu, ki je bil sprejet v novembru 1981 in v katerem je določen rok za uveljavitev. Niso še ustanovljene samoupravne interesne skupnosti in nekateri drugi organi, ki jih določa zakon, niti ni sprejet družbeni dogovor za ustanovitve energetske skupnosti. Zastojanje oziroma prepočasno in neučinkovito ustanavljanje skupnosti in ugotavljanje udeležb v skupnem prihodku narekuje pospešene aktivnosti za občinske in obe republiški energetske skupnosti (posebna in republiška energetska skupnost). Zato bo do konca leta izšlo še veliko pravilnikov in predpisov, kot na primer pravilnik o strokovni izobrazbi, izkušnjah in obveznem usposabljanju, načinu preizkušanja znanja za delavce, ki upravljajo dela in naloge pri energetskih napravah. Ti predpisi morajo biti izdelani že do 30. junija 1983. Do konca leta pa mora izvršni svet sprejeti vrsto predpisov o izkoriščanju energije, racionalni porabi toplote in transportiranju energije.

V lanskoletnem poslovanju na področju električne energije in premovalnikov je proizvodnja glede na plan narasla za 6,1 % in 10,5 % glede na leto 1981. Kljub podražitvi električne energije za 15 % v maju 1982, pa ni bil dosežen planiran skupni prihodek. Elektro gospodarstvo ima 802,1 mio din izgube, oba premogovnika (Velenje in Trbovlje) pa 142,8 mio din, skupaj 944,8 mio din, kar je sicer nekaj manj kot je bilo predvideno, glede na energetske bilancije in predlagano ceno 246,53 p/KWh ter 27 % podražitvijo. Dejanska cena je namreč znašala 212,69 p/KWh.

Ta izguba pa še ne zajema nekaterih stroškov JE Krško, ki je v poskusnem obratovanju proizvedla 1777,3 GWh in ni pokrila vseh stroškov, predvsem obresti (13,8 mio din), ki jih bo potrebno pokriti v letu 1983. Del izgube je bil pokrit z uporabo amortizacije. Denarno nadomestilo izgub je planirano na breme povečanja dohodka v naslednjih treh letih. Predlagano je tudi, da se del izgube sredstev za skupno porabo Elektro gospodarstvu Slovenije zagotovi v letošnjem letu.

Na področju naftnega in plinskega gospodarstva je bila oskrba v lanskem letu motena. Rešitev je bila v tem, da je bilo del proizvodnje usmerjeno na zemeljski plin, ki je dosegel že porabo 700 mio na kub. m, kar zamenjuje 550.000 ton nafte. Z boljšim izkoristkom pa se še dodatno zmanjšuje poraba nafte. Računajo, da je izkoristek boljši za 5 do 15 %.

Petrol je že leto 1981 zaključil z izgubo. Sanacijski program sega do leta 1986, ko bo glavni del kreditov odplačan. Takrat bo manj stroškov na kub. m prodanega plina. Izgubo v letu 1982 je krila delovna organizacija sama. Izguba pa je nepomembna glede na težave, ki jih ima delovna organizacija z dinarsko in devizno nelikvidnostjo.

Ocena gospodarjenja v letu 1983 sloni na sprejeti energetske bilancije. Ob predvideni proizvodnji in nakupu električne energije (8986 GWh) je ocena za visok porast stroškov, v primerjavi z letom 1982 (gorivo, amortizacija, krediti ter stroški iz leta 1982, predvsem JE Krško). S 5. marcem 1983 se je cena energije povečala za 25 %. Še vedno računajo, da bo 10.160 mio din primanjkljaja za pokrivanje stroškov enostavne reprodukcije.

Narajajo tudi stroški poslovanja v naftnem in plinskem gospodarstvu. Vzrok so večji transportni stroški in sprememba tečaja dinarja. Ob predpostavki, da bo potrošnja potekala v okviru energetske bilance, bo poslovanje boljše kot lani. Računajo na rezultate, ki bi pokrili stroške enostavne reprodukcije in omogočili nekaj sredstev za razširjeno reprodukcijo. Za DO Zemeljski plin pa je v okviru sanacijskega programa predvidena izguba v višini 125,7 mio din. Zato predlagajo, da se cena zemeljskega plina sproti spreminja glede na nabavno ceno fco jugoslovanske meje. Vsi negativni trendi za oskrbo naftnih derivatov so iz preteklih let poglobljeno preneseni v 1983 leto.

Izvajanje investicijskih del: iz prejšnjega obdobja je ostalo nedokončanih več objektov, ki so imeli

prednost za dograditev v letih 1981-1982 (JE Krško, Šoštanj IV, HE Formin, Brestanica). Ker ni bilo možno zbrati vseh sredstev za planirano izgradnjo, določenih s samoupravnim sporazumom o temeljnih plana za 1981-1985 in kontinuiteto do leta 1990, je ISE sprejela minimalni program v obsegu 10,87 mio din. Težave pri gradnji je povečala nepredvidena podražitev. Navajajo tudi, da je poleg počasne izgradnje vzrok tudi popuščanje lokalnim pristiskom. V prednostne objekte so bile uvrščene toplotna Ljubljana II, objekt Preloge REV Velenje, objekti v REK E. K. Trbovlje, rudnik urana Žirovski vrh, HE Solkan, rudnik in TE Ugljenik v BiH. Upočasnili so gradnjo HE Mavčice. Kapaciteta gradnje TE Kosovo B je zmanjšana od 150 MW na 50 MW. Prav tako je bilo moteno izvajanje programov gradnje malih HE in tudi rekonstrukcija zaostalih objektov se ni pričela. Raziskave in dokumentacija so izdelane le v obsegu 70 % od načrtovanih potreb.

Predvidena struktura sredstev za investicije je zajemala: 32 % lastnih sredstev, 58 % združenih in 10 % bančnih. Izpadla so lastna sredstva elektro gospodarstva, manjši je bil priliv od povečane priključne moči, ker je izdanih malo novih soglasij. Največji je bil izpad lastnih in bančnih sredstev.

Poudariti je treba, da so uporabniki dobro izpolnjevali obveznosti, dolgujejo le 7 % od pričakovanega priliva.

Pri izvajanju investicijskih del na področju naftno plinskega gospodarstva pa v letu 1982 ni bilo bistvenega odstopanja. Vrednost sredstev je bila zmanjšana zaradi inflacije in nam ne zagotavljajo izvajanje vseh del, katera so bila predvidena, zato prihaja do časovne kasnitve nekaterih del. Kasnijo geološke raziskave, ki so prioriteta, so se pa že pričela dela za razširitev plinovodnega omrežja

TREBA JE IZVAJATI DOGOVORJENO

(Nadaljevanje s 1. strani)

Do konca leta moramo zagotoviti nemoteno proizvodnjo in povečati izvoz. Uvesti je treba selektiven pristop k proizvodnji, pospešiti dohodkovno povezovanje in zagotoviti boljšo oskrbljenost občanov in gospodarstva.

Goštu so podrobno predstavili tudi aktivnosti družbenopolitičnih organizacij v občini in organizacijo in razvoj družbenih dejavnosti. Predsednik občinske konference ZSMS pa je Dragana seznanil s problemi štipendijske politike in zaposlovanja žensk.

Zvone Dragan je dejal, da je struktura jeseniškega gospodarstva zaradi izrednega pomena Železarne netipična in so zato omenjeni problemi res veliki, vendar ne nepremostljivi. Rešitve problemov pa bomo morali poiskati v širšem družbenem okolju - v republiki in federaciji.

V prihodnje se bo moralo vsako okolje preoblikovati skladno z novim sistemom, ki ga narekuje gospodarstva stabilizacija. Zaokrožili se bodo zahtevni pogoji gospodarjenja in razvoja, zato bo treba pravočasno pregledati kriterije in pogoje uresničevanja sistema gospodarske stabilizacije. Potrebna bo hitra prilagoditev na nove pogoje gospodarjenja in preverjanje lastnih razvojnih programov in položaja. Maksimalno bomo morali izkoristiti letošnje leto in se dobro pripraviti na nekaj prihodnjih let, ko bo odлив sredstev v tujnino večji kot je letos in bo zato preskrba na domačem trgu nekoliko slabša.

Potreben bo torej natančen pregled srednjeročnih razvojnih načrtov in njihova usklajenost s stabilizacijskimi cilji ter opredeljevanje novih razvojnih in proizvodnih načrtov.

Na področju finančnega poslovanja bo treba uvesti avtomatizem v odplačevanju tujih kreditov, ker se devizna sredstva ne uporabljajo vedno za odplačevanje dolgov, ampak za razne druge potrebe.

Iz tekočega deviznega priliva bo treba odvzeti obveznosti do tujih kreditorjev in ponovno preveriti potrebe in možnosti preskrbe z nafto in drugimi energetskimi mediji. Na področju porabe pa je treba samo izvajati dogovorjeno politiko.

Zvone Dragan je poudaril, da leto 1983 ne predvideva bistvenih sprememb, ker so osnovni cilji dobro začrtani. Glavno težišče stabilizacije

(odcep proti Tržiču). Investicije za pridobivanje alžirskega zemeljskega plina še niso v teku, ker še niso rešeni vsi pogodbeni odnosi. Od 11,5 mio din je 9,96 mio din zagotovljen za izgradnjo skladišč, za EIC Koper in za tekoči naftni plin v Mariboru.

Problematika nadaljnje izgradnje temelji na upoštevanju predlaganih sprememb družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-85. Za elektroenergetske objekte predvidevajo vlaganje 29,3 mia din, za dograditev že začeti objektov še 12,3 mia din in še 9,694 mio din za nujne objekte kontinuitete (do '85 leta bo zbranih 10,073 mia din, od tega leta 1983 3,429 mia din, računano po starih cenah). Sredstev bo primanjlovalo.

Gradnja energetskih objektov po minimalnem programu bo nujno potrebna za skržene razvojne programe v SRS.

Pred sprejetjem sprememb družbenega plana SRS 1981-1985 mora elektro gospodarstvo predlagati stopnjo porabe električne energije, ne glede na sedanji gospodarski položaj, ko poraba električne energije narašča.

Pospešeno je potrebno delovati na racionalizaciji porabe, ker je na enoto proizvoda poraba še vedno prevelika. Predlog predvideva da se bo do 1985 leta pričela gradnja druge JE skupaj s SRH. Prav tako priprave za izgradnjo premogovnika in TE na Kosovu. Predvideva tudi zagotavljanje manjkajočih sredstev s povečanjem prispevkov za priključno moč in odjema za 50 % ter podražitev električne energije za 13 %, namenško za izgradnjo novih kapacitet. Za izgradnjo objektov za nafto in plin je odprta vrsta finančnih problemov. Zaradi manjše porabe ne bo dovolj sredstev za raziskavo. Za del nakupa plina iz Alžira so potrebna devizna sredstva, ki še niso zagotovljena.

Za rešitev problemov je predvidena vrsta aktivnosti, nosilci so EGS, samoupravne interesne skupnosti, republiški komite za energetiko, SOZD Petrol, planska poslovna skupnost za premog, splošno združenje itd.

N. Š.

gospodarstva je uresničevanje dogovorjene ekonomske politike. Pri tem pa je treba natančno vedeti, zakaj neke ne uresničujemo dogovorjenih ukrepov - ali neke teh ukrepov ne moremo ali ne želimo izvajati.

Družbena praksa narekuje novosti, ki jih bomo morali vnesti v naše življenje, vendar je pri tem potrebno le dopolnjevati dogovorjeno in ne vse stokrat spreminjati. Zato je treba točno določiti pomen in cilj neke spremembe.

Po ogledu železarne Jesenice se je Zvone Dragan pogovarjal s predstavniki družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih in upravnih organov občine in Železarne ter s člani poslovnega odbora Železarne. Največ pozornosti so namenili poslovanju Železarne in pripravam na gradnjo nove elektrojeklarne.

Zvone Dragan je v zvezi s tem dejal, da si je lahko ogledal, kaj je ekonomsko in tehnološko opisano in kako težki so pogoji dela v Železarni, čeprav so do skrajnosti izkoriščene možnosti za izboljšanje delovnih pogojev.

Delavce Železarne je pohvalil, ker so kljub težavam stalno skrbeli za družbeni standard Železarne in občine. Poudaril je, da smo veliko naredili pri konkretnem raziščevanju odnosov pri investiciji jeklarne 2 in zbiranju finančnih sredstev zanjo.

Dejal je, da gre pri tej investiciji v bistvu za zamenjavo ekonomske amortizirane opreme s sodobnejšo tehnologijo. Kljub temu bodo nastale težave zaradi uvoza opreme, ker je položaj v Jugoslaviji takšen, da je omejen uvoz opreme s konvertibilnega področja. Zato je treba čimprej urediti sprožitve postopek za spremembo letnih uvoznih usmeritev in dopolniti odlok o prepovedi uvoza opreme. Pri tem pa je treba zelo natančno prikazati odnos z nemškim partnerjem, predvsem kompenzacijski vidik, ko bomo uvoženo opremo odplačali s protidobavami jekla in izdelkov strojegradnje. Investicijo je treba podkrepiti z natančno in realno finančno konstrukcijo in prikazati, v kakšnih etapah smo sposobni premagati nastale težave in uresničiti antiinflacijski program. Zato je treba podrobno dokazati, da je finančna struktura za investicijo zagotovljena na podlagi podpisanih samoupravnih sporazumov z našimi porabniki jekla in da zato za investicijo jeklarne 2 ni več formalnih in pravnih ovir.

Lilijana Kos

PREGLED NEKATERIH PROBLEMOM V ZVEZI Z INOVACIJSKO DEJAVNOSTJO, KOT JIH VIDIJO AVTORJI 2

Ko bi uvedli enoten in učinkovit sistem za zbiranje idej v vseh temeljnih organizacijah v Železarni (zgledevali naj bi se po temeljnih organizacijah, ki so na tem področju največ storile), bi se število inovacij in tehničnih izboljšav nedvomno povečalo. Manj bi bilo nesoglasij in problemov zaradi avtorstva in nezadovoljstva zaradi »pristavljanja lončkov«, na kar je tudi opozorilo več avtorjev, odpadle pa bi tudi razne ilegalne inovacije.

Po besedah Saša Fibra do neupravičenega izsiljevanja deleža pri avtorstvu oziroma do »pristavljanja lončkov« nekaterih odgovornih delavcev v temeljnih organizacijah ne bi prihajalo, ko bi v vseh TOZD imeli izdelan sistem zbiranja in evidentiranja idej, saj bi bil avtor znan že od samega začetka. Na ta način bi v Železarni odpravili tudi ilegalno izvajanje inovacij in spore zaradi avtorstva. V zvezi s spori okrog avtorstva je še dejal: »Sodelavci večkrat med seboj razpravljajo o delu in o reševanju raznih problemov v proizvodnji. Nekdo pove svojo zamisel za rešitev, drugi pa jo sam zase razvija naprej in izvede izboljšavo. Tako pride do spora zaradi avtorstva. Ko bi inovacijske komisije opravljale svojo dolžnost, bi delavci vsako idejo lahko registrirali in do sporov zaradi avtorstva ne bi prihajalo.«

Jože Zidar iz TOZD Valjarna debele pločevine pa meni: »... sistem zbiranja in evidentiranja idej je ob objavljanju razpisov za rešitev posameznih tehničnih in tehnoloških problemov v Železarni edino pravilen način spodbujanja inovacijske dejavnosti. S tako zastavljenim načinom dela inovacijske komisije odpade ilegalno novatorstvo, ki je zelo tvegano. Ilegalna inovacija lahko uspe, lahko pa povzroči veliko škodo, če ni bila dobro pretehtana. Razpisi za rešitev posameznih problemov so eden od načinov, ki vzpodbujajo inovacijsko dejavnost, predvsem pa vodijo v načrtno inovatorstvo in tak način dela bodo morali sčasoma sprejeti v vseh temeljnih organizacijah v Železarni.

Do ilegalnega novatorstva prihaja samo zato, ker se vzpodbujanje inovacijske dejavnosti posveča premalo pozornosti. »Odbor za gospodarstvo v njihovi temeljni organizaciji je sprejel sklep, da ne bo obravnaval nobenega novega predloga, ki ga predhodno ne bi obravnavala komisija za inovacije oziroma, ki bi bil izveden ilegalno. S tem hočejo doseči, da bi bilo ilegalnih inovacij čim manj.

Tudi Stane Mencinger meni, da bi morali imeti izdelan učinkovit sistem, ki bi zagotavljal dosledno registriranje idej ali pobud za inovacije: »Menim, da bi vsaka, tudi najmanjša pobuda za inovacijo, in ne samo že izdelan inovacijski predlog, morala biti registrirana, saj je možnosti za razširitev inovacijske dejavnosti v vseh temeljnih organizacijah še veliko.

Ko bi uvedbo inovacij v proizvodni proces reševali po samoupravnih poti (tako, da bi o njih razpravljale inovacijske komisije oziroma odbori za gospodarstvo), bi se tudi delavci sami bolje zavedali, da je to del njihovega dela in bi imeli tudi večji interes za izvedbo neke inovacije. Na ta način bi odpadle tudi dileme okrog tega, kaj je delovna dolžnost in kaj inovacija. Po sklepu samoupravnih organov o izvedbi inovacije bi bil izdan delovni nalog in izvedba sama bi potem postala del delovne dolžnosti. Mislim, da bi razen v TOZD Žičarna in TOZD Valjarna debele pločevine težko zasledili, da bi samoupravni organi razpravljali o uvedbi kake inovacije ali tehnične izboljšave, še manj pa, da bi zahtevali mnene strokovnih služb o upravičenosti izvedbe. Samoupravni organi razpravljajo le o tem, ali bodo inovacijo nagradili ali ne.

Slaba stran neorganiziranega inovatorstva je v tem, da se ne ve, če so izvedene rešitve res vedno najboljše, ker se z njo ukvarja le posameznik ali pa skupina, strokovne službe pa v takem primeru največkrat nimajo možnosti, da bi sodelovale, čeprav bi bilo koristno, da bi obravnavale vsako idejo oziroma inovacijski predlog. Ocenjujejo tudi le že izvedene inovacije in ne ideje.

Več avtorjev meni, da bi morali sistem zbiranja in evidentiranja idej povezati z registracijo vseh tehničnih, tehnoloških in organizacijskih problemov v temeljni organizaciji. Tako bi dobili celoto, ki bi pripomogla k bolj organiziranemu in usmerjenemu inovatorstvu.

Ena od inovacijske komisije je torej zbiranje in evidentiranje idej ter njihovo vrednotenje. O nalogah inovacijskih komisij so povedali svoje mnenje tudi nekateri drugi avtorji. Slavko Justin iz TOZD Valjar-

na žice in profilov meni, da je naloga inovacijske komisije predvsem ocenjevanje inovacijskih predlogov in pomoč pri izračunu prihrankov in pri reševanju sporov glede višine nagrade in avtorstva. Kot drugo nalogo inovacijske komisije pa omenja usmerjanje inovatorjev na tiste probleme v proizvodnji, ki bi jih bilo treba rešiti. Edo Dolžan iz iste temeljne organizacije pa o delu inovacijske komisije pravi: »... Prav zato, da bi pomagale posamezniku, da bi prešl s svojo inovacijo, bi morale biti inovacijske komisije pri odbori za gospodarstvo bolj aktivne. Večkrat se zgodi, da kdo predlaga kakšno predelavo oziroma izboljšavo. Vsak tak predlog bi morala komisija obdelati. Nekateri predlogi mogoče niso finančno sprejemljivi, ali so tehnološko neizvedljivi, toda pri tistih, ki so izvedljivi in bi bili koristni, bi morale komisije pri izvedbi predloga nuditi vsaj strokovno pomoč avtorju. Velikokrat se namreč zgodi, da avtor predloga dobi ustno soglasje vodilnega, toda pri tem največkrat tudi ostane. Večkrat je za to krivo pomanjkanje časa. Prav komisije za inovacije bi v takih primerih morale pomagati avtorju, da vso zadevo izpelje do konca...«

Ivo Cundrič iz TOZD Hladna valjarna Bela pa je dejal: »Člani inovacijske komisije se morajo zavedati, da je njihova dolžnost spodbujati inovacijsko dejavnost v temeljni organizaciji. Njihova dolžnost je oceniti vse predloge, tako da ne pride do kakršnihkoli subjektivnih težav. Člani komisije morajo biti na tekočem tudi z vsemi inovacijami v TOZD. Vedeti morajo namreč, katere inovacije so še v veljavi in katere so že opuščene, že zaradi izplačil rente. Komisija naj bi tudi spremljala vse postopke in dajala svoje mnenje o izplačevanju odškodnine. Delovala pa naj bi tudi na področju registriranja idej in s svojim vplivom pripomogla k njihovi čimhitrejši realizaciji.

Inovacijske komisije naj bi torej poleg spodbujanja inovacijske dejavnosti in pomoči avtorjem pri realizaciji inovacij, pomagale reševati vse spore in probleme v zvezi z inovatorstvom. Na področju spodbujanja inovacijske dejavnosti so problem zanimivo rešili v TOZD Žičarna. Janez Komel je to razložil takole: »Prav zaradi tega, ker vemo, da niso vsi delavci pripravljeni priti s svojimi idejami pred inovacijsko komisijo, čeprav so njihove ideje lahko dobre in mnogokrat pomenijo najboljše rešitve kakega problema, smo začeli razmišljati, da bi uvedli delovno mesto animatorja inovacijske dejavnosti. Nimamo še dodelanih nalog, ki bi jih opravljal. Te bi vsakokrat bile zelo obširne. Menimo, da bi s tem delovnim mestom izpolnili vmesni prostor, oziroma našli povezavo med delavci in inovacijsko komisijo. Ljudje so po značajih različni in nekateri svoje zamisli niso pripravljeno iznesti, če jih nihče posebej ne vpraša. Zato je treba stopiti do človeka in ga vprašati, kako bi rešil določen tehnični ali tehnološki problem. Zgodi se, da takoj pove najboljše rešitev, ki potem preraste v inovacijo. Animator bi torej moral iti na delovna mesta, zbirati ideje, jih zapisovati, nuditi avtorjem strokovno pomoč in podobno.

Če bi za animatorja zadolžili nekoga od delavcev v TOZD, bi bila to samo njegova dodatna dejavnost, ki bi ga obremenjevala pri opravljanju njegovih rednih nalog. Zato bi to verjetno morala biti profesionalna funkcija. Če bi bilo nemogoče, da bi vsaka TOZD imela animatorja, bi lahko ta opravljal svoje delo v več temeljnih organizacijah, v našem primeru za področje predelave.

Železarski globus

LR KITAJSKA

Prva faza izgradnje največje in najmodernejše kitajske železarne Baoshan, ki jo sedaj pospešeno gradijo, bo zaključena s pričetkom obratovanja v jeseni leta 1985 in bo omogočila letno proizvodnjo 3,12 milijonov ton surovega jekla. Tako po zaključku izgradnje prve faze bodo nadaljevali z gradnjo druge faze, ki bo omogočila več kot podvojitve proizvodnje prve faze.

REPRODUKCIJSKA POVEZANOST PROIZVAJALCEV IN PREDELOVALCEV KOVIN

(Nadaljevanje s 1. strani)

ustrezne zmogljivosti je že podpisan in predelovalci pričakujejo, da bodo kmalu razrešena tudi ostala vprašanja in bi z modernizacijo po fazah lahko pričeli že v tem srednjeročnem planskem obdobju.

Samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev za razvoj črne metalurgije v SOZD Slovenske železarnice. O tem je na posvetu spregovoril predsednik poslovnega odbora SOZD Slovenske železarnice Igor Uršič.

Čeprav smo o tem v našem glasilu že večkrat pisali, bomo poudarili nekaj njegovih značilnosti. Samoupravni sporazum predvideva zamenjavo zastarelega proizvodnega postopka za proizvodnjo surovega jekla v naši železarni z nadomestno proizvodnjo elektro jekla in moderno ponovno tehnologijo, razširitev proizvodnje na konti livu v valjarni Železarnice Store in povečanje proizvodnje surovega jekla in valjanih proizvodov v Železarni Ravne.

Slovenske železarnice bodo po zaključku tega projekta dvignile proizvodnjo surovega jekla za 120.000 ton in bodo dobavljale kupcem doma in v tujini 660.000 ton valjanih izdelkov. V aprilu so kupci podpisali dopolnila k samoupravnemu sporazumu in s tem zakupili 80 % proizvodnih zmogljivosti slovenskih železarn. V juniju bodo celotne proizvodne zmogljivosti pokrite s samoupravnimi sporazumi, po katerih bodo železarnice dolžne dobavljati jeklo dolgoročno kupcem v Jugoslaviji, kupci pa bodo združevali sredstva za nadomestno izgradnjo in izgradnjo novih proizvodnih zmogljivosti.

Samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev med RMK Zenica in SOZD Slovenske železarnice za trajno medsebojno oskrbo. O njem je na posvetu podrobno spregovoril podpredsednik poslovnega odbora SOZD Slovenske železarnice Peter Kunc.

Ta samoupravni sporazum zagotavlja dolgoročno medsebojno oskrbo z osnovnimi surovinami. Sporazum opredeljuje, da bodo delovne organizacije SOZD Slovenske železarnice dobavljale RMK Zenica naslednjih petnajst let po 20.000 ton kvalitetnega in plemenitega jekla letno in da bo v istem obdobju RMK Zenica dobavljala 40.000 ton valjane in vlečene žice za potrebe predelovalcev žice. RMK Zenica pa bo za potrebe plavžev na Jesenicah in Štorkah oskrbovala SOZD Slovenske železarnice s 160.000 ton rude letno, do leta 1987 pa bo dobavljala tudi 50.000 grodlja letno.

Glede na velika vlaganja v proizvodnjo kovin je pomembno, da so vse faze med seboj usklajene. Pri izgradnji novih kapacitet to ni mogoče vedno doseči neposredno, ker je pri novih napravah potrebno to kompletirati z iskoriščanjem drugih proizvodnih kapacitet izven tovarne. Na ta način lahko usklajujemo proizvodnjo med jugoslovanskimi železarnami. Ker pa zaradi izrazitih republiških posegov na investicijsko področje to ni mogoče doseči multilateralno, sporazum opredeljuje postopno usklajevanje med dvema največjima jugoslovanskima kombinacijama RMK Zenico in SOZD Slovenske železarnice.

RMK Zenica ima na razpolago rudo, koks, velike proizvodne kapacitete plavžev, jeklarne in valjarni, na voljo imajo tudi delavce in njihovo tržišče še ni zasičeno, zato imajo nadaljnje možnosti za rast proizvodnje. Nasprotno pa SOZD Slovenske železarnice predstavljajo že proizvodno zaokroženost na nasičenem tržišču, ob polni zaposlenosti prebivalstva v okolici svojih delovnih organizacij in ob visoki specifični porabi jekla. RMK Zenica proizvaja masovne kvalitete, slovenske železarnice pa kvalitetna in plemenita jekla.

V kombinaciji, ki jo opredeljuje samoupravni sporazum, pridobijo

slovenske železarnice skupaj z ostalimi slovenskimi kupci 275.000 ton kovine v vrednosti okrog pet milijard dinarjev. Slovenske železarnice pa bodo dobavile v SR BiH 60.000 ton svojih proizvodov v vrednosti štirih milijard dinarjev. S tem bodo slovensko gradbeništvo, drobna industrija, trgovina, železnica in kovinsko-predelovalna industrija preskrbljeni z osnovnimi železarskimi proizvodi iz RMK Zenice. Z dobavami iz SOZD Slovenske železarnice pa bo razvojno in izvozno usmerjena industrija v SR BiH dobila osnovo za širši prodor ne samo na jugoslovansko, temveč tudi na tuje tržišče.

Ob vsem tem bo SR BiH zaradi sovlaganja SOZD Slovenske železarnice v razvoj rudnika, plavža in jeklarne pridobila še okrog 1.000 novih de-

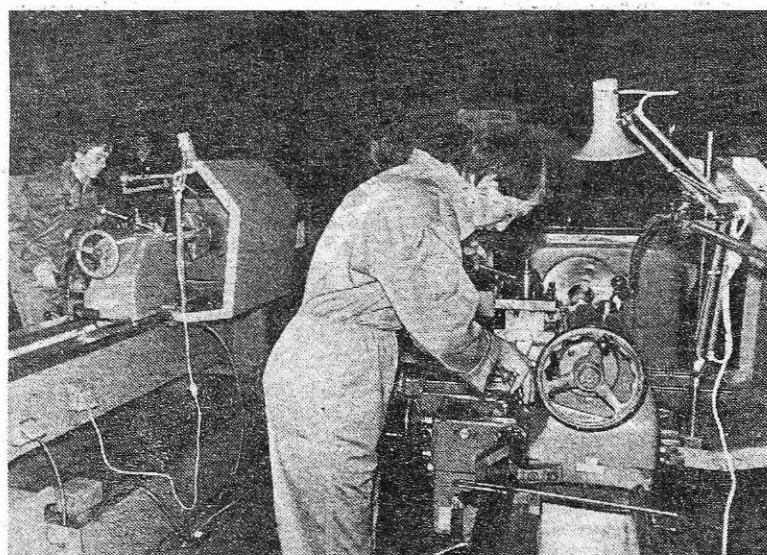
lovnih mest. Ta samoupravni sporazum omogoča hitrejši razvoj nerazvite republike ob istovrstnem boljsem izkoriščanju primerjalnih prednosti proizvodnih potencialov v SRS in SR BiH do leta 1996.

Naj ob tem omenimo, da v okviru SOZD Slovenske železarnice potekajo prizadevanja tudi za povezovanje z drugimi železarnami v Jugoslaviji. Trenutno je v izdelavi samoupravni sporazum z železarno v Nikšiću in proizvajalci ognjevzdržne opeke, niklja in drugih zlitin.

Uvodne razlage in razprave na posvetu so bile zelo kvalitetne in živahne, posebna delovna skupina pa bo na osnovi tega oblikovala ustrezne ugotovitve, zaključke in predloge.

S posvetovanja o reprodukcijski povezanosti (foto I. Kučina)

Strugarji pri praktičnem delu (foto I. Kučina)

ZARADI POMANJKANJA VLOŽKA OMEJENA PROIZVODNJA V TOZD ŽEBLJARNA

Težave z vložkom pestijo tudi TOZD Žebljarna. Upali smo, da se to ne bo zgodilo, saj je Žebljarna izredno pomembna TOZD za pridobivanje konvertibilnih deviz.

V preteklem tednu smo prejeli zagotovila, da ustavitve ali zmanjšanje proizvodnje ne bo potrebna, čeprav je valjarna žice v remontu, zaloge domače toplovaljane žice pa so že pošle. Za premostitev krize v Žebljarni smo pridobili 150 ton žice iz Verige Lesce, ki bi jo morala TOZD Žebljarna prevleči na dimenzije 2,5 do 3,4 mm. Žal se je med vlečenjem pokazalo, da to ne bo možno zaradi slabše kvalitete, ki ni dopustila vlečenja pod 3,4 mm.

Tudi toplo valjana žica iz RMK Zenice prek Elektrode Zagreb ni prišla, kot je bilo objavljeno. Zaloge žice v Žebljarni pa so bile v ponedeljek, 30. maja, v dimenzijah od 2,5 do 3,4 mm zanemarljive.

Vodstvo TOZD Žebljarna je bilo primorano, da je zaradi nastale situacije že na popoldanski dnini zmanjšalo proizvodnjo za približno dve tretjini. Zmanjšani obseg proizvodnje bo trajal do sobote, 4. junija. Do tega dne pa bo treba storiti vse, da bo zaloge žice v Žebljarni dovolj za polno triizmensko delo, od ponedeljka, 6. junija, dalje. Pomembno je, da bo v prihodnjem tednu pričela po remontu zadovoljivo obratovati

tudi valjarna žice, sicer v TOZD Žebljarna ne bodo mogli rešiti nastalega položaja.

Večina delavcev TOZD Žebljarna je morala na redni letni dopust, kar je povzročilo precejšnje razburjenje. Ob tem je treba povedati, da po naših samoupravnih aktih lahko delavec planira del svojega dopusta po želji, del pa ga planira temeljna organizacija v skladu z zagotavljanjem redne proizvodnje. V sedanjem položaju pa je bilo žal potrebno dopust uporabiti zaradi neprijetnih težav.

Prav gotovo bodo delavci TOZD Žebljarna v prihodnjih mesecih storili vse, da bodo izpad proizvodnje za izvoz v kar največji meri nadomestili z delom ob prostih sobotah. Na ta način so žebljarni izpade že velikokrat rešili in upamo, da jih bodo z razumevanjem in zavzetostjo tudi to pot. Pogoj pa bo še vedno primeren polizdelek v zadostni količini. Službe in vodstvo Žebljarne si ne bi smeli več privoščiti takega spodrsrljaja, da izredno izvozna TOZD ustavlja proizvodnjo v času, ko je na zalogah kar precejšnja količina jekla v prolproizvodih.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 6. DO 12. JUNIJA

6. junija, Vladimir OBLAK, vodja Strojne del., Jesenice, Titova št. 1/a, tel. št. 81-727.
7. junija, Jože OSVALD, vodja TOZD Livarna, Rateče št. 21, tel. št. 88-771 (pri Butinar).
8. junija, Janko PERNE, vodja Investicijskega razvoja, Jesenice, Titova št. 20, tel. št. 81-904.
9. junija, Boris PESJAK, vodja FRS, Jesenice, C. revolucije št. 2, tel. št. 82-726.
10. junija, Janez POLJŠAK, vodja Splošnega sektorja, Hrušica št. 12.
11. junija, Ernest PUŠNIK, vodja Komerciale, Jesenice, Titova št. 2/a, tel. št. 81-490.
12. junija, Franc RAVNIHAR, vodja TOZD Žična valjarna, Blejska Dobrava, Lipce št. 7/a.
Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. do 7. ure zjutraj naslednjega dne in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 7. ure do 7. ure naslednjega dne.
V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po železarni, svoje vtise vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 6. 6.	VANDA ENIKO	JOŽE CEJ
TOREK – 7. 6.	ANTON SITAR	PRIMOŽ ŽVAB
SREDA – 8. 6.	RADO LEGAT	MARTIN BRUMAT
ČETRTEK – 9. 6.	JOŽE PEZDIRNIK	BRANE CEPIČ
PETEK – 10. 6.	PAVEL ŽMITEK	ALOJZ SLIVNIK
SOBOTA – 11. 6.	IGOR MEŽEK	JOŽE HRIBAR
NEDELJA – 12. 6.	BOŽIDAR ČERNE	FLORIJAN MLAKAR

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 3549
vezni telefon je: 2317

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 15.00 do 19.00 ure
nočni pa od 19.00 do 07.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 07.00 do 19.00 ure
nočni pa od 19.00 do 07.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 6. do 11. junija bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: II. obratna ambulanta – dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta – dr. Želimir Cesarec.
POPOLDNE: I. obratna ambulanta – dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta – dr. Marija Može Kovačič.
DISPANZER ZA BORCE: dr. Marija Može Kovačič.
V soboto, 11. junija, samo dopoldne: I. obratna ambulanta – dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta – dr. Marija Može Kovačič.
ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: I. zobna ambulanta – v. den. Viktor Staražisar in III. zobna ambulanta – dr. Bela Gazafi.
POPOLDNE: II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej.
ZA BORCE: vsak dan od 14.30 do 15.30.
V soboto, 11. junija, samo dopoldne: II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej.

OBVESTILO

Po dogovoru z vodstvom INTEGRALA TOZD Potniški promet Jesenice, obveščamo delavce temeljnih organizacij in delovnih skupnosti Železarnice, ki koristijo letne karte na avtobusih mestnega prometa za prihod na delo in z dela, da bo s 1. junijem 1983 ukinjena omejitev avtobusnih relacij na vseh linijah. To pomeni, da bodo od tega dne dalje veljale letne karte za vso linijo in ne samo za določeno relacijo na posamezni liniji.

- Vozne karte veljajo na linijah:
– z oznako A od Hrušice do Koroške Bele in obratno
– z oznako B od Tomšičeve do bolnice in obratno
– z oznako C Podmežakla
– z oznako D Blejska Dobrava – Bolnica Jesenice in obratno
Vozne karte, ki so kombinirane, veljajo za cele kombinirane linije.

KADROVSKI SEKTOR
Oddelek za družbeni standard

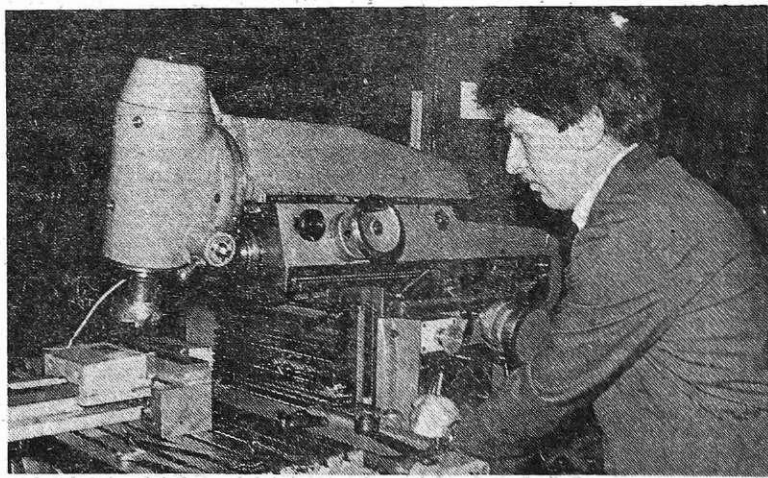
OBVESTILO ČLANOM DIATI

Upravni odbor društva izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav obvešča člane, da organizira enodnevno ekskurzijo na Reko na razstavo RAST – JU, in sicer 12. junija. Najprej si bomo ogledali razstavo RAST – JU na Reki, popoldan pa bo izlet v Crikvenico.

Člani, ki se želijo udeležiti strokovne ekskurzije, naj se prijavijo do 6. junija na oddelku za industrijsko lastnino, tel. št. 3220, ali tov. Pibru na telefon št. 3341. Ob prijavi se plača tudi kaviarja 200 din.

Odhod bo ob 6. uri izpred Čufarja; avtobus bo ustavljal na vseh postajališčih do Podvina.

ODBOR DIATI

Rezkalec pri praktičnem delu (foto I. Kučina)

KOVINAR 83
JESENICE

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Remontne delavnice

1. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu TOZD Remontne delavnice, Mitja Kersnik, je 17. maja sklical prvo redno sejo.

Najprej so obravnavali poslovno poročilo o delu TOZD Remontne delavnice za prvo tromesečje ter ugotovili, da negativen rezultat ni posledica slabega dela v temeljni organizaciji, temveč neustreznih dohodkovnih odnosov med vzdrževalnimi in proizvodnimi temeljnimi organizacijami. Zato odbor meni, da bi morale ustrezne službe v Železarni poiskati tak način dohodkovnih odnosov, ki bodo upoštevali dejanski prispevek TOZD Remontne delavnice k rezultatu proizvodnih TOZD oziroma Železarnice.

Odbor je predlagal delavskemu svetu, da v skladu z 2., 3., 4., 5. in 6. členom zakona o začasnih prepovedih razpolaganja z delom družbenih sredstev za izplačevanje določenih izdatkov, sprejme sklepe o višini omejenih sredstev v prvem tromesečju in v letu 1983.

Ugotovili so, da so v prvem tromesečju prekoračili stroški za reprezentanco, menijo pa, da zaradi poslovnega predmeta TOZD Remontne delavnice tako nizka sredstva za reprezentanco ne zadostujejo niti za najnujnejše potrebe.

Delavskemu svetu so predlagali, da zadolži vodstvo temeljne organizacije, da do 14. junija izdela predsanacijski program temeljne organizacije in o tem obvesti vse TOZD delovne organizacije Železarnice do 22. junija.

Delavskemu svetu so predlagali tudi, da potrdi planske in prodajne cene TOZD Remontne delavnice za leto 1983, pridrži pa naj si pravico, da se ob spremembah gospodarjenja cene korigirajo.

Obravnavali so investicijski program za leto 1983 in ugotovili, da se odmika preselitev brusilnice Jeklovleka z Javornika na Belo. V kolikor selitev ne bo izvedena do konca leta 1983, obrat ERD ne bo mogel izkoristiti 2.000.000 din. Zato naj obratovodje pripravijo informativne potrebe za koriščenje sredstev investicijskega vzdrževanja, da bi lahko v tem primeru odbor za gospodarstvo sprejel spremembo namembnosti. Hkrati je odbor zadolžil vodje obratov, da pripravijo pregled že izkoriščenih sredstev investicijskega vzdrževanja v letošnjem letu.

Pri obravnavi poročila o delu TOZD Remontne delavnice v mesecu marcu so ugotovili, da se stanje glede pomanjkanja rezervnih delov in potrošnih materialov še naprej poslabšuje. Odbor zahteva, da nabavna služba poskrbi za minimalne zaloge reprovornih materialov v skladiščih, sicer ne bo mogoče več vzdrževati delovnih sredstev. Služba naj pregleda

da količino pretoka teh materialov skozi skladišče v preteklosti, kar naj bo normativ za stanje minimalnih zalog. S problematiko je treba seznaniti tudi poslovodni odbor Železarnice in odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarnice.

Nadurno delo je bilo v mesecu aprilu izvedeno v okviru, predvidenim z letnim planom, za maj pa je odbor odobril naslednje število nadur po obratih: tehnične službe 50, strojno-remontne delavnice 6.000, elektroremontne delavnice 1.000, gradbeno remontne delavnice 1.200 in RTA 877.

Zaradi izjemne situacije, pogojene z v liko koncentracijo remontov v maju in juniju, zaradi okvare motorja 5000 HP ogrinja štelke, velikega števila praznikov in dela prostih dni, je odbor predlagal delavskemu svetu, da odobri prekoračitev limita 30 nadur na delavca mesečno, vendar največ do 48 ur na mesec.

Potrdili so novo višino stimulacije za zbiranje odpadnih materialov v letu 1983 (svinec, bron, baker, mede-

nina, sluminij, bela kovina, odpadno olje). O višini stimulacije za zbiranje platinske termice bo odbor odločil na naslednji seji.

Skladno z navodilom so odobrili koriščenje malih uslug šestim delavcem Železarnice.

Obravnavali so vlogo TVD Partizan Blejska Dobrava, dijakov 4. letnika tehniške šole ŽIC Jesenice in Društva upokoencev Javornik-Koroška Bela za odobritev materialne ali finančne pomoči. Glede na to, da temeljna organizacija nima sredstev v te namene, niti ne more odstopiti materiala, so vloge posredovali odboru za družbeni standard, oziroma odboru za splošne zadeve pri delavskem svetu Železarnice, pri katerem so združena sredstva v te namene iz sklada skupne porabe.

Skladno z desetim sklepom konstituantne seje delavskega sveta je odbor odobril enkratno nagrado tajnici temeljne organizacije za prizadevno delo na področju samoupravljanja v preteklem mandatnem obdobju.

Seznajeni so bili z dopisom delavca žerjavnega oddelka glede izvajanja periodičnih pregledov žerjavov, vendar so ugotovili, da zadeva ni v pristojnosti odbora za gospodarstvo.

Zk

Razstava tekmovalnih izdelkov v ŽIC (foto S. Kokalj)

TOZD Jeklovlek

2. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V petek, 20. maja, je bila v TOZD Jeklovlek druga redna seja odbora za gospodarstvo, ki jo je vodil njegov predsednik Stane Horvat. Odbor je pregledal sklepe prve seje in ugotovil, da so izvršeni, razen sklepa 1.2 o spremembi korekcije faktorja P3, ki še velja, vendar se ga ustrezno spremeni, ker ni spodbuden.

Odbor je potrdil spremembo premijske udeležbe voznika viličarja iz TOZD Transport s 50 na 70 %.

Obravnavali so poslovno poročilo (finančni del) za prvo tromesečje, ki ga je podala računovodkinja. V tem času je TOZD ustvarila 88,6 milij. dinarjev celotnega prihodka, kar je 134,7 % z družbenim planom predvidenega dohodka. V primerjavi z lanskim obdobjem pa je celotni prihodek presežen za 75,8 %. Na vložku so dosegli znižanje za 3.243,571 din, izplačen pa je bil boljši za 1,4 %. Znižanje stroškov izkazujejo tudi pri predelavi, predvsem zaradi manjše porabe in večje proizvodnje. Plan proizvodnje je za prvo tromesečje znašal 5.751 ton in so ga presegli za 2,9 %.

Ugotovili so, da situacija v zvezi z reklamacijami ni tako kritična, če upoštevajo, da je večina proizvodnje in odpreme rizična, zato si morajo prizadevati, da se izboljša kvaliteta vložka in tehnološka disciplina.

Odbor je v tem času ugotovil nižjo odsotnost, zlasti bolezenske za 3,5 %, skupna odsotnost z dela pa je bila nižja za 4,3 %.

Poudarili so, da je treba več pozornosti nameniti boljšemu gospodarjenju, racionalni porabi reprovornih materialov in delovne naloge, zlasti pa krepiti dohodkovne odnose na osnovi zakona o združenem delu in svobodne menjave dela.

Odbor je poslovno poročilo Železarnice in TOZD Jeklovlek s pripombami in dopolnitvami potrdil.

Obravnavali so tudi predlog ukrepov za uravnavanje višine osebnega dohodka, o čemer bo razpravljala tudi delavski svet.

Potrdili so plan proizvodnje za mesec junij, ki znaša skupaj 2.050 ton, od tega vlečenega jekla 1.680, brušenega 150 in valjanega poboljšane jekla 220 ton. Ob tem so opozorili na ustrezno kvaliteto in količino izdelka.

Obravnavali so še opravljene ure za manjkajoče in nadure v mesecu aprilu, katerih je bilo manj od planiranih.

Po sklepu odbora za delovna razmerja delovne skupnosti KSI, z dne 25. maja 1983 ponovno

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge za nedoločen čas na splošnem sektorju:

OPERATER šifra 5522 D-3 9. ktg. 1 oseba

POGOJI:

- poklicna grafična šola
- eno leto delovnih izkušenj

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po objavi na kadrovski sektor železarnice Jesenice, z oznako »za delovno skupnost KSI«.

Posebne prijavnice dobite v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Družbena prehrana z dne 20. maja 1983 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih ponovno

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge za določen čas šestih mesecev

II. kuharica šifra 9519 D-2 6 kat 1 oseba

Pogoji: triletna gostinska šola — smer kuhar, enomesečno poskusno delo.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni na kadrovski sektor železarnice Jesenice z oznako za TOZD DRUŽBENA PREHRANA.

Po sklepu odbora za delovna razmerja delovne skupnosti KO-FI, z dne 26. maja 1983

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge za nedoločen čas na FRS:

a) vodja inventurne službe, šifra 5308 U-4 15. ktg. 1 oseba

b) daktilograf šifra 5330 U-2 7. ktg. 1 oseba

POGOJI:

- a) višja šola ekonomske smeri in tri leta delovnih izkušenj;
- b) dvoletna administrativna šola in šest mesecev delovnih izkušenj.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po objavi na kadrovski sektor železarnice Jesenice, z oznako »za delovno skupnost KO-FI«.

Posebne prijavnice dobite v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

Na osnovi sklepa delavskega sveta delovne skupnosti KSI, z dne 19. maja 1983 in v skladu z 89. členom statuta DO Železarnice Jesenice, razpisna komisija objavlja

RAZPIS

prostit del in nalog

vodja CPSI — za mandatno dobo 4 let.

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, predpisanih z zakonom, za navedena dela in naloge izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da imajo visoko šolo sociološke, politološke, novinarske ali pravne smeri,
- pet let delovnih izkušenj na področju samoupravljanja in informiranja,
- imeti morajo ustvarjen odnos do samoupravljanja, morajo biti pošten, imeti morajo pravičen odnos do povezovanja pravic in obveznosti ter biti družbeno politično in moralno-etično neoporečni.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po razpisu na kadrovski sektor železarnice Jesenice, z oznako »za razpisno komisijo DS KSI«.

VABILO ČLANOM ELEKTROTEHNIŠKEGA DRUŠTVA JESENICE

Vabimo vse člane elektrotehniškega društva Jesenice na občni zbor, ki bo v restavraciji Kazina na Jesenicah v petek, 3. junija, ob 15.30.

UO ED Jesenice

TOZD Vzdrževanje

KONSTITUANTNA SEJA DELAVSKEGA SVETA

V torek, 17. maja, so se sestali delegati prejšnjega in novoizvoljenega delavskega sveta TOZD Vzdrževanje. Vodja TOZD je najprej podal pregled izvajanja sklepov zadnje seje, ki so bili razen enega realizirani.

Po obravnavi poslovnega poročila za prvo tromesečje so potrdili bilanco uspeha z delitvijo, ki so jo že obravnavali v samoupravnih delovnih skupinah. Poleg tega je delavski svet ugotovil slabšo situacijo glede celotnega prihodka v TOZD Vzdrževanje, ki je predvsem posledica izpada celotnega prihodka v Železarni.

TOZD Vzdrževanje bo delo še naprej opravljalo s podobnim številom opravljenih ur kot v prvem tromesečju. Ker število ur ni možno povečevati, ne bo mogoče več izdelovati večjih količin orodij in rezervnih delov (gorilci, kopja, ...). Proizvodne TOZD bodo morale iskati zunanje izvajalce. Za rešitev problemov z urami in opravljenim delom je treba pričeti z razgovori na oddelku za nagajevanje — možnost uveljavitve ur za manjkajoče. Zaradi zaostritve pogojev do nadaljnjega tudi niso več možna pogodbeno dela.

V zvezi s poslovnim poročilom so se sklenili, da se morajo stroški redno kontrolirati.

V nadaljevanju seje so najprej izvolili za novega predsednika delavskega sveta Rudija Šapka, za njegovega namestnika pa Miroslava Župana. Imenovali so tudi izvršilne organe pri delavskem svetu in njihove predsednike ter namestnike.

Za delegata v medobčinsko energetsko skupnost je bil soglasno izvoljen Branko Klepec.

Sprejeli so ugotovitveni sklep o pristopu k samoupravnemu sporazumu o ustanovitvi posebne energetske skupnosti za nafto in plin za območje Slovenije in k samoupravnemu sporazumu o ustanovitvi posebne energetske skupnosti za elektro gospodarstvo in premovalništvo za območje Slovenije, vendar s pripombami, ki so jih sprejele samoupravne delovne skupine:

— ali bomo s temi sporazumi dosegli boljše preskrbljenost z energetskimi mediji;

— iz gradiva ni razvidno, ali bo to povzročilo povečanje ali zmanjšanje števila zaposlenih;

— samoupravni sporazumi so bili v Železarni objavljeni prepozno.

Potrdili so ugotovitveni sklep o sprejemu samoupravnega sporazuma o spremembah in dopolnitvah samoupravnega sporazuma o temeljih plana SIS za železniški in luški promet Slovenije za obdobje 1981–1985 za področje železniškega prometa s pripombami, ki so jih sprejele samoupravne delovne skupine:

— iz sporazuma ni razvidno, kaj Železarna s tem pridobi;

— z boljšim notranjim organiziranjem bi železnica svoje probleme lahko reševala sama;

— koliko časa bo Železarna sposobna sovlagati sredstva na račun razvoja ostalih delovnih organizacij;

— zadnji člen sporazuma ni v skladu z načeli samoupravnega dogovarjanja.

Sprejeli so sklep v zvezi z zakonom o začasnih prepovedih razpolaganja z delom družbenih sredstev v letu 1983.

Ugodno so rešili prošnjo člana kolektiva za soglasje k opravljanju male obrti s pogojem, da mu bo v primeru neizvrševanja delovnih dolžnosti soglasje preklicano.

Ob zaključku seje je predsednik izvršilnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Vzdrževanje zaslužnim delavcem, ki so v zadnjih letih s svojim delom veliko prispevali k dobremu delu samoupravnih organov, izročil priznanja, ki so jih prejeli: Jože Kastelic, Vencislav Lapajne, Franc Nečimer, Rudi Šapek, Ahmed Telalović, Edo Kavčič, Franc Hudolin in Franc Cerkovnik.

1. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Odbor za delovna razmerja pri delavskem svetu TOZD Jeklovlek je imel 24. maja prvo redno sejo, ki jo je vodil predsednik Marijan Stojan.

Poročilo o delu v prejšnjem mandatnem obdobju je podal dosedaj predsednik odbora Anton Noč, ki je poudaril, da so nekatera vprašanja in sklepi iz prejšnjega mandata ostala še odprta.

Odbor je pregledal sklepe zadnje seje in ugotovil, da so izvršeni, razen nekaterih, ki se še izvajajo.

Obravnavali so prijavo na ponovni razpis za delovne naloge in opravila 2. ključavničar-orodjar in ugotovili, da prijavljeni kandidat ne izpolnjuje razpisnih pogojev.

Sočasno s poslovnim poročilom so obravnavali tudi kadrovsko problematiko, ki jo je podal kadrovik. Odbor je ugotovil, da je bil poprečni stalež v primerjavi s istim obdobjem leta 1982 za tri delavce nižji. Skupna odsotnost z dela je bila nižja za 4,3 %, kar je tudi za 1,47 % nižje od poprečja Železarnice. Občutno se je zmanjšala bolezenska odsotnost (3,6 %), odsotnosti zaradi nezgod (0,44 %), redni dopusti (1,01 %), izredni plačani dopusti (0,38 %) in porodniški dopusti in skrajšani delovni čas (0,77 %).

Odbor je ugotovil, da so kljub manjšemu številu zaposlenih delavcev zaradi večje prisotnosti na delu izpolnili planske obveznosti.

Vodja TOZD je odbor seznail s predlaganimi dopolnitvami in kriteriji za uravnavanje osebnega dohodka, katere bo obravnaval delavski svet TOZD.

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Hladna valjarna Bela

KONSTITUANTNA SEJA DELAVSKEGA SVETA

Dosedanji predsednik delavskega sveta Miha Sajovic je konstituantno sejo novoizvoljenega delavskega sveta TOZD Hladna valjarna Bela sklical 18. maja v prostorih kulturnega doma Julke in Albina Pibernik.

O delu delavskega sveta TOZD Hladna valjarna Bela v mandatsnem obdobju 1981-83 je poročal dosednji predsednik. Ugotovil je, da so delavski svet in vsi izvršilni organi delavskega sveta v minulem mandatu dobro delali, da so bile vse seje sklepne in da so delegati aktivno sodelovali v razpravah oziroma obravnavah gradiva. V imenu delegatov se je zahvalil vodji TOZD in obema nemestnikom za pomoč pri delu delavskega sveta.

V nadaljevanju so na predlog predsednika izvršnega odbora osnovne organizacije Ferda Kiklja izvolili delovno predsedstvo in verifikacijsko komisijo. Po ugotovitvi prisotnosti novoizvoljenih delegatov je najprej predsednik volilne komisije Mladen Azinovič poročal o rezultatih volitev v samoupravne organe, ki so po njegovi oceni v celoti uspele. Opozoril pa je na neizglasovan referendum, o čemer so na pobudo predsednika sindikata razpravljali tudi člani družbenopolitičnih organizacij in v zvezi s tem sprejeli nekatere ugotovitve o vzrokih.

Na predlog izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata so za predsednika izvolili Janeza Pavlina, za podpredsednika pa Emina Ribiča.

Soglasno so potrdili tudi predlog izvršilnih odborov delavskega sveta:

- odbor za gospodarstvo — predsednik Peter Muhar, podpredsednik Neda Knific, člani Zmagoslav Žagar, Bogdan Ravnik, Franc Hočevar, Franc Rozman in Mirko Markovič;
- odbor za delovna razmerja: predsednik Tomaž Kramar, podpredsednik Miha Sajovic, člani Marija Šebjanič, Vinko Kunšič, Silvo Kosančič, Bruno Bremec in Zarko Petrovič;

— odbor za uveljavljanje zakona o združenem delu: predsednik Bogdan Ravnik, člani Mujaga Haskič, Ferdo Kikelj, Renato Drole, Janez Pavlin, Peter Muhar, Tomaž Kramar in Aleksander Jezeršek.

Za delegate v skupščini kluba samoupravljalcev Jesenice so izvolili Ibrahima Tubiča.

O izvrševanju sklepov zadnje seje je poročal vodja TOZD Aleksander Jezeršek. Iz poročila je bilo razvidno, da so bili vsi sklepi zadnje seje izvršeni, razen sklepa predhodne seje, s katerim je delavski svet zadolžil SEO — oddelek za organizacijo dela, da posreduje poslovniki o delu male prodaje.

Za tem so delegati razpravljali o poslovnem poročilu TOZD za prvo četrtletje. Proizvodno in tehnološko problematiko je razložil vodja TOZD. Iz poročila je bilo razvidno, da je TOZD v prvem četrtletju dosegla po količini višjo proizvodnjo kot v primerjavi z enakim obdobjem lani, po kvalitetskem asortimentu pa delno slabšo. Skupna proizvodnja z uslugami je znašala 26.365 ton ali 105 %. V odnosu na družbeni plan je bila proizvodnja brez udelov realizirana za 18.423 tonami ali 77,7 %. Po kvalitetskem asortimentu je bilo doseženo pri dinamo kvaliteti 73,8 % planirane količine, pri nerjavnih jeklih 44,4 % in pri ogljikovih jeklih 83,8 %. Usluge so bile v odnosu na plan realizirane 567,3 %.

Edini vzrok za odstopanje od načrtovanih količin je slaba oskrba s polproizvodi, saj je bila realizirana pri dinamo samo 80,2 % in pri nerjavnem jeklu 43,7 %, medtem ko je bila pri ogljikovih jeklih presežena za 26,9 %. V izvozu zastajajo za planom. Skupno je bilo za izvoz izdelano 4.826 ton ali 18,3 % v odnosu na letni plan. V primerjavi z istim obdobjem lanskega leta pa je doseženi izvoz višji za 1.490 ton. Ugodno so ocenili ugotovitve, da je bil bistveno višji izvoz dinamo kvalitete (za 2.474 ton) in da se pojavlja v izvozu tudi nerjavna pločevina. Sorazmerno uspešnost poslovanja v prvem četrtletju potrjujejo ugotovitve: storilnost se vedno, sicer počasi, raste, izplen, ki je za 4,5 % nad planiranim, zaposlenost, ki je pod planirano. Kljub dobrim fizičnim rezultatom pa je finančni rezultat poslovanja slabši, kar je prisotnim posredovala računovodkinja TOZD Ana Kučina. V prvem četrtletju je bilo ustvarjenega celotnega prihodka 488,1 milij. dinarjev ali 87,6 % planiranega, v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta pa 28,1 % več. Povečanje zalog nedovršene proizvodnje je precejšnje in se je obseg poslovanja znatno

bolj povečal, kot to kaže rast celotnega prihodka, in sicer za 5,4 %.

Materialni stroški so skupaj z amortizacijo in drugimi poslovnimi stroški znašali 525 milij. dinarjev, kar je 12,7 % več kot so načrtovali in 30,5 % več kot v lanskem četrtletju. Materialni stroški so bili višji za 2,8 %, amortizacija je v odnosu na plan znašala 81,7 %, najvišje pa so negativne tečajne razlike v višini 79,8 milij. dinarjev, kar je v odnosu na plan indeks 1.170,6 %.

Razlika med celotnim prihodkom in obsegom poslovanja predstavlja dohodek, ki ga je TOZD ustvarila 62,5 milij. dinarjev, kar je le 68,3 % načrtovanega in 2,4 % več kot v istem obdobju preteklega leta.

Obveznosti, ki jih mora TOZD poravnati iz dohodka, so znašale 62,6 milij. dinarjev, kar je 97,1 % načrtovanih in 52,2 % več kot v preteklem letu. Zaradi premajhnega ustvarjenega dohodka ni bilo čistega dohodka. Za osebne dohodke so porabili 19,5 milij. dinarjev. V prvem četrtletju TOZD izkazuje 19,6 milij. dinarjev izgube.

Delavski svet je obravnaval pripombe SDS, ki so obravnavale poslovno poročilo za prvo tromesečje. Delavci so v javni razpravi ugotavljali, da je vzrok za negativni finančni rezultat izven TOZD in glede na dober fizični rezultat ne soglašajo s poslovnim rezultatom Železarne v prvem četrtletju.

KONSTITUANTNA SEJA ODBORA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

Dosedanji predsednik odbora samoupravne delavske kontrole, Ibrahimi Tubič, je 20. maja sklical konstituantno sejo novoizvoljenega odbora TOZD Hladna valjarna Bela.

Na seji so najprej pregledali izvrševanje sklepov 7. seje, o čemer je poročal pomočnik vodje TOZD Ivo Cundrič. Iz pregleda je bilo razvidno, da se vedno ni izvršen sklep o rešitvi problema prepiha na CTM liniji. Odbor samoupravne delavske kontrole je v zvezi s tem predlagal delavskemu svetu, da sprejme sklep, da se prevoz drugih TOZD skozi TOZD HVB preusmeri drugam.

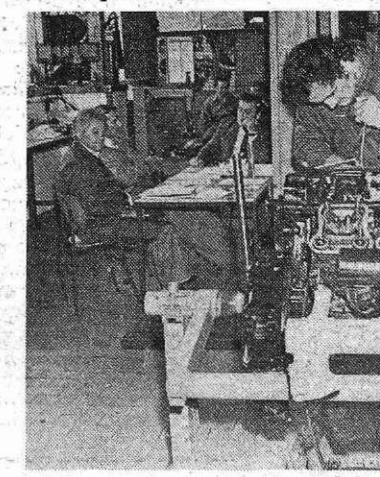
V nadaljevanju je predsednik poročal o delu samoupravne delavske kontrole v mandatsnem obdobju 1981-83. V tem času je imel odbor sedem sej, udeležba članov na sejah je bila zmeraj zadovoljiva. Odbor je delal samoiniciativno, pri posameznih problemih pa mu je sodelovala pravna služba Železarne. Na sejah so najpogostejše obravnavali problematiko nadurnega dela, pregled poslovanja, elaborat inventur, inovacijsko problematiko in podobno.

Pobud delavcev za delo odbora ni bilo, največ pa so razpravljali o problemih, ki so jih člani odbora sami opazili.

Odbor je menil, da vsi delavci še ne poznajo pristojnosti in vloge samoupravne delavske kontrole. Odbor ni dobil nobene pobude za obravnavanje problematike oziroma kršenja samoupravnih pravic, kadrovanja in podobno. O teh vprašanjih se delavci največkrat obračajo na vodstvene delavce, sindikat in samoupravne organe.

Delavci bi morali biti prek SDS seznanjeni o vlogi in delu samoupravne delavske kontrole, da bi dali več pobud za njeno delo in tako uveljavljali samoupravne pravice in dolžnosti delavcev.

V tem mandatsnem obdobju odbor ni imel podpore oziroma pomoči družbenopolitičnih organizacij. Menil je, da je v bodoče tako sodelovanje potrebno in nujno, da bo odbor lahko opravljal svoje ustavne in zakonske pravice in dolžnosti.

Automatik pri praktičnem delu (foto I. Kučina)

Delegati so bili seznanjeni z informacijo o sprejemu razvida delovnih nalog. Na predlog SEO — oddelka za študij dela in časa, so sprejeli prevrednotenje kritičnih del in nalog, za katere velja dogovor, da jih je možno prevrednotiti pred uvedbo celotnega kataloga za TOZD. Prevrednotenje kritičnih del in nalog velja od 1. maja 1983.

Na osnovi javne razprave so ugotovili, da sta bila samoupravna sporazuma o ustanovitvi posebne energetske skupnosti za nafto in plin ter elektrogospodarstvo in premožja sprejeta z naslednjo propombo:

Posebne energetske skupnosti naj se ustanovijo pod pogojem, da se ne širi administrativni kader in da bo količinsko zadovoljiva oskrba s temi energetskimi mediji in da se zaradi povečanja administracije ne bo povečevala cena že tako pretirano drage energije.

Delavski svet je ugotovil, da je bil po predhodni obravnavi v SDS samoupravni sporazum o spremembah in dopolnitvah samoupravnega sporazuma o temeljih plana SIS za železniški in luški promet za obdobje 1981-85 sprejet brez pripomb.

Na seji so sklenili, da se avtorja koristnega predloga Miha Hladnik in Tone Ravnik za zamenjavo ognjeodporne obloge nagradi z enkratno nagrado, vsakega v višini 2.000,00 din, ker sta uspešno našla začasno rešitev pomanjkanja navedene obloge, kar pa ne spada med tehnične izboljšave.

Ob koncu je predsednik sindikata podelil vsem aktivnim delegatom samoupravnih organov priznanja za delo v minulem mandatsnem obdobju.

N. K.

Poročilo o izidu volitev v samoupravne organe je podal predsednik volilne komisije Mladen Azinovič, ki je mnenja, da so v celoti uspele. Odbor samoupravne delavske kontrole je bil izvoljen v poprečju 87,6 %. Predsednik je člane odbora opozoril tudi na neizglasovan referendum, o čemer so razpravljale tudi družbenopolitične organizacije TOZD.

Na predlog izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata so za predsednika soglasno izvolili Marjana Žurmana in podpredsednico Majdo Sušnik. Novi predsednik se je zahvalil za zaupanje in navedel nekaj pobud za delo odbora v novem mandatu.

Člani odbora so v razpravi navedli nekaj problemov, s katerimi se srečujejo in jih bo potrebno odstraniti. V oddelku žarilnice nastopajo velike težave zaradi slabega odsesavanja nad sušilno pečjo, onesnaženost zraka je velika, kar povzroča težave delavcem na teh napravah, zaradi tega so tudi odstranili stekla na oknih nad žarilno linijo, kar povzroča prepih. Se večji pa je problem zaradi kislinjskih hlapov, ki povzročajo razne okvare občutljivejših delov naprav. Zato bi bilo potrebno predlagati odgovornim delavcem, da se vsaj delno na najbolj kritičnih mestih postavi pregradna stena, ki je bila predvidena v planu investicij. V zvezi s temi problemi je odbor zadolžil delavski svet, da sprejme ustrezne sklepe, da se navedeni problemi odstranijo.

Ob koncu seje so predlagali, da se vsem članom odbora posreduje pravilnik o delu samoupravne delavske kontrole ter poslovniki o delu samoupravnih organov. Zaradi boljše informiranosti je odbor zahteval, da mu posredujejo vse pripombe SDS, da bi bili seznanjeni z vsemi problemi, ki se pojavljajo v TOZD.

N. K.

Kovač pri praktičnem delu (foto I. Kučina)

TOZD Valjarna debele pločevine

KONSTITUANTNA SEJA DELAVSKEGA SVETA

V ponedeljek, 16. maja, je bila konstituantna seja delavskega sveta TOZD Valjarna debele pločevine. Po izvolitvi organov konstituantne seje in verifikacijske komisije je predsednik volilne komisije poročal o izidu volitev.

Na volitvah, ki so bile 20. aprila, so bili izvoljeni delegati za delavski svet TOZD in Železarne, odbor samoupravne delavske kontrole TOZD in Železarne, finančni odbor posebne finančne službe, skupno disciplinsko komisijo Železarne, predsednika skupne disciplinske komisije Železarne, zunanjih članov skupne disciplinske komisije Železarne in delegate za delavski svet SOZD SZ, zbor Interne banke SZ, SIS za invalidsko in pokojninsko zavarovanje in SIS za otroško varstvo.

V volitvah je bilo vpisanih 164 volilcev, kolikor jih je imelo tudi pravico glasovanja. Na volitvah je glasovalo 143 volilcev ali 87,2 %. Vsi kandidati so bili izvoljeni.

Istčasno z volitvami v samoupravne organe je potekal referendum za sprejem predloga dopolnitev samoupravnega sporazuma o skupnih merilih in osnovah za delitev OD in dela sklada skupne porabe Železarne. Za sprejem predloga je glasovalo 90 delavcev ali 54,9 %.

Ko so obravnavali poročilo verifikacijske komisije o prisotnosti delegatov in ugotovili, da je seja sklepna in potrdili verifikacijo mandata, so poslušali poročilo dosednjega predsednika delavskega sveta o delu samoupravnih organov v pretekli mandatsni dobi.

V nadaljevanju seje so izvolili predsednika delavskega sveta in njegovega namestnika in potrdili predsednika, namestnika in člane izvršilnih organov.

Obravnavali so tudi poslovno poročilo TOZD Valjarna debele pločevine za prvo tromesečje.

Po obravnavi poslovnega poročila so sprejeli naslednje sklepe in ugotovitve:

1. Delavski svet ugotavlja, da so poslovno poročilo za prvo tromesečje obravnavale vse samoupravne delovne skupine in ga sprejele.

2. TOZD Valjarna debele pločevine je v prvem tromesečju poslovala neuspešno in ga zaključila s 6.707.634,45 din izgube. Osnovni vzrok za izgubo je bilo neuspešno izpolnjevanje kvalitetnega asortimenta.

3. Do 14. junija je treba pripraviti program ukrepov za odpravo motenj v proizvodnji.

4. Količinsko je bila proizvodnja na progi presežena za 1.115 ton, v ad-justazi za 11 ton, na odpremi pa je bilo na domači trg in za izvoz odpremljenih 434 ton manj kot je bilo planirano, 425 ton več pa je bilo odpremljenih iz uslug prevajanja.

5. V kvalitetnem asortimentu, ki je odvisen predvsem od razpoložljivega vložka, so bili zastanki v tistih grupah, ki prinašajo največ dohodka.

6. Izplen je bil presežen za 1,73 % zaradi boljšega dela in večje proizvodnje pločevine nižjih kvaliteten grup, kjer se dosežejo boljši izpleni.

7. Storilnost je bila dobra in je bila v mesecu februarju in marcu boljša od poprečne v letu 1982.

8. Poraba električne energije je bila malenkost nad planirano, specifična poraba zemeljskega plina pa je bila v okviru planirane.

9. Skupna odsotnost je bila za 2,85 % nižja od lanskega leta v istem obdobju, prav tako je bila za 2,19 % nižja bolezenska odsotnost.

10. Za boljše delo v ostalih mesecih leta 1983 je treba narediti predvsem naslednje:

— v okviru možnosti (polizdelek, naročila) izdelati pločevino tiste kvalitete, ki prinese TOZD največji do-

— skrbeti, da bo tudi v ostalih mesecih dovolj polizdelka za prevajanje (usluge).

— varčevati z energijo na vseh področjih, tako pri zemeljskem plinu kot pri električni energiji,

— poostri nadzor nad dobavo polizdelka, da bodo že pred valjanjem odstranjeni neustrezni slabi, s pazljivostjo več in boljše ter zmanjšati zastoj v okvare na napravah.

— čimbolj izkoristiti novi sektor, ki z rezanjem po načrtih odpira nove možnosti za pridobivanje dohodka,

— z doslednejšim izvajanjem delovne in tehnološke discipline je treba narediti več in boljše ter zmanjšati zastoj v okvare na napravah.

Po potrditvi kazalcev uspešnosti poslovanja so sprejeli tudi predložena sklepa o višini sredstev za dnevnice, službena potovanja, reprezentanco in izdatke po pogodbah o začasnem ali občasnem delu za prvo tromesečje oziroma v letu 1983.

Obravnavali in potrdili so naslednje samoupravne sporazume:

— samoupravni sporazum o ustanovitvi posebne energetske skupnosti za nafto in plin,

— samoupravni sporazum o ustanovitvi posebne energetske skupnosti za elektro gospodarstvo in premož,

— samoupravni sporazum o spremembah in dopolnitvah samoupravnega sporazuma o temeljih plana SIS za železniški in luški promet za področje železniškega prometa za obdobje 1981-85 in

— samoupravni sporazum o združenju sredstev za financiranje mladinskega prostovoljnega dela v občini Jesenice za leto 1983.

Za podpisnika vseh štirih samoupravnih sporazumov so pooblastili predsednika delavskega sveta temeljne organizacije.

Potrdili so še predložene kategorije za nova dela in naloge v oddelku OTOP.

I. S.

Železarski globus

ZVEZNA REPUBLIKA NEMČIJA

Prestrukturiranje zahodnonemške železarske industrije poteka po predvidenem načrtu. Zagotovljena je združitev železarskih družb Fr. Krupp in A. Thyssen, ki bosta s tem postali največji proizvajalci jekla v Evropi in eden največjih na svetu. Družbi Hoesch in Peine-Salzgitter zaenkrat nista v stanju izvesti združitve in bosta zato v bodoče samo tesneje sodelovali, medtem ko je železarna Klöckner izpadla iz kombinacije. V načrtu tega prestrukturiranja je tudi zahteva za finančno pomoč iz državne blagajne v višini 2 do 3 milijarde mark.

JAPONSKA

Šest največjih japonskih železarskih družb bo v gospodarskem letu 1983-1984 (april 1983 - marec 1984) porabilo za investicije 30 milijonov dolarjev, kar je za 4,1 % manj kot v gospodarskem letu 1981 do 1982. To je sorazmerno majhno znižanje investicij ob, zaradi recesije, slabi gospodarski situaciji v železarnah. Vendar je to pogojeno z nadaljevanjem že začeti investicijskih del, ki bodo v letošnjem letu v glavnem zaključena. Zato predvidevajo, da bodo finančna sredstva za investicije v prihodnjem gospodarskem letu 1984-1985 precej manjša kot letošnja.

KONSTITUANTNA SEJA DELAVSKEGA SVETA

V torek, 17. maja, je bila konstituantna seja delavskega sveta TOZD Valjarna bluming štekel, ki jo je sklical dosednji predsednik Franc Podlipnik, ki je najprej novoizvoljenim delegatom poročal o delu delavskega sveta v obdobju 1981–1983.

V tem obdobju se je delavski svet sestal 18-krat na rednih in trikrat na izrednih sejah. Na sejah so delegati razpravljali in se dogovarjali o ukrepih za boljšo produktivnost in o nagrajevanju po delu, predvsem o nagrajevanju delavcev z nizkimi osebnimi dohodki. Sprejetih je bilo 43 samoupravnih sporazumov, obravnavanih 22 pritožb sodelavcev (v glavnem na odločitev skupne disciplinske komisije), delegati pa so sklepali in odločali tudi o večjih investicijah. Udeležba na sejah ni bila zadovoljiva, saj se je sej udeleževalo povprečno le 16 delegatov, oziroma 59,2 %.

Ob zaključku je dejal, da bodo delegati le z dobro informiranostjo in enotnimi stališči lahko urejali svoje pravice in dolžnosti.

Delegati so v nadaljevanju za predsednika delavskega sveta ponovno izvolili Francja Podlipnika, za njegovega namestnika pa Franca Rožiča. Izvolili so tudi izvršilne organe delavskega sveta in njihove predstavnike ter namestnike. Na predlog sekretarja osnovne organizacije zveze komunistov pa je delavski svet imenoval tudi komite za SLO in družbeno samozaščito.

Vodja temeljne organizacije je pozdravil novoizvoljene delegate in poročal o izvrševanju sklepov predhodne seje, ki so izvršeni. Za tem je poročal o poslovnih rezultatih v prvem tromesečju. Skupna proizvodnja je bila dosežena 98 % in je nižja od lan-

skeletne v istem obdobju. Blagovna proizvodnja je bila dosežena 96,8 % in je tudi nižja od lanskoletne. Glavni vzrok za nedoseganje planiranih količin je v pomanjkanju jekla, kljub dobremu delu jeklarne po količini. Iz jeklarne je TOZD prejela le 98,3 % planiranih količin. Vendar pa je bila kvaliteta jekla slaba in zaradi tega so morali dodatno brusiti in flemati, izvaljenih pa je bilo tudi več nena-menskih slabov od planiranih, to pa je povzročilo dvakratno ogrevanje in dodatne stroške. Vpliv na slabo proizvodnjo so imeli tudi visoki zastoji v mesecu marcu, in sicer mehanski zastoji in zastoji zaradi okvare x-reya. Skupni zastoji so znašali 37,4 %, kar pa je 5,5 % manj kot v istem obdobju leta 1982.

Izpleni so, v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta, boljši tako na blumingu kot na šteklju. Na blumingu so bili za 1,5 % pod planiranim, vendar so še vedno za 0,8 % boljši od lanskih. Glavni vzrok za nedoseganje izplena na blumingu je še prevelik odrez pri glayah, medtem ko so valjavske in metalurške napake nižje od planiranih. Izplen na šteklju je za 1,7 % višji od planiranega in je za 2,2 % boljši od doseženega v lanskem letu.

Oddelek adjustaže bluminga je svoj plan presežal za 3,3 %. Za planom zastojajo le gredice za valjar-no žice, kar dokazuje dobro delo kontiliva, močno pa je bil presežen

plan slabov za potisno peč. Količina obrušeni slabov je zaradi okvar strojev nižja od lanskoletne, količina gredic pa je enaka lanskoletni. Količina obrušeni gredic in blumov bi bila lahko večja, toda njihova kvaliteta površina je bila slaba in je bilo treba precej obrušene materiala zaradi ostrih zahtev ponovno brusiti. Zastojev na brusilnih strojih je bilo manj kot lani, prav tako pa so bili ugodni tudi zastoji na žerjavih, kljub generalnemu remontu 20 tonskega žerjava.

Adjustaža šteklja na Beli je svoj družbeni plan dosegla 85,9 %, skupno z uslugami prevajanih TVT za TOZD Hladna valjarna Bela pa 93,2 %. Vzrok za nedoseganje plan-skih obveznosti je neizdoba tujih slabov in TVT. Plan gotove proizvodnje je bil dosežen 87,2 %, z upoštevanjem 39,3 ton pločevine III/a kvalitete pa 87,5 %. Adjustaža šteklja na Javorniku pa je svoje planske obveznosti dosegla 100,6 %, kljub težavam s transportom pločevine v januarju zaradi menjave žerjavnih tračnic. Iz odrezkov glav in nog je bilo ročno prebrano in adjustirano 510 ton pločevine II/a kvalitete.

Težave v prvem tromesečju so bile tudi zaradi pomanjkanja delavcev, saj so delali z manj zaposlenimi kot lani, visoka je bila tudi fluktuacija, ugodna pa je bila odsotnost, ki je bila za 2,6 % nižja od lanskoletne.

Računovodja Martih Lah je delegate seznanil še s finančnim delom poslovanja v prvem tromesečju, ki ni nič ugodno, saj je temeljna organizacija zaključila to obdobje z izgubo 30.293.544,90 din. Celotna izguba delovne organizacije pa znaša 198.254.000 din. Glavni vzrok za izgubo je slabša strukturna proizvodnja od načrtovane in neuresničeno načrtovano povečanje prodajnih cen naših proizvodov in povečanje zalog.

Delegati so potrdili tri samouprave sporazume, v medobčinsko energetsko skupnost pa so imenovali Alojza Bohinca. Seznanjeni so bili tudi z 2., 3., 4., 5. in 6. členom zakona o časni prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev za izplače-

vanje določenih izdatkov v letu 1983 (dnevnic, povračilo stroškov za prevoz na službena potovanja, reprezentanco in izdatke po pogodbah o začasnem ali občasem delu).

I. N.

1. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednica odbora za delovna razmerja pri delavskem svetu TOZD Valjarna bluming štekel je v torek, 24. maja, sklicala in vodila prvo redno sejo v novem mandatu.

Na seji so pregledali sklepe predhodne seje in obravnavali kadrovske problematiko. Sklepi so bili v glavnem izvršeni, razen sklepov, ki se nanašajo na združitev dela pomožni delavec s kakim drugim delom in na predlog za zvišanje normativa za čistilko v oddelku bluming štekel, ki še ni bil poslan.

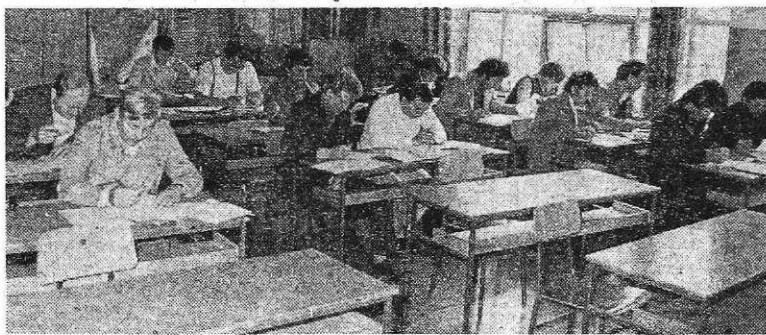
Iz poročila o gibanju zaposlenih v mesecu aprilu, ki ga je članom posredoval kadrovik, je bilo razvidno, da je TOZD delala z desetimi delavci manj, kot je bilo s planom predvideno, da je bilo sprejetih pet delavcev in obračunanih devet. Skupna po-prečna odsotnost v aprilu je bila 14,81 %, kar je za malenkost manj od

skupne odsotnosti v delovni organizaciji in več kot v mesecu marcu, ko je bila 14,31 %.

Člani so obravnavali prošnje za odobritev izredno plačane odsotnosti, odpovedi in razporeditev novo sprejetih delavcev. Potrjena je bila komisija za ugotavljanje škode in predlog za počitniško delo.

Odbor je obravnaval vlogi Pene Cvetanove in Cvetke Mitevske za sprejem na delo čistilke. Člani so sprejeli sklep, da se na razgovor pokliče Cvetanova, da se ji pokaže obseg del, in v kolikor se strinja, se jo lahko sprejme.

I. N.

Teoretični preizkus znanja (foto S. Kokalj)

PREGLED SESTANKOV SDS

Tokrat nadaljujemo s pregledom sestankov samoupravnih delovnih skupin iz prejšnje številke Železarnja (vendar se ne upoštevamo zapisnikov, ki smo jih prejeli minuli teden). SDS so obravnavale predvsem zadeve iz programa samoupravnih aktivnosti za mesec maj, pozveli pa bomo predvsem tiste predloge, stališča in pripombe, ki se nanašajo na ožjo obratno problematiko.

SDS adjustaža 1 (TOZD JEKLOVLEK) v zvezi s poslovanjem v prvem četrtletju ugotavlja, da so kljub težavam z vložkom dosegli nekatere pomembne rezultate (znižanje proizvodnih stroškov, boljši izplen, boljša delovna in tehnološka disciplina, večja produktivnost dela). Hkrati pa opozarja, da je več pozornosti treba nameniti preventivnemu vzdrževanju ter začeti z realizacijo drobnih investicij in z obnavljanjem starih kapacitet.

Iz TOZD ŽEVLJARNA smo prejeli zapisnike SDS ževljarna 1 in 3, adjustaža ter orodjarna. SDS ževljarna 1 ter adjustaža ževljarna se vprašujeta, zakaj se v poročilu izkazuje za TOZD ževljarna nižji odstotek prihodka kot je poprečje Železarnje. SDS menita, da ta navedba ni točna, saj je TOZD izpolnila planske naloge. Nadalje so menili (dne 13. 5), da je treba TOZD čimprej zagotoviti normalne pogoje obratovanja (zadosti vložka). Ugotavljajo tudi pozitiven učinek premijskega nagrajevanja, vendar pa menijo, da je ta sistem treba še izpopolniti. Poskrbeti je treba tudi za pravočasno dostavo kontejnerjev, vzdrževalci pa morajo rešiti vprašanje rezervnih delov ter pravočasno opraviti remonte strojev. Tudi SDS ževljarna 3 meni, da podatek, da ima ževljarna nižji odstotek prihodka kot Železarna ne more biti točen. Pogoj za izpolnjevanje stabilizacijskega programa TOZD je po mnenju te SDS redna preskrba z žico. SDS vprašuje, »zakaj ne dobimo žice iz Zenice ter zakaj se posamezniki v samem TOZD-u ne obnašajo pri izpolnjevanju obvez bolj resno«. SDS orodjarna pa meni, »da razporeditev prihodka ni v redu, ker kljub temu, da smo dosegli plan, izkazujemo nižji odstotek prihodka, kot pa poprečje Železarnje«.

Iz TOZD STROJNE DELAVNICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, priprava dela, materialna služba, težka obdelava Javornik, strugarna 1 in 2, orodjarna 1 in 2, konstrukcijska delavnica 1 in 2, strugarna valjev Javornik in Bela, ključavničarji strojev ter kovačnica-kalilnica. SDS vodstvo TOZD opozarja na naraščanje nedovršene proizvodnje, na katero pa sami ne morejo vplivati, »saj je to posledica nujnih del po naročilih ostalih TOZD«. Meni, da bi moral biti zato vpliv na dodatek za večjo produktivnost dela manjši. SDS priprava dela in materialna služba menita, da bi bilo treba, v okviru zmogljivosti, nedovršeno proizvodnjo zmanjšati do polletnega poslovnega poročila ter da je odstotek nedokončane proizvodnje v premisknem sistemu prevelik, ker je večina vzrokov za nedokončano proizvodnjo izven njihove temeljne organizacije. SDS materialna služba zahteva do naslednjega sestanka tudi pojasnilo o nezasedenih nalogah zarisovalca ter rezalca, pa tudi o tem, zakaj še vedno ne dela sektor na Javorniku. Odboru za gospodarstvo predlagajo, da obravnava zahtevo skladiščnikov po še eni delovni obleki na leto. SDS težka obdelava Javornik vprašuje, zakaj »strojne delavnice« prejemajo nižji osebni dohodek kot ostale TOZD ter zakaj v ostalih TOZD prejema večje premije kljub temu, da ne dosegajo planirane proizvodnje. SDS strugarna 1 in 2 zahtevata, da se čimprej reši problem pomanjkanja pomožnih delavcev. SDS konstrukcijska delavnica 1 in 2 zahtevata, da se raziščejo in odpravijo vzroki visoke nedovršene proizvodnje. Pojasniti jim je treba, zakaj se škarje, ki so last raziskovalnega oddelka, ne odstranijo iz obrata. SDS strugarna valjev Javornik in Bela predlagata, da se na severnem nasipu valjarne Bela ponovno vzpostavijo vratarstva služba. SDS kovačnica-kalilnica v zvezi s poslovanjem v prvem četrtletju opozarja na problem materialne službe (kvaliteta materiala je prevečkrat zamešana).

Iz TOZD REMONTNE DELAVNICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, tehnične službe, ključavničarji 1 in 2, instalacija Jesenice in Bela, montaža Jesenice in Javornik, žerjavni oddelek, elektrodelavnice, elektrožerjavni, delavnica elektrostrojev 1 in 2 ter RTA 1, 2, 3, 4 in 5. SDS vodstvo TOZD in tehnične službe menita, da vprašanje delovnega časa še ni rešeno ter da je treba preko sindikata in DPO prirediti akcijo za spremembo, SDS ključavničarji 1 in 2 menita, da bi bilo treba o jesenski premaknitvi delovnega časa organizirati razpravo po delovnih skupinah že sedaj, »da ne bo zmanjkalo časa«.

SDS instalacija Jesenice in Bela opozarjata na slabo koordinacijo dela na področju instalacijske dejavnosti na remontih in v vsem vzdrževanju instalacijskih naprav. Vsa prizadevanja na področju povezave med asistenti vzdrževanja in pripravo dela še niso dala pravega sadu. Dela se planirajo, zaradi rezervnih delov pa jih je nemogoče izvršiti. »Asistenti vzdrževanja se ne povežejo z našo pripravo dela, če je mogoče v tem času opraviti planiran remont ali nek, pravijo. Skupini izražata tudi svojo nezadovoljstvo, ker se o spremembi delovnega časa ni razpravljalo po delovnih skupinah, pa tudi nad kvaliteto toplega obroka in porostom cen v kantinah. SDS montaža Jesenice v zvezi s poslovanjem v prvem četrtletju ponovno odpira problematiko nadurnega dela. Takole pravijo: »Nikoli nismo nadure opravliali samo zaradi nadur. Vedno je bilo to zaradi višje sile oziroma nepredvidene okvare. Zato še enkrat poudarjamo, da je za nas omejitve 30 nadur nesprejemljiva, vsaj za nekatere mesece v letu (glej plan remontov v letu 1983). Če že drugega ne, potem je treba imeti vsaj navodila, kako ravnati v primeru, ko je potrebno več kot 30 nadur. Nismo pa pripravljeni koristiti opravljene nadure za proste ure. V maju imajo nekateri delavci že okoli 30 nadur (opomba: sestanek je bil 14. 5.). Bliza pa se remont žične valjarne, kjer se mora po planu delati 21. in 22., to je prosti sobota in nedelja. Govori se sicer, da bo ta mesec dovoljeno več nadur kot 30, samo določeno in konkretno tu še ni nič storjenega.« o omeni vodje oddelka skrb za varnost pri delu v skupini upada (kar še na srečo še ne pozna na poškodbah), medtem ko se je disciplina nekoliko dvignila. SDS montaža Javornik pa meni, da bi se v prihodnje dovolilo delati več nadur, »ali pa naj se v proizvodnji zaposli več delavcev; tako nam ne bo manjkalo izdelavnih ur«. Predlagala je, da se poveča vrednost za malico. SDS žerjavni oddelek v zvezi s poslovnim poročilom meni, »da tako majhen oddelek ni zmogel prenesti tako velikega materialnega poslovanja (5–6 milijard starih dinarjev) zaloge rezervnih delov. Da bi se zmanjšala izguba v temeljni organizaciji SDS hidravlika in pnevmatika predlaga, »da se v TOZD zaposli manjkajoče delavce, ali pa naj se poveča nadurno delo«. Tudi ta SDS se zavzema za spremembo vrednosti bona za malico. SDS elektrodelavnica in elektrožerjavni ugotavljata, da imajo izgubo »pri premalo izvršenih urah glede na plan (zaradi odsotnosti in daljših bolovanj). SDS delavnica elektrostrojev 1 ni zadovoljna s premaknitvijo delovnega časa: »Zakaj se delovni čas ni obravnaval po delovnih skupinah pred sprejetjem? Kdo je odločil v imenu delavcev, da se dela od sedme do petnajste ure? Veliko podjetij bo začelo s 1. junijem delati od seste do štirinajste ure. Zakaj se tudi v Železarni ne izvede akcija za spremembo? Zadolžili smo delegata v delavskem svetu Železarnje, da sproži to vprašanje!« SDS RTA 1 v zapisniku navaja, da sestavljalcu poslovnega poročila zameri, da se mu ni zdelo vredno navesti temeljnih organizacijskih, ki so poslovala dobro in tistih, ki so poslovala z izgubo. Poleg tega ugotavlja, da je tabela 3 »Tabelarični prikaz zastojev« alarmanta, vendar je v poročilu ostala brez komentarja. Na sestanku so spregovorili tudi o zbiranju odpadne platine. SDS zahteva, da se zbiranje in nagrajevanje za odpadno platino izvaja po veljavnem pravilniku ter obsoja vsakršno zadrževanje in manipulacijo okrog izplačila nagrade. Zanimajo tudi (delegatsko vprašanje), zakaj 14. sklep 19. seje TOZD Remontne delavnice še vedno ni realiziran. SDS RTA 2 prav tako zahteva, da se izplačilo nagrade za zbrano platino izvaja po veljavnem pravilniku (glede tega se ne strinja z dopisom SEO). Pripombe glede premaknitve delovnega časa je imela tudi SDS RTA 3. »Delovna skupina ugotavlja, da je bil ta premik nepremisljen in da to ni bila odločitev delavcev«. V zvezi z zbiranjem platine pa pravi: »Če že imamo pravilnik o izplačevanju prihranka za platinasto žico, naj se pravilnika držimo«. Člani RTA 4 predlagajo, da delavski svet uvrsti vprašanje delovnega časa na svoj dnevni red, podobno pa tudi SDS RTA 5. Tudi slednja se zavzema za izplačevanje nagrade za platino po obstoječem pravilniku. Poleg tega pa predlaga, da se odpravi nerealna vrednost bonov za malico ter izboljša kvaliteta prehrane. »V vratarnici nad aneksom na Beli naj se uredi vratarstva služba vsaj ob sedmi in petnajsti uri, ker je že prisoten vratar.«

Iz TOZD VZDRŽEVANJE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, vzdrževanje plavž 2 in 3, vzdrževanje jeklarne 1 in 2, vzdrževanje Javornik 1 in 2, vzdrževanje Bela 1 in 2, 3, 4 in 5 ter vzdrževanje Hladne valjarne Bela 1 in 2. SDS vodstvo TOZD meni, da ni prav, da imajo risarji na TIDN 70 % premije, administracija pa le 30 %. »Mnenja smo, da moramo vsi imeti 100 %, saj vsi enako prispevamo k planu.« SDS vzdrževanje plavž 2 in 3 menita (v zvezi s poslovnim poročilom), da proizvodni obrati zastojev ne vodijo realno. Opozarjata tudi na kritično preskrbo z rezervnimi deli. SDS vzdrževanje Javornik 1 in 2 ugotavljata, da ustvarjanje prihodka na osnovi opravljenih ur ne stimulira vzdrževanja, saj izpad delavcev zmanjšuje dohodek, čeprav morajo ostali delati več in bolj kvalitetno. Po

njunem mnenju je delo vzdrževalcev v železarni vedno bolj razvrednoteno. Zato bi bilo treba primerjati osebni dohodek brez dodatkov s poprečjem enakih skupin med posameznimi TOZD, zlasti tistih, ki delajo redno na dopoldanski dnini. Za izpad dohodka celotne delovne organizacije pa je po oceni teh dveh SDS kriva tudi slabša tehnološka disciplina. Pod razno opozarjata, da je treba ustaliti kader v obratni ambulanti, kjer se zdravniki prehitro menjavajo, pa tudi, da se osebni dohodki glede na stalne podražitve prehitro manjšajo. SDS vzdrževanje Bela 1, 2 in 3 ugotavljajo, da so finančni kazalci (dohodek na delavca ter čisti osebni dohodek na delavca) pod poprečjem Železarnje, medtem ko so obveznosti naraščale v dogovorjenih okvirih (zlasti za skupne službe). Želijo ustrezno pojasnilo. Odgovor želijo tudi na naslednja vprašanja: »Zakaj so se spremene merila za ugotavljanje gibljivega dela osebnega dohodka brez predhodnih razprav na SDS v vzdrževanju Bela?« »Zakaj delavci OTK niso odgovorni za izpad namenske proizvodnje v mesecu februarju na šteklju?« Postavili so tudi zahtevo po ureditvi garderob in sanitarij. SDS vzdrževanje Bela 4 pod razno vprašuje, kdaj se bo uredilo vprašanje beneficirane delovne dobe za vzdrževalce na Beli ter zakaj morajo imeti za prvi maj, ko so bili prosti in prazniki, na nedeljo dopust. Med delavci je bilo v zvezi s tem precej kritike, zato naj se to vprašanje reši tako, da med njimi ne bo nezadovoljstva. SDS vzdrževanje Bela 5 ima pripombo zaradi »vse večjega nereda glede osebnih dohodkov v delovni organizaciji«. In še predlog pod razno: »Na delovni skupini je bila večkrat podana zahteva za vhodno vratarnico na Beli (avtobusna postaja Koroška Bela). V tej vratarnici so varnostniki. Prosimo, da bi odpirali za prihod in odhod z dela. Nam res ni v ponos, da delavci prihajajo na delo čez ograjo.« SDS opozarja tudi na ureditev garderobe in kopalnice, potrebovali pa bi tudi (dnina Lešnjak) enega mazilnega ključavničarja. SDS vzdrževanje HVB 1 in 2 vprašujeta, zakaj TIDN vedno prekoračuje plane izdelavnih ur. Pripombe imata tudi na razmeroma visok poprečni osebni dohodek (17.548 din) v TOZD Vzdrževanje in zahtevata prikaz poprečnega osebnega dohodka za vse oddelke vzdrževanja. Opozarjata tudi na slabo stanje služnice.

Iz TOZD ENERGETIKA smo prejeli zapisnike SDS energetiki 1, 2, 3 in 4, delavnica elektroenergije ter PIV energija 1. SDS delavnica elektroenergija v zvezi s poslovanjem v prvem četrtletju vprašuje, če je do izpada prihodka v višini 385 milijonov dinarjev prišlo zaradi slabšega dela in kje. Dalje: Kdaj bo imel TOZD, ki dosegla dobre finančne rezultate, večji vpliv tudi na razporeditev dohodka ter, če so obvezne dajatve (za SIS in druge) postavljene na plan ali na realizacijo? Člani SDS PIV energija 1 pa menijo, da bi se moral finančni rezultat, kakršnega so dosegli v TOZD Energetika, poznati tudi pri njihovem osebnem dohodku.

Iz TOZD TRANSPORT smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, promet + vleka 1, 2, 3 in 4, tehtalci, avtomobilski prevozi, lokomotivna delavnica, vozovna delavnica, delavnica motornih vozil, elektromotorna delavnica ter vzdrževanje proge. Vse štiri SDS promet + vleka so imeli pripombe glede nekaterih sprememb v premiranju. V zvezi s tem objavljamo prepis iz zapisnika SDS promet + vleka 4: »SDS zahteva, da se premiranje prostorskih lokomotiv v železniškem oddelku vrne na premije iz martinarne in elektrojeklarne, ker menimo, da smo najmanj 60 % vezani na proizvodnjo jekla. V nasprotnem primeru zahtevamo starejši delavci, da se nas premesti na ozkotirne lokomotive, kar bi bilo pa nemogoče, ker bi s tem nastal velik problem in zastoj pri delu. Predlagamo, da se vagonke premije (če ni mogoče premiranje iz martinarne) uskladijo tako, da bi znašala najmanjša dnevna premija 120 dinarjev, največja pa 500 dinarjev. Tako bi se vsaj delno izenačili z ozkotirnimi lokomotivami in mlajšimi delavci. S tem bi bil tudi problem na normalnotirnih lokomotivah manjši.« Podobno menijo tudi ostale SDS promet + vleka.

V TOZD DRUŽBENA PREHRANA so se delavci sestali na skupnem zboru. V zvezi s poslovanjem v prvem četrtletju je bilo na zboru poudarjeno, da se TOZD ves čas zaveda težke situacije, da ne razpolaga z rezervami in da so izkoristili vse svoje možnosti. Ob tem pa se je treba zavzemati za boljšo delovno in tehnološko disciplino ter rokovanje z materiali in drobnim inventarjem, voditi pa tudi pametno nabavno politiko in skrbeti za vzdrževanje.

S pregledom zapisnikov s sestankov SDS v delovnih skupnostih bomo nadaljevali prihodnjic.

Center za proučevanje samoupravljanja ter informiranje — Božidar Lakota

Z VOLITVAMI DOKONČNO OBLIKOVALI TRI NOVE KRAJEVNE SKUPNOSTI

V krajevnih skupnostih Staneta Bokala, Cirila Tavčarja in Mirka Roglja-Petka na Jesenicah so z nedeljskimi volitvami delegatov za zbor krajevnih skupnosti skupščine občine Jesenice in skupščine samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti zaključili preobrazbo krajevne samouprave.

Krajani teh treh krajevnih skupnosti so se na referendumu junija lani odločili, da krajevno skupnost Plavž, ki je bila največja krajevna skupnost v jeseniški občini z več kot 8.000 prebivalci, razdele na tri manjše. V tem času so v na novo oblikovanih krajevnih skupnostih oblikovali samoupravne organe in vodstva družbenopolitičnih organizacij, sprejeli so tudi vse potrebne dokumente in sporazume, v nedeljo, 29. maja, pa so izvolili še delegate, ki bodo krajeve zastopali v občinskih delegatskih skupščinah.

Volilne komisije vseh treh krajevnih skupnosti so ugotovile, da so rezultati glasovanja na nedeljskih volitvah naslednji:

V krajevni skupnosti Staneta Bokala je bilo v volilni imeniki vpisanih 2.036 volivcev, od tega jih je prišlo na volišča glasovat 1.607 ali 78,90 odstotkov. Za kandidatsko listo za delegacijo zbora krajevnih skupnosti je glasovalo 72,27 odstotkov, za delegacije samoupravnih interesnih skupnosti pa 68,48 odstotkov volivcev. Volivci so glasovali na štirih voliščih. Največ volivcev — 85,1 odstotka — je prišlo glasovat na volišču številka 18 v samskem domu na Cesti maršala Tita 106, najslabša udeležba — 70,7 odstotka — pa je bila na volišču številka 19 v sejni dvorani skupščine občine Jesenice.

V krajevni skupnosti Cirila Tavčarja je bilo v volilni imeniki vpisanih 2.838 volivcev, od tega jih je glasovalo 2.143 ali 75,51 %. Delegati zbora krajevnih skupnosti so prejeli 67,62 % glasov, delegati skupščin samoupravnih interesnih skupnosti pa

66,28 %. V tej krajevni skupnosti so volivci glasovali na šestih voliščih. Najboljša udeležba je bila na volišču številka 23 v vzgojnovarstveni organizaciji Angelce Očepek na Cesti Cirila Tavčarja 3/b, kjer je glasovalo 84,27 % volivcev, najslabša pa je bila na volišču številka 21 v vzgojnovarstveni organizaciji Angelce Očepek pri šolskem centru Plavž na Cesti Cirila Tavčarja 21, saj je na tem volišču glasovalo le 66,67 odstotkov volivcev.

V krajevni skupnosti Mirka Roglja-Petka je bilo v volilni imeniki vpisanih 1.028 volivcev, od tega jih je glasovalo 800 ali 77,82 %. Za delegate za zbor krajevnih skupnosti je glasovalo 70,62 %, za delegate za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti pa 68,89 % volivcev. V tej krajevni skupnosti so volivci glasovali na treh voliščih. Najboljša udeležba je bila na volišču številka 29 v sejni sobi hišnega sveta na Cesti maršala Tita 47, kjer je glasovalo kar 85,64 % volivcev, najslabša udeležba — 71,21 % — pa je bila na volišču številka 27 v sejni dvorani krajevne skupnosti na Cesti maršala Tita 66.

S. H.

MLADI IN VOJAŠKI POKLICI OFICIR — ZAKAJ PA NE?

Prepočasi in premalo zavzeto smo se ukvarjali z mladimi pred pomembno odločitvijo o izbiri poklica. Posebno težka je odločitev za vojaške in obrambne poklice, saj smo doslej vse premalo prikazovali pomen vojaških in obrambnih poklicev, njihovo značilnost in vlogo v jugoslovanski socialistični samoupravni družbi.

Teh poklicev je veliko. Kar 70 različnih strokovnjakov potrebujemo na vojaškem poklicnem področju, hkrati pa lahko trdimo, da je veliko vojaških poklicev v bistvu zelo podobnih civilnim. Toda večina te poklice izbire zaradi njihovih posebnosti, ki so v marsičem drugačne kot v civilnih poklicih. Želijo v življenju delati drugače, kot njegov prijatelj, sošolec in ravno take možnosti dajejo vojaški poklici.

Kdo ne želi postati:

— pilot nadzvočnih letal, kontrolor letenja, pilot helikopterja, in-

struktor letenja ali vojaški padalec, vzdrževalec vojaških letal, helikopterjev in njihove oborožitve;

— strokovnjak za vodenje raketne baze, vzdrževanje elektronskih naprav, radarskih sistemov;

— strokovnjak za opravljanje zapletenih nalog na raketni, torpedni ali patrolni ladji, minolovcu, podmornici ali žepni podmornici;

— voznik tankov, oklepnih transporterjev ter drugih bojnih vozil, vojaški meteorolog, vezist ali eden izmed mnogih drugih strokovnjakov na vojaškem poklicnem področju.

Usmerjanje mladine v vojaške in obrambne poklice je kot poklicno usmerjanje nasploh kontinuiran, dolgoročen proces, ki mora načrtno potekati skozi vse učne vsebine v osnovni in srednji šoli, pa tudi skozi vse učne vsebine drugih obrambno-vzgojnih aktivnosti, kot so:

— obrambni krožki, ki delujejo v vseh naših osnovnih šolah;

— obrambni dnevi, na katerih izvajajo razne obrambne aktivnosti, kot na primer streljanje, orientacijske pohode, tabornišvo, prvo pomoč, vse dejavnosti civilne zaščite in drugo;

— ogledi vojašnic in določenih vojaških objektov s predstavitvijo dela in življenja v jugoslovanski ljudski armadi, izlete v kraje, znane iz narodnoosvobodilne borbe, obiske v vojaških šolah (pri nas splošno srednja vojaška šola Franc Rozman-Stane v Ljubljani) in razgovori s starši.

Usmerjanje mladine v vojaške poklice in za rezervne oficirje sodi med najpomembnejše skupne naloge družbenopolitičnih organizacij, ki jim morata ZRVS in ZSMS posvečati največ pozornosti; od razumevanja in obutenja idealov partizanskega osvobodilnega boja do tistega, kar je najlepše in najvažnejše v vojaškem poklicu — ljubezen do domovine. Brez dvoma si bomo morali v okviru usmerjanja mladine v vojaško obrambne poklice bolj prizadevati, da bodo že v prvih razredih mladi dobili predstavo o vojaških obrambnih poklicih in se nato v vseh razredih, do osmega, ki pomeni zaključek kontinuiranega procesa oblikovanja poklicnih interesov mladega človeka, seznanjati z oboroženimi silami SFRJ in njenim udarnim delom, Jugoslovansko ljudsko armado.

Ta je po svoji organiziranosti razdeljena na tri zvrsti:

— kopensko vojsko, ki je glede na geografski položaj Jugoslavije tudi najštevilčnejša;

— vojno letalstvo in enote protizračne obrambe in

— vojno mornarico.

Na kratko še povejmo, kdaj je nastal poklic oficirja. Beseda oficir izvira iz latinskih besed officium = dolžnost in officarius = uradna oseba in se pod pojmom oficir, starešina v elementih vojaške hierarhije pojavlja v XV. stoletju, vendar se nato v zgodovini vseskozi spreminja. To pomeni, da je njihova narava vedno konkretno zgodovinsko določena. Vsekakor pa je vloga oficirja in vloga armade pogojena z družbenoekonomsko ureditvijo. V kapitalističnih družbah služi vojska interesom vladajočega razreda, buržoazije, v naši samoupravni socialistični družbi pa armada varuje interese delovnih ljudi in občanov.

O vojaških šolah več v naslednji številki.

Roman STANA

SKRB ZA DUŠEVNO PRIZADETE V OBČINI JESENICE

Skrb za duševno prizadete osebe je sestavni del sistema družbene skrbi, ki temelji na osnovah dejanske solidarnosti in vzajemnosti. To je ena osnovnih nalog Društva za pomoč duševno prizadetim osebam Jesenice, ki je v svoj delovni program za leto 1983 vključilo vse aktivnosti, opredeljene v smernicah za delo te humanitarne organizacije. V osnutku programa dela za leto 1983 je jeseniško društvo namenilo največ pozornosti naslednjim nalogam:

— širše osveščanje delovnih ljudi in občanov o problematiki duševne prizadetosti in pridobivanje novih članov,

— tesnejše sodelovanje s starši oz. skrbniki prizadetih oseb v občini v obliki organiziranih obiskov na domu in spoznavanje konkretnih problemov teh družin,

— izbira kandidatov za letovanje v Umagu in Kranjski gori ter za seminarje za starše prizadetih otrok v Črni,

— pomoč pri zobozdravstvenih in drugih zdravniških obiskih,

— pomoč pri zaposlovanju prizadete mladine,

— obveščanje in seznanjanje delovnih ljudi in občanov s problematiko društva prek glasil in radia Triglav,

— skrb za pridobivanje finančnih sredstev,

— nudenje pomoči pri organizaciji športnih in drugih prireditiv,

— udeležba na informativnih sestankih, seminarjih in povezovanje z drugimi društvi v Sloveniji,

— aktivno sodelovanje v delegatskih skupščinah, predvsem v skupnosti socialnega varstva prek skupnosti otroškega varstva, kjer ima društvo delegatsko mesto v zboru izvajalcev,

— organizacija priložnostnih srečanj s starši in člani izvršnega in nadzornega odbora društva,

— ureditev in po potrebi dopolnitev dokumentov društva.

Pri izvajanju teh nalog društvo sodeluje z osnovno šolo Polde Strazišar, razvojnim oddelkom, delavnicami pod posebnimi pogoji, Zvezo društev za pomoč duševno prizadetim Slovenije, Skupnostjo socialnega varstva Jesenice, Centrom za socialno delo Jesenice, zdravstveno in patronažno službo, krajevnimi skupnostmi, dužbenopolitičnimi organizacijami in drugimi društvi in organizacijami v občini Jesenice.

Reševanje in zagotavljanje konkretnih življenjskih potreb in interesov ljudi se v današnjem času uveljavlja vse bolj v neposrednem delovnem in življenjskem okolju. To velja tudi za interese prizadetih občanov. Zato je vloga našega društva toliko bolj pomembna in število čla-

nov društva v letu 1983 to tudi dokazuje, saj je v jeseniško društvo vključenih že 1.622 članov.

Za nadaljnje delo in dograjevanje vseh oblik neposrednega dela, ki so konkretna pomoč družinam in njihovim prizadetim osebam pri usposabljanju, svetovanju, nujenju denarne pomoči itd., predstavlja vsaka finančna pomoč društvu tudi možnost izvedbe teh nalog. Zato je društvo iskreno hvaležno vsaki delovni organizaciji, osnovnim organizacijam sindikata TOZD in delovnih skupnosti in posameznikom, ki so v letošnjem letu nakazali finančno pomoč društvu.

S tem so pripomogli, da bodo naloge v delovnem programu društva res izvajane.

Do 12. maja so denarna sredstva prispevali: Hotel Kompas Kranjska gora 5.210,80 din; Hotel Alpina Kranjska gora 3.810,00 din; ŽJ OOS TOZD Elektrode 5.000,00 din; ŽJ OOS DS Družbena prehrana 1.000,00 din; ŽJ OOS DS KO-FI 3.000,00 din; ŽJ OOS DS KSI 3.000,00 din; ŽJ OOS DS SEO TKR nov. 4.000,00 din; ŽJ OOS TOZD Valjarna 2400 3.000,00 din; GIP Gradis GE Jesenice 5.000,00 din; ŽJ OOS TOZD HV Jesenice 3.000,00 din; TDO Golica TO Rožca Jes. 500,00 din; Naravno zdravilišče Triglav Mojstrana 1.000,00 din; ŽJ OOS TOZD Strojne delavnice 2.500,00 din; ŽJ OOS TOZD Energetika 5.000,00 din; ŽJ OOS TOZD Remontne delavnice 2.500,00 din; ŽJ OOS TOZD Vratni podboji 1.000,00 din; Merkur Jesenice 1.000,00 din; ŽJ OOS TOZD HV Bela 1.500,00 din; ŽJ OOS TOZD Livarna 3.000,00 din; ŽJ OOS TOZD Valjarna blumingštel 5.000,00 din; ŽJ OOS TOZD Profilarna 1.000,00 din; ŽJ OOS TOZD Jelkovek 3.000,00 din; ŽJ OOS TOZD Vzdrževanje 10.000,00 din; TOZD Elektro Žirovnica 3.000,00 din; Kovinar TOZD Nizke gradnje 2.000,00 din; Viktor ŽAN, Jesenice 32.721,50 din.

S prostovoljnimi prispevki so društvu pomagali še nekateri drugi občani. Vsem skupaj še enkrat iskrena hvala!

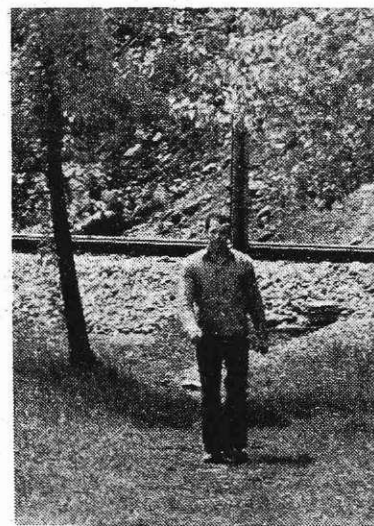
Izvršni odbor društva za pomoč duševno prizadetim Jesenice

... 14.35

... ob 13. uri

... ob 14. uri

... ob 14.20

petek, 6. maja

Tako mirno se
sprehajamo iz
železarne pred
zaključkom dne ...

ŠE ENKRAT O OTROŠKEM DVORIŠČU

Primorana sem, da se še enkrat oglasim glede dvorišč ob stolpnicih Titova 2 in Titova 2/a. Primorana zato, ker se je šele sedaj izkazalo, kako je vse skupaj potekalo.

Stanovalec v stolpnici (naveličan verjetno tujih in lastnih otrok), je na sestanku zahteval, da se ta ogrodja za gugalnice podrejo. Ta predlog ni NIHCE podprl (z razliko od podatka v prejšnjem članku, da sta bili dve stranki ZA), on pa je zagrozil, da bo to storil sam. Ob zamenjavi predsednika hišnega sveta je to tudi storil. Vendar pa ne s pomočjo hišnika, kot je bilo napisano v predhodnem sestanku, temveč s pomočjo nekega tovariša, ki ni stanovalec v omenjenih stavbah.

Opravičujem se torej vsem prizadetim, posebno pa hišniku iz stolpnice Titova 2/a, ki ga je ta nenamerna napaka hudo prizadela.

Po vsem tem pa se določena vprašanja še zaostrejujejo in kar kričijo po odgovorih.

Zanimivo se mi zdi, da dan po odstranitvi ogradij ni nihče več govoril o tem. Nihče se ni javno izjasnil o tem. Završalo je šele po objavi mojega prejšnjega članka. Šele po tem so se oglašile vse prizadete osebe — nekatere zaradi članka, druge zaradi storjenega dejanja. Seveda se pripravljala hišni sestanek, kjer naj bi se vse razjasnilo. Ali pa ne bo to že nekoliko zastarano, pozabljeno? Na to misel me navajajo določena mnenja.

Recimo: »Kaj boš poklanjala ta denar (honorar) hišnemu svetu, raje ga pokloni slepim otrokom!« Naši, hvala bogu, ne slepi, ampak zdravi otroci torej ne potrebujejo ničesar!

Stranke se vse bolj ogrevajo za to, da bo moral krivec (odstranitelj ogradij) sam postaviti gugalnice na svoje stroške. Iz tega sklepam, da večina ni razumela, kaj sem hotela s tem člankom. Nisem hotela govoriti ali razkrinkavati nekega posameznika in njegovo dejanje. To je bil le povod za moja nadaljnja razmišljanja o potrebah otrok.

Kaj se bo pravzaprav spremenilo, če bodo ogrodja spet postavljena? Za »krivca« naj bi bila to kazen, za večino sosedov pa le naslajanje ob tuji nesreči in sramoti. Kaj pa bodo od tega imeli otroci? Spet bodo imeli

ogrodja za gugalnice. Kaj pa z gugalnicami samimi, s toboganom ali lestvami?

Zakaj so se stanovalcu pravzaprav razburili? Ali zato, ker je ogrodja podrl nek posameznik in jih ni vprašal za dovoljenje? Ali resnično zato, ker so otroci spet za »malenkost« prikrasili? Glede na sedajšnje reakcije bi si upala trditi, da zaradi prvega.

Skrbi me, da postavitve novih igralnih orodij ne bo odobrena. Glavni razlog bo verjetno ta, da so otroci preveč glasni in motijo stanovorce nižjih nadstropij.

V razmislek vam citiram Alenko Puharjevo — »Prvotno besedilo življenja« (Globus — Zagreb):

»O podobnih lastnostih so govorili tudi vsi kateheti. Smrekar, na primer, je v svojem Spominu pridnim učencem govoril o fantih, ki so kar naprej veseli:

Doma je priden učenec, do svojih staršev ves ljubezniv in priazen. Ljubi jih, uboga jih na prvo besedo, hvaležen jim je za vse, kar mu storijo; nikoli jih ne žali ... Veseli se v družbi svojih staršev, bratcev in sestric ... Na igrišču je deček vesel in se rad igra ... Ne vpije in ne razsaja, kakor poredni otroci, ampak gre mirno in vesel svojo pot ...

Verjetno je odveč na dolgo razlagati, kakšne še so bile lastnosti pridenega otroka. Zato jih le na kratko obnovimo, da bo podoba zaokrožena:

Priden otrok je ponižen in pokoren. Podreja se željam, pričakovanjem in ukazom svojih staršev in drugih odraslih ljudi, ki ga obdajajo. Priden otrok nikdar ne podvomi o tem, da sodi na družinsko in družbeno dno. Voljno in potrpežljivo sprejema vse, kar mu je namenila tako imenovana »usoda« ali starši.

Ta njena obsežna študija govori sicer o otrocih in otroštvu na Slovenskem v 19. (devetnajstem) stoletju. A zdi se mi, da se je po sto letih v glavah nas odraslih presneto malo spremenilo.

Ksenija Cvetek

GOVOR ZVONETA DRAGANA OB OTVORITVI 7. PROIZVODNO-DELOVNEGA TEKMOVANJA KOVINARJEV SLOVENIJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

bojno spoznavanje in izmenjavo delovnih izkušenj.

Delovna tekmovanja postajajo sestavni del celotnih naporov za povečevanje kvalitativnih dejavnikov gospodarnosti v boju za gospodarsko stabilizacijo, za povečanje materialne osnove dela, za izboljšanje delovnih in življenjskih razmer in za razvijanje ustvarjalnih sposobnosti neposrednih proizvajalcev.

Sedmo proizvodno-delovno tekmovanje poteka v mesecu praznovanja dneva mladosti, v mesecu tri leta po smrti predsednika Tita, ki je začel svojo revolucionarno pot kot delavec v kovinski stroki. Kovinarji iz vse Jugoslavije z velikim ponosom in veseljem praznujejo 10. oktober — dan kovinarjev kot svoj praznik, v katerega je vtakno globoko spoštovanje do dela, življenja in osebnosti tovariša Tita.

POTEGNITI LOČNICO MED DELOM IN NEDELOM

Smo v času začetnih, vendar odločilnih bitk za gospodarsko stabilizacijo na vseh področjih in na vseh ravneh. Zato moramo v zaostrenih pogojih gospodarjenja in ob vseh nakopičenih gospodarskih problemih potegniti ostro ločnico med delom in nedelom, med družbeno potrebnim in koristnim delom na eni, in nedelom ter neracionalno izrabo delovnega časa in proizvodnih sredstev na drugi strani. Preseči moramo nekritične ocene o pretiranem neproizvodnem in neproduktivnem zaposlovanju, pod katerim razumemo skoraj izključno samo nezadruženo širjenje administrativnega dela oziroma zaposlovanja. Res je, da se je posebno v zadnjih nekaj letih prav tovrstno zaposlovanje neracionalno povečalo, vendar moramo razlikovati med administrativnim delom in kreativnim »neproizvodnim« delom, ki je v neposredni funkciji povečevanja produktivnosti dela, povečevanja dohodka in reprodukcijske sposobnosti gospodarstva. Tu mislim predvsem na znanstveno-raziskovalno in razvojno delo, od razvojnih oddelkov v samih organizacijah združenega dela do institutov.

Težko gospodarsko stanje seveda ne moremo preseči brez korenite spremembe odnosa do dela in gospodarjenja z družbenimi sredstvi. Izhajati moramo iz odnosa do dela kot elementarnega kriterija za selekcijo na podlagi dela in rezultatov dela. Na vseh ravneh mora vsak izpolnjevati tiste obveznosti, za katere je usposobljen in mora polagati »račun« za delo in »plačati« račun za nedelo, za neodgovornost pri opravljanju delovnih opravil in samoupravnih družbenih nalog.

V funkciji povečevanja produktivnosti dela je tudi dejanska delitev po rezultatih dela in v okviru tega vrednotenje dela v prid proizvodnega in kreativnega dela. Produktivno delo pa je le tisto delo, katerega proizvodi dobijo svojo potrditev na trgu, in to ne samo na domačem trgu, ampak predvsem in vse bolj na tujih trgih. Temeljna merila za produktivno delo so torej objektivno dana. Zato moramo bolj spodbujati produktivnejše delo in z vsemi instrumenti preprečevati neopravičeno prelivanje dohodka od bolj produktivnih k manj produktivnim, kar pomeni, da moramo dajati večjo priložnost tistim, ki se resnično razvijajo na temelju stalnega povečevanja produktivnosti dela, lastne oziroma skupne uspešnosti, racionalnosti in ustvarjalnosti. Le tako bo tudi bolj jasno, kaj je dogovorjena in neogibna socialistična samoupravna solidarnost.

KOVINSKO-PREDELOVALNA INDUSTRIJA NOSILKA TEHNOLOŠKEGA NAPREDKA

Kovinsko-predelovalna dejavnost ima kot populativna proizvodna dejavnost velike možnosti za konkurenčno nastopanje na mednarodnih trgih; to je panoga, ki neprestano povečuje svoj delež v izvozu celotne industrije in postaja tako nosilka izvoza. V letu 1982 je kompleks predelave kovin dosegel realno rast izvoza 9 %, a celotna industrija 1 %, in s tem povečal delež v izvozu celotne industrije na skoraj 40 %. Tudi v letošnjem letu dosega ta kompleks boljše izvozne rezultate kot industrija v celoti.

Kovinsko-predelovalna dejavnost prav tako v zadnjih dveh letih dosega višjo stopnjo rasti kot celotna industrija, in to kljub znanim problemom pri oskrbi s surovinami in reprodukcijskim materialom.

Kovinsko-predelovalna industrija je prav tako nosilka tehnološkega napredka in s tem kvalitetnejšega razvoja. Pri tem pa ima znanstveno-raziskovalno delo izredno pomembno vlogo in mora svoje napore usme-

riti tako v razvoj domače tehnologije kot v uvajanje in osvajanje tuje tehnologije. Kupovanje in racionalna uporaba tujega znanja ni alternativna domačemu raziskovalnemu delu, ampak je njegov sestavni del. Usmeritev naše industrije v razvoj lastnega znanja kot vira tehnično-tehnološkega razvoja je objektivna nujnost za celoten gospodarski napredek.

PROGRAM EKONOMSKE STABILIZACIJE ZAHTEVA POPOLNO MOBILIZACIJO VSEH ORGANIZIRANIH DRUŽBENIH SUBJEKTOV

Po večletnem ekstenzivno pospeševanju ekonomskem in celotnem družbenem razvoju smo se soočili, zlasti v zadnjih treh letih, z zelo težkimi problemi, ki resno zavirajo nadaljnji materialni razvoj in razvoj socialističnih samoupravnih odnosov. Vzroki teh problemov so bili neshetokrat analizirani in so vsem dobro znani. Komisija zveznih družbenih svetov za probleme gospodarske stabilizacije je v izhodiščih in razdelanih separatih dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije dala vsestranski in poglobljen odgovor na naše aktualne in dolgoročne gospodarske probleme in predložila sprejem in izvajanje vrste kratkoročnih in dolgoročnih rešitev. Komisija je v sklepih fazi svojega napornega, obsežnega in temeljitega dela.

Zvezni Izvršni svet vzporedno z delom na sintezi celotnega programa ekonomske stabilizacije pripravlja konkreten načrt za njegovo etapno izvajanje, upoštevajoč pri tem, da to ni predvsem ali celo samo program oziroma paket ukrepov na ravni federacije oziroma državne uprave, ampak program, ki terja popolno mobilizacijo vseh organiziranih družbenih subjektov, od temeljnih organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti pa vse do delegatskih skupščin, občin, republik, pokrajin in federacije, in da mora vsak v skladu s svojimi pravicami in odgovornostmi prevzeti konkretne naloge in obveznosti. Tu smo že pred veliko preizkušnjo v letošnjem letu, ko gre za uresničevanje zahtevnih razvojnih ciljev.

Izvajanje dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije v letošnjem in naslednjih letih je vsekakor naša najvažnejša naloga. To je v bistvu bitka za krepitev dejanske družbene moči združenega dela, za uveljavljanje družbenoekonomskega sistema v praksi in za takšen družbenoekonomski razvoj, ki bo temeljil na realnih materialnih možnostih. Nujen je radikalen obrat pri smereh in metodah dela in razvoja, da bi se bolj opirli na lastne moči, na ogromno, vendar premalo korišćeno sodobno tehnologijo in opremo ter pomembne industrijske in druge proizvodne kapacitete, na izkušnje in kadre, na neprecenljive moči in ustvarjalnost samoupravnega združenega dela. Z drugimi besedami, program gospodarske stabilizacije, metode in sredstva razvojne politike, ki iz njega izhajajo, morajo prispevati k nadaljnjemu bolj usklajenemu razvoju proizvodnih sil družbe na bolj kakovostnih temeljih in uspešnejši graditvi samoupravnih socialističnih proizvodnih odnosov.

Pri izvajanju dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije se morajo temeljne organizacije združenega dela same, v vseh oblikah njihovega poslovanja in dohodkovnega povezovanja, vse do različnih reprodukcijskih verig, v okviru enotnega jugoslovanskega trga, organizirati na takšen način, ki bo omogočil tako izvajanje vsakodnevnih kot tudi razvojnih in perspektivnih nalog politike gospodarske stabilizacije. Spremembe in dopolnitve gospodarskega sistema in z ukrepi ekonomske politike pa moramo zagotoviti pogoje, da se bodo objektivne ekonomske zakonitosti vse bolj in mnogo oostreje kot doslej odražale v delu in obnašanju vseh subjektov gospodarjenja. Pri tem mora vsaka organizacija združenega dela svoj razvoj zasnovati na realnih materialnih, kadrovskih in drugih možnostih. Prav tako pa se mora vloga družbenopolitičnih skupnosti, od občine, republike, pokrajine do federacije uskladiti z ustavnimi in zakonskimi pristojnostmi in odgovornostmi.

Pri izvajanju dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije pa je zelo pomembno, da se tega na vseh ravneh lotimo kompleksno, usklajeno in sočasno. To je edini družbeno racionalen način, zaradi medsebojno odvisnih tokov v gospodarstvu in v celotni družbeni reprodukciji, da bi lahko postopno dosegali spremembe v materialnem položaju združenega dela in uspehe v celotnem družbenoekonomskem razvoju.

Vsekakor bi bilo najslabše, če bi izvajanje dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije razumeli predvsem kot paket predpisov, ukrepov in aktov zveznega Izvršnega sveta in zveznih organov. To bi nas še bolj usmerjalo k administriranju, k negaciji zakonitosti trga in osnovnega samoupravnega proizvodnega odnosa. Vsak subjekt mora nase prevzeti vse posledice, tako kratkoročne kot dolgoročne, da bi lahko tudi družba kot celota v okviru svojih pravic in odgovornosti sprejela svoje posledice. Vsekakor pri tem ne mislim niti najmanj zmanjševati odgovornosti zveznega Izvršnega sveta in zveznih organov. Čeprav bi bilo na tej ravni vse idealno, kar seveda ni, v nobenem primeru ne more biti zamenjava za delo subjektov celotne strukture združenega dela in družbenopolitičnih skupnosti.

Z NASLONITVIJO NA LASTNE MOČI

Našo družbeno opredelitev, da bomo izvajali gospodarsko stabilizacijo v največji meri z naslonitvijo na lastne moči, moramo izvajati v treh medsebojno odvisnih smereh: Prvič, hitrejši, smotrnejši in družbeno racionalnejši razvoj samoupravljanja kot osnovnega proizvodnega odnosa in v tem okviru smotrnejše uresničevanje ne samo številnih pravic, ampak predvsem odgovornosti in obveznosti delavca in delovnih ljudi, opirajoč se na kreativne sile samoupravljanja in na delovanje objektivnih ekonomskih zakonitosti.

Drugič, racionalnejša izbira vseh razpoložljivih sredstev družbene produkcije, t. j. celotnih družbenih proizvodnih sil, ne le v družbenem, ampak tudi v zasebnem sektorju, uporabljajoč vse razpoložljive, naravne, tehnično-tehnološke, človeške, kadrovske, znanstvene in druge potencialne za povečanje produktivnosti dela, rantabilnosti in ekonomičnosti poslovanja ob skladnejših odnosih v proizvodnji, delitvi in potrošnji, z večjo naslonitvijo na lastno akumulacijo.

Tretjič, krepitev mednarodnega položaja Jugoslavije z večjim in racionalnejšim vključevanjem v mednarodno delitev dela in usposabljanje gospodarstva, da si s svojimi močmi in potenciali, ob stimulatvni ekonomski politiki, zagotavlja enakopravnejše pogoje za nastope na svetovnih trgih.

Dolgoročni program gospodarske stabilizacije bomo izvrševali na treh medsebojno povezanih področjih:

Prvo področje je razvojna politika in instrumenti za njeno izvajanje, s čimer razumemo izvrševanje ekonomske politike v tem letu, spremembe in dopolnitve tekočih srednjeročnih planov in priprave na nove srednjeročne plane 1986–1990. S temeljito revizijo tekočih srednjeročnih planov bi morali konkretizirati naloge, ukrepe in mehanizme, ki temeljijo na izhodiščih dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije in separatih, pri čemer je poudarek na tistih nalogah, ki jih je treba izvršiti v t. i. prehodnem obdobju do leta 1985.

Drugo področje je gospodarski sistem in mehanizmi njegovega učinkovitejšega delovanja.

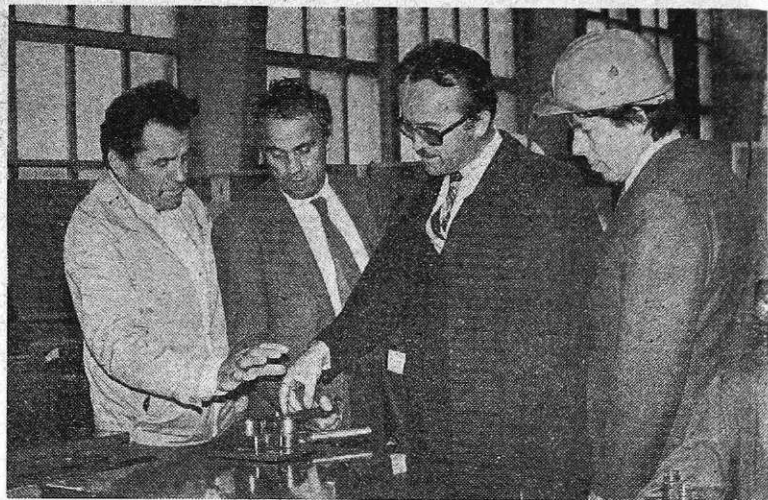
Tretje pa je razvoj in delovanje enotnega jugoslovanskega trga in izboljšanje organiziranosti združenega dela v vseh oblikah njegovega povezovanja.

Med glavnimi predpostavkami za revizijo tekočih srednjeročnih planov velja omeniti na prvem mestu neto odliv finančnih sredstev v tujino, zaradi reševanja zaostrenih problemov zunanje likvidnosti naše države, kar moramo vse bolj reševati s stalnim povečevanjem izvoza na konvertibilno področje in vse manj z rigoroznim omejevanjem uvoza in z novimi in novimi tujimi krediti.

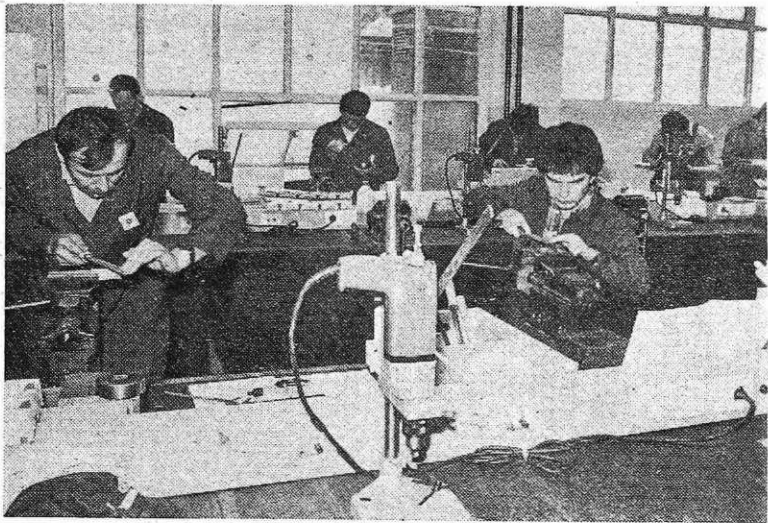
FINANČNA POMOČ IZ TUJINE JE NEIZOGIBNA, Vendar DRAGA

Posebej želim poudariti, da je letošnja finančna podpora iz tujine neogibna nujnost, ki jo je narekovalo težko gospodarsko stanje, v izogib še težjim motnjam in zastojem. Prav tako pa finančna podpora iz tujine ne daje niti najmanjše možnosti za sklepanje, da to pomeni zeleno luč za kakršnokoli ohlapnost in možnost, da nadaljujemo po starem, da opustimo politiko naslovlitve na lastne moči in dosledno izvajanje politike gospodarske stabilizacije. Na žalost pa nekateri še vedno mislijo, da je finančna podpora iz tujine priložnost za obnašanje po starem, kot da je zastoj, vemo pa, da je precej draga, vendar neizogibna.

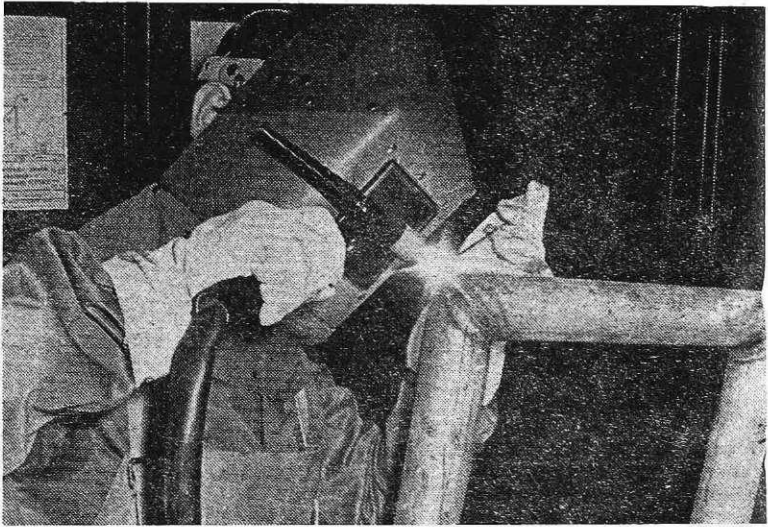
Naslednja predpostavka za spremembe tekočih srednjeročnih pla-

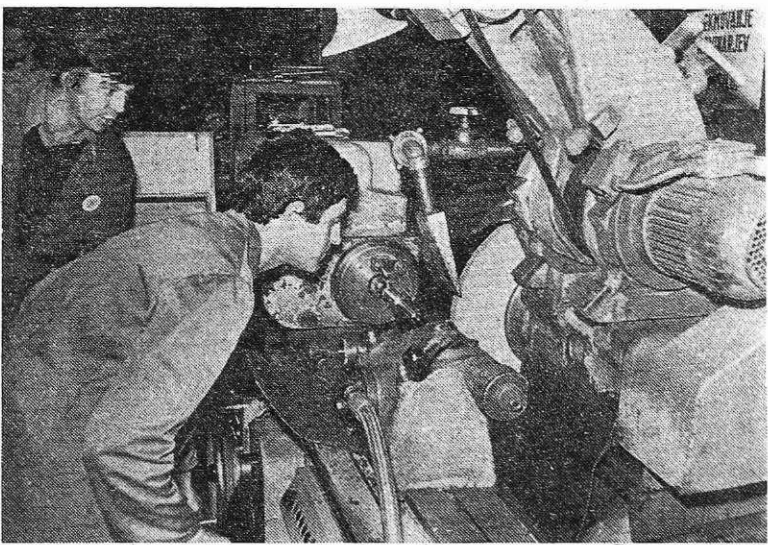
Podpredsednik zveznega Izvršnega sveta Zvone Dragan si je ogledal potek tekmovanja kovinarjev (foto I. Kučina)

Orodjarji pri praktičnem delu (foto I. Kučina)

Varilec pri praktičnem delu (foto I. Kučina)

Brusilec pri praktičnem delu (foto I. Kučina)

nov je dosledno izvajanje politike skrajno racionalne porabe vseh vrst. Porušili smo celotno, družbeno še opravičljivo in racionalno razmerje med akumulacijo in porabo, in to močno v škodo akumulacije. Zato ni čudno, da je naše gospodarstvo sedaj v položaju, da ima izjemno ozek manevrski prostor za prilagoditev nujnim ekonomskim kriterijem poslovanja in razvoja. Pri celotni družbeni porabi oziroma neproizvodni težji vseh vrst in na vseh ravneh smo dosegli in presegli zgornje meje. Pri reviziji tekočih srednjeročnih planov nas čaka prav na področju porabe temeljita revizija mnogih obstoječih zatečenih pravic, ker brez tega porabe ne moremo uskladiti z realnimi možnostmi.

Problem ni samo obseg vseh oblik porabe, ampak tudi njena neusklajena struktura. Vsekakor je to zelo zahtevna naloga, saj je znano, da se pravice na tem področju ne ukinjajo

same po sebi. Zato moramo sprejeti in dosledno uresničiti povsem konkretne programe selekcije in racionalizacije vse neproizvodne porabe, z organizirano družbeno akcijo. Prav tako je pred nami težka in ostra selekcija razvojnih prioritet na področju gospodarskih investicij.

Vse to je le delček v mozaiku obsežnih nalog iz programa gospodarske stabilizacije. Poti nazaj, v čase nizke produktivnosti dela, visoke in nerealne porabe, nizkega izvoza in visokega uvoza, ni in ne more biti. Pot, ki je pred nami, je zagotovo težja, vendar edino zdrava in družbeno upravičena.

Čestitam organizatorjem sedmega proizvodno-delovnega tekmovanja za uspešne priprave, vsem udeležencem tekmovanja pa želim čim boljše rezultate in hkrati uspešen nastop tudi na zveznem tekmovanju kovinarjev.

11

NA VZHODNIH MORJIH

Indijski prvi razred je nekaj takega kot pri nas drugi, le da so sedeži rezervirani in da za en vagon nikoli ne prodajo več kart kot je sedežev. Za to udobje sem odšel šestdeset rupij, petkrat več kot za drugi razred potniškega vlaka (čeprav za tujce se zmeraj ni predrago, pa tudi za bogatejše Indijce ne, saj se je vagon od odhoda napolnil do zadnjega sedeža).

Punjab express (tako se je namreč imenoval vlak) je odpeljal natančno po voznem redu, in to me je kar malo presenetilo. — Sicer pa Indija zmeraj preseneča, če ne v dobrem, pa v slabem smislu.

Sele iz vlaka vidiš, kako veliko mesto je pravzaprav Bombay kako veliko in bogato... In kako revno, umazano in prenapolnjeno... in kako indijsko je pravzaprav to najbolj evropsko med vsemi indijskimi mesti. Brž ko se proga izvije iz centra, izmed poslovnih stavb in zidanih stanovanjskih četrti premočnejših slojev in pridemo v obrobni, industrijski Bombay, se nam v vsej svoji razgaljenosti pokaže največji problem sodobne Indije — prenaseljenost. Ob obeh straneh proge se na kilometre daleč razprostirajo naselja kolib, ali bolj rečeno šotorov iz lepenke, cunj in polivinila; ta naselja so vsa preprejena z blatnimi jarki, po katerih rijejo ljudje in domače živali: koze, bivoli, mačke, psi, kokoši, race, podgane... In pod kolibami, na travnatih bregovih nad progo, vidiš vse polno ljudi, povetini moških in otrok, ki potrpežljivo čepijo na tleh in — serjejo... z obrazci proti bregu in z zadnjicami proti progi — v tem trenutku proti potnikom v Punjabu taksu, ki v rosnem jutru hiti proti Puni. V mirni, potrpežljivi ravnodušnosti, s katero ti ljudje čakajo, da se jim bo spraznilo črevo, ne meneč se za nič in za nikogar okoli sebe (še najmanj za vlake, ki vozijo mimo), zveš o Indiji in njeni kulturi prav toliko kot iz Bhadavadgite in iz Epa o Gilgamešu, prav gotovo pa več kot iz turističnih vodnikov in potopisnih knjig...

Celo uro potrebuje ekspresni vlak, preden pusti za seboj zadnje bombayske primestne četrti in končno zapelje na podeželje. In kaj vidiš na indijskem podeželju? — Rjava, izsušena polja, blatne in negibne reke, tu in tam gruča slaminatih kolib, goved, ki muli izsušeno travo ali pa se koplje v blatu; terasasti hribovi iz rjavčeve granita in iz umazano rumenega pesčenca; ravnina se počasi driga, hribovi se bližajo, ravnina se zoži v dolino, in ta v kanjon, ki mu kmalu ni več videti dna. Gruča nagih črnih otrok se igra ob progi, nekaj korakov naprej pa je hrušč vlaka zvalil na hrib družino malih peščenih rjavih indijskih opic: samca, samico in tri mladičke. Bivolice čofotajo po blatni vodi, med njimi veselo čofotajo otroci. Na bregovih čepijo črni indijci in ravnodušni, kot zemlja, ki jih je rodila. In čez daljnovođa, ki so speljane nad to arhaično pokrajino, so kot iz drugega časa in drugega sveta, prav tako vitki jekleni oporniki, ki jih nosijo. Rjavci, skoraj črni zaobljeni kamni štrlijo iz suhe zemlje, le redke zelene

kršnje dreves oživljajo to puščo. Široke rečne struge so polne posušenege blata na dnu se vijejo male rečice, kot spomin na lepše in vlažnejše letne čase, ki so minili, pa se bojo prav gotovo spet vrnili — mogoče že prav kmalu. Proga se vzpenja na višino 300, 400, 500, 600, 700 in več metrov nad morjem, tako predre in čez mostove, pod terasastimi gorami in čez kanjone, tako podobnimi tistim iz ameriškega Divjega zahoda... Vmes se vlak ustavlja (ali pa tudi ne) v večjih mestih z velikimi in gomaznimi železniškimi postajami, kjer psi in ljudje skupaj poležavajo po peronih, kjer vidiš tako dekleta v kavbojkah, kot tudi v ruhe zavite svetopisemske starce s palicami v rokah in s culami na plečih. V bele uniforme oblečeni gojenci državne miličniške šole blizu Pune in bosonogi ženske s senenimi kopicami na glavah, ali s jersami ali z otroki ali s čim že; te suhe, črne, žilave indijske ženske, ti suhi, črni, žilavi indijski moški, ti suhi, črni, žilavi indijski otroci. Tako kot pred tisočletji zaigajo travniki, da jih bodo potem preorali v polja; volovske vprege z majhnimi, grobo obtesanimi vozovi na velikih lesenih kolesih; ovčje črede, goveje črede, rdeče-belo obarvana drevesa ob progi, živa meja iz kaktusov, pes z zeleno ovratnico; črne vrane in bele grlice; primitivna opekarna, senene kopice, kdaj pa kdaj kakšna bela prepleksana čuvajnica ob progi...

Po štirih urah in pol vožnje smo končno v Puni.

V najbližji lekarni sem kupil ducat škatlic tigrve masti "made in Thailand", in sicer za mojo šestdesetletno mamo, ki jo pogosto mučijo glavoboli in reumatične bolečine, potem pa sem šel nazaj na kolodvor in se zleknil na kup lesenih zabojev, na katerih je za velikimi rdečimi črkami pisalo: PAZI, VNETHIVO, NEVARNOST EKSPLOZIVJE. Postajni uslužbenci so ves čas hodili mimo mene, pa nikomur ni prišlo na misel, da bi me prepočil z nevarnega tovora. Po mojem bi mirno dovolili, da bi si tamkaj prižgal cigareto...

V želji, da bi si priboril prostor pri oknu, ki bi mi odpiral razgled na nasprotno stran pokrajine, kot sem jo gledal dopoldne pri vožnji semkaj, sem šel na vlak že debele trčet ure pred odhodom. To se mi je obrestovalo (vsaj takrat sem bil se prepričan, da se mi je), saj so potem več časa prihajali novi potniki z nekakšnimi rezervacijami ravno za moj sedež. Jaz rezervacije nisem imel, ker mi možakar, ki mi je prodal karto, ni nobene črnil o kakšni rezervaciji. Izgovarjajoč se nanj in na to, da sem pač plačal karto za sedež v prtem razredu in ne za stojšče, pa da sem tujec in turist in da bi si rad ogledoval pokrajino ravno na tej strani, tako da bi si zdaj ogledal desno polovico Indije, če sem si prej levo, mi je le nekako uspelo zadržati sedež.

Kako sem ga polomil! Komaj je namreč vlak odpeljal s postaje, sem ugotovil, da sedim na isti strani kot sem bil sedel poprej, in da bom skozi okno videl vse tisto, kar sem že en-

krat videl; ko bi bil vsaj na drugi strani kakšen prost sedež in ko bi se vsaj prej tolako ne gnebel za tega, takoj da zdaj že cel vagon ve za to in mi nihče več ne bi hotel zamenjati.

Ali naj zdaj spet gledam film, ki sem ga gledal že pred nekaj urami? Tam na ONI strani, tam na levi ni bila pokrajina mogoče nič bolj zanimiva, kot na tej, ki sem jo že videl, a vendar sem kljub temu hrepeneče ziral na ONO stran, kot da bi bile tam skrite vse lepote in vse skrivnosti sveta — zdaj nedosegljive zame. Kakšni hribovi! Kakšna jezera! Kakšne doline! Kakšno nebo nad vsem tem! — zdaj pa vse to tako nedosegljivo zame, kot nemena stran meseca, ki je ne bom nikoli spoznal. Vsega, kar je bilo na ONI strani sem se lahko dotikal le z bežnimi, hrepenečimi pogledi, odstiralo se mi je le v bežnih laticah, ki so mi vzbujale le še večjo lakotnost, namišljeno, da bi jo le tešile; te sličice so bile sicer dovolj, da sem zaslužil za njimi celotno pokrajino, vendar premalo, dosti premalo, da bi jo videl in spoznal. Razdalja do oken na nasprotni strani je bila pač prevelika, in še ta skromen razgled so mi zastirale rešetke na oknih (vsi indijski vlaki imajo rešetke na oknih) in glave potnikov.

Poglej tisto goro v obliki zobne korene, tisto jezero pod njo! Ah, bolje da ne gledaš, če ne moreš videti vsega... Zapri oči in zadržaj... ali pa glej skozi svojo okno, kaj bi škilil skozi tuja. Glej skozi svoje okno — mogoče pa si v tej znani in domači pokrajini, ki si jo že pregledal, vendarle kaj spregledal, kaj pomembnega, kaj — — — Ne, ne! — TAM bi rad bil, tam na oni strani, tam, kjer se nisem bil!

Ko sem fantom na ladji zvečer povedal, kaj se mi je pripetilo na vlaku in da sem v Puni kupil dvanajst kosov tigrve masti po osem rupij za kos, so se mi veselo nasmejala, češ, tu v Bombayju bi prav tako tigrvo mast dobil za sedem rupij po kosu, pa še karto za vlak bi si prihranil.

Ponoči v postelji pa sem takole razmišljal: Kaj ni naše življenje v bistru eno samo dolgo potovanje v Puno? Vožnja po eni sami pokrajini, ki jo gledamo ves čas skozi eno samo okno — slepi in gluhi za vse, kar ne gre v okvir tega okna; — namenoma slepi in gluhi, ker se bojimo vsega, kar je neznan in tuje. In le včasih, zaslužit kakšne druge pokrajine, za hip ugledamo kakšno drevo iz neznanega dežele, zduhamo divji vonj njegovih cvetov — pa brž spet zapremo oči in zatismo nosnice, da ne bi videli preveč, da se ne bi porušilo ravnotežje, ki nam pomaga preživeti našo pot od rojstva do smrti. Živimo in begamo in iščemo nekaj, kar bi osmislilo naše življenje, kar bi odžejalo našo žejo po daljavah, pustolovščinah in velikih dejanjih; nespodobni, da bi to našli v lastni hiši, gremo v svet, kjer pa ravno tako nič ne najdemo, kot nismo našli doma. Le včasih se nam zjasni oči, le včasih nam dobri (ali zli) vetrovi odpodajo meglo, tisto zakleto kopremo med nami in svetom... Ali je to megla, ki leži nad svetom? Ali je to mrena na naših očeh?

To je mrena na naših očeh.

KONEC

Pa se dva možka v Prišofju, ki sta samomorilsko končala. In v Sosednju je pretresla pred osmimi leti Mostničarkina smrt vso okolico, govorice so šle od neizgode do namernega uboja.

A vsi smrtni slučaji niso bili tako grozni kot sedaj z očetom, bratom in v svakinjo. Babica Helena je telesno čutila, kako ubijalsko uničuje zakleti sovražnik Slovence. Brezobzirno, pa naj je kruljavi stari ali betežna stara ženska, ki ima kopico otrok okoli sebe, enoletnega sina in dvoletno hčerko kot najmlajše, nastarejšega sina pa pri arbatjindistu.

In koliko je babica Helena že v svojem nad petdesetletnem življenju preživelja in prežbrala! Tudi za srečno zadnjo uro vsakega sorodnika in prijatelja, dobrotnika in za svojo lastno! Zdal pa jo je pekoče rezalo v srcu: Vsak dan je lahko vsak od nas na vrsti! Vsakega od nas lahko ustrelijo kot one! Vsak čas! In nobene rešitve ni. Ni drugega kot Bogu se priporočiti in prvim mučencem, ki so brez strahu dali življenje za krščanstvo, ki so zavrnili vsak pobeg, ki so pričakovali kruti uboj!

Za krščanstvo? Zamotilo se ji je.

Mar vojaki in policisti in žandarji niso verni? Seveda niso. Pa če so prestopili v tisto, hitersko vero, do so, gotogljubik ali kakor se že reče — vendar ubijanje starca in matere ni zapoved take, nove vere?

Preprosta kmečka hči, kakršna je bila babica Helena, samoubi, je vedno bolj verjela, da pač Nemci hočejo boroške Slovence iztrebiti, po kacetih, na domovih in v lahkih.

Gre samo za slovensko življenje, za preživetje! Preživeti moramo to strašansko vojno! To zahtujejo tudi partizani. In premagati najhujšega sovražnika Slovencev.

VALENTIN POLANŠEK

76

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

Vsi se moramo boriti! je dejal zadnjič neki komisar, ki je na novo prišel z velikim skupino, ki ji pravijo bataljon. Kako se naj ona bori? Pomagala jim bo, kar je v njih močeh. To že. Seveda. In zebala bo tudi za partizane. Glasno tega ni rekla komisarju. Veliko pa ni manjkalo. Bil pa je prijazen človek. In ni ničesar rekel čez vero.

Zvečerilo se je. Druga noč je na pragu. Postreljeni ali pobiti in sežgani svoji pa ležijo zapušeni tam v požganici poleg domače bajte. Po lepi starodavni domitiji navedi bi bila sedaj zadnja noč, da prihajajo ljudje kropit mrliča. Tretji dan so devali mrliča v krsto in ga prihajali na pogreb ob procesiji domačih žalujočih. Kdaj pa bo za njene drage pogreb? Negotovost je glodala v njeni duši. Zbegana ženska ni vedela, kaj bo. Tako pa jo je bilo strah, da se ni upala iti gledat požganice v Sosednje. K temu strahu pa se je pridružila še krvna bojazen za vnuka, ker ni kazal nekdanjega obraza. Zaprt je bil vase. Nekaj je prikrival, to je slutila. Dolgo v noč so bedeli in tako stražili mrliča v sosednji požganici. Babica je pripovedovala iz preteklosti svojcev:

«Moja babica je bila Benetkova. Majhne drobne postave je bila in živahna in delavna kot mravlja. Doma hišni predniki niso imeli potomcev, pa so kmetijo dali Micki, tako je bilo babici ime. Pri hiši je služil za hlapca priljubljen kranjski fant, doma od Zlate vasi. Jaka mu je bilo ime. Vzela sta se in začela kmetovati. A leta so bila trda. Komaj so pridelovali za živež. Zato ni čuda, da se je njunih otrok toliko in najhitreje porazgubilo po svetu. Deset otrok se imela babica Micka in dedej Jaka, kranjski Jakelj. Tako ga je babica sama rada zaklicala. Dobro sta se imela med sabo, četudi ju je življenje trlo kot le kaj.»

Babica Helena je sklenila živane roke in uprta rahlo posivelo glavno vanje: «Babica je preživela deda za nekaj let. Umrla je točno 1900. ko je bilo meni trinajst let. O, takrat sem hodila z rajnim očetom hodi ti drvari in sem z bratom Johanom dobila majila (lupila). V Uprši osenci je bilo. Kako smo garali. Atej so bili garač. Znali so tudi otroke vpreči. Morda skoraj preveč.»

Vnuč je že kdaj slišal rodbinske zgodbe od samega pradedca, zdaj mrliča tam v požganici. A nocoj ga je z drugačno pametjo začelo nadevati, kod prihaja njegov rod po materini strani, kar se tiče. Hojkeve domačije vrh sosednje doline, od koder je najlepši razgled po celim znanem in neznanem svetu. Zato je zaželel, naj mu babica na drobno pove o tistih desetih otrokih, ki sta jih imela praprababica Micka in prapradelj Jakelj.

Najstarejši je bil Jurej, imel je troje otrok in je bil za posla širok: domače in sosednjih župnij. Drugi sin, torej moj stric in ob enem krstni boter, ker smo ga vedno imenovali, štajerski hoti, je bil Jaka. Šel je že mlad na tuje. V Knitelfeld. Tam je ostal, od tam je še kdaj pisal. Pet otrok je imel. Jaz se ga ne spominjam. Nisem ga kdaj videla. Štajerski hoti pa so za Veliko noč in Božič vedno kaj dobrega poslali. Tretji otrok je bila Klara, torej moja mama. O njej ti bom še pozneje podrobno povedala. Četrta je bila Treznja, ki je prav tako služila po okolihi. Peti otrok je bila Grabnarjeva teta Micka, šesta pa kajžna teta. Prav ona mi je bila poleg mame najljubša. Teta Lena in njen mož Pavle sta postavila to bajto, kjer si se ti rodil. Pavle je bil drvarski mojster in je imel vselej denar. Kadar je preveč denarja zapravil, se je pijan jokal in s solzami umival svojo stekleno. Mamko božjo, katero je teta prinesla od neke romarske poti, Mihi je bil dolga leta rudar v nemškem Plajbergu.

(nadaljevanje)

MIHA KLINAR

4

HAJKA

Nič zato če se ta hvalenost ni mogla jasneje izraziti, da bi jo občutil kot nagrado za breme, ki ga je nosil za druge. Kmalu so spoznali, da pod Manjotvcem niso sami. Bile so še druge čete, ki so bile videti ranj utrjene.

«Za vruga, saj so veseli, kakor da gredo na miting,» se je oglašil Jelen, star partizan.

«Fantje! Fantje! Ali že veste?» je od nekod pritekel študent Mile, kakor da ni bilo za njim dolge in naporne poti.

«Za vruga, tudi ta nori!» se je čudil Jelen. «Kaj pa te je obsedlo?»

«Novica! Dobra novica! Zvezniki so se izkrcali na Sicilijo!»

«Utrujenosti, pa tudi lakote, je bilo konec.»

«Sicilija? Ali ni tudi na tistih sodih pisalo Sicilija, — se je takrat spomnil na vrtnje sodov na beljaškem kolodvoru.»

«Da, Sicilija. Seveda, Sicilija,» je rekel. «Bilo je dobro vino.»

Torej tudi ta novica ne more biti slaba.

Kmalu pa so zvedeli še za drugo novico.

«Prišli smo sem, da se bomo z drugimi združili v brigado,» je povedal komisar.

Da, tako je bilo takrat, ponoči pa so krenili proti dolini in se nato napotili v tole hribovje, kjer so se zdaj in kjer so že doživeli težjo bitko. K sreči je minila, ne da bi se sam udeležil.

Zato je bil zadovoljen, da so ga uvrstili v Krtinov bataljon in ga dodali četnemu kuharju. Kuhar je res nekam ukazoval. Tudi sedaj mu ves čas kar nekaj dopoveduje, dokler se za njunima hrbitoma ni oglašil drug glas.

«Kaj pa vidva?»

«Tovariš komandant?» se je naglo vpravnil kuhar.

Bil je bataljonski komandant Krtina.

«Ali bosta kar pri kotlu čakala Nemce?», ju je mežikaje pogledal.

«Tako je ukazal tovariš komandir,» je odgovoril kuhar.

«In oba?»

«Da, tovariš Atlas je bil določen za kotlonošo.»

«To je tvoja dolžnost,» je kuharja zavrnil komandant.

«Razumem, tovariš komandant, a kotel je zame pretežak. Sam veš.»

«Vem, vem, zato ga ne bo nosil nihče. Dobro ga skrijta med grmovje ob potoku za vsak primer, potem pa oba na položaje.»

«Kuhinje in živeža vendar ne morem zapustiti,» se je kuhar obotavljal iti na položaj.

«Vrnil se boš v kuhinjo, ko odbijemo Nemce. Zdal pa poskrijta vajino prtljago. In ne obotavljajta se preveč,» je ukazal.

Kuhar je na tihem preklel, a obotavljati se ni mogel.

Ukazal je Atlasu, naj si oprta kotel.

Atlas je ubogal, a ga je komandant ustavil.

«Prazen je,» je rekel in jima ukazal, naj naložita vanj moko in vse drugo ter z reko posodo zaneseta vse skupaj med grmovje ob potoku. Potem je šel z njima tik za položaji, ker si še ni izbral primernege komandnega mesta. Rad bi imel pregled nad vsem bataljonom. In res je tako mesto našel pri Drenovi četi. Ko sta se kuhar in Atlas vrnila, je vprašal Atlasa, če je že kdaj metal ročne bombe.

«Sem,» je odgovoril. Ko sem služil vojaški rok, sem bil najboljši v stotnji.»

«Misliš sem si,» je rekel komandant. «Močan si, da bi lahko metal mine.»

o svobodni menjavi dela za TOZD osnovnega zdravstva v občini ter izrekel soglasje k ceni oz. prispevku zdravstvene skupnosti za oskrbni dan v socialnih zavodih. Spregovorili so tudi o organiziranosti otorinolaringološke dejavnosti na območju Gorenjske.

Na 5. seji skupščine občinske skupnosti socialnega skrbstva Radovljica, ki je bila 31. maja, so delegati obeh zborov sprejeli finančni načrt in delovni program skupnosti za leto 1983, okvirni program dela skupščine skupnosti in njenih organov za leto 1983, predlog samoupravnega sporazuma o ustanovitvi delovne skupnosti skupnih strokovnih služb SIS družbenih dejavnosti občine Radovljica in statut te delovne skupnosti ter imenovali začasnega vodjo skupnosti. Sprejeli so tudi poročilo o delu doma dr. Janka Benedika za leto 1982 in informacijo o izvajanju postopka za razvrščanje ter možnosti vključitve duševno prizadetih otrok na usposabljanje in delo.

Na 8. seji koordinacijskega odbora za izvedbo občinskih tekmovanj SLO in DS pri OK SZDL Radovljica, ki je bila 3. maja, so na osnovi poročila ocenili izvedbo in izide občinskega tekmovanja učencev, ki je bilo 14. maja na Bledu. Ocene so pozitivne. Najbolj so se izkazale v obrambni vzgoji, veččinah in družbeni samozaščiti ekipe osnovne šole F.S. Finžgar II iz Lesc, ki je osvojila prvo mesto, 2. mesto so osvojili člani ekipe osnovne šole dr. Josip Plemelj Bled III., 3. mesto njihovi sošolci iz ekipe I., 4. mesto ekipa osnovne šole Stane Žagar Lipnica II. in 5. mesto njihovi sošolci iz ekipe I. Na regijsko tekmovanje v Radovljici so se uvrstile prve tri ekipe.

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu pri skupščini občine Radovljica je na majski seji obravnaval program tekmovanj mladine iz osnovnih šol »Kaj veš o prometu«, o pripravi na letošnjo akcijo NNNP, ki zadeva tudi prometno varnost, o poteku akcije, da bodo predšolski otroci vsi nosili kresničke ter še o drugih nalogah. Beseda je tekla tudi o prometno varnostni problematiki v občini, o usposabljanju voznikov, o njihovih zdravstvenih pregledih ter o označevanju cest.

Občinski svet ZSS Radovljica je obvestil delavce v OZD in drugih delovnih skupnostih, da je začela delovati novo organizirana služba pravne pomoči na sedežu občinskega sveta v Radovljici. Delovni čas strokovnega delavca — pravnega izvedenca, je vsako sredo od 13. do 18. ure. Delo bo opravljal v pisarni ZRVS. Pravno pomoč bodo lahko koristili brezplačno ne le posamezniki, marveč tudi osnovne organizacije sindikata.

S prvim majem je začel veljati sklep izvršnega sveta Skupščine občine Radovljica o novih cenah za geodetske storitve v radovljiški občini. Cena za geodetsko terensko delo na uro je 350 din, za pisarniško delo na uro 300 din, za figurantsko delo na uro 180 din, za risarsko delo na uro 150 din.

Od 17. do 20. maja je bilo v Park hotelu na Bledu 16. mednarodno srečanje pisateljev, ki ga organizira slovenski PEN klub. Udeležilo se ga je 60 pisateljev iz 16 držav. Osrednja literarna tema na srečanju je bila Umetniška resnica in stvarnost. Ugledni gostje so si med svojim bivanjem na Bledu ogledali tudi kulturne in druge znamenitosti Gorenjske.

Almira Radovljica je bila letos spet deležna visokih domaćih in tujih priznanj za svojo modno pomladansko letno kolekcijo pletenin. Na ljubljanskem sejmu mode je prejela najvišje priznanje Ljubljanski lev, na mednarodnem sejmu v Brnu na Čehoslovaškem pa najvišje priznanje Zlato lentjo. Vse razstavljene pletenine bodo, kot zatrjujejo v Almiri, kupci lahko našli v vseh njenih prodajalnah.

Na krajevni proslavi dneva OF, ki jo je organizirala KK SZDL Radovljica v avli osnovne šole A.T. Linhart, je predsednik KK SZDL Stanko Adam podelil desetim zaslužnim krajanom letošnja priznanja KK SZDL in bronasti znak OF. Za uspešno prenašanje izročil NOB na šolsko mladino je prejela priznanje in znak OF Polona Lorenčič. Za požrtvovalno delo v organizaciji ZZZ NOV Katarina Bem, za požrtvovalno dolgoletno delo v Gorskem reševalni službi sta bila nagrajena Jože Logar in Peter Zula, za dolgoletno požrtvovalno delo v invalidski organizaciji Vida Rozman, za aktivnost v krajevni skupnosti,

zlasti na področju kmetijstva, Andreja Repret. Za uspešno delo z mladimi na področju strelskega športa Niko Mohorič in za prizadevano delo v krajevnih družbenopolitičnih organizacijah Franjo Gerce.

Novi uredniški odbor »Smučine«, glasila delovne organizacije ELAN Begunje, ki izdaja tudi tedenskega poročevalca, je sklenil, da bo v Tedenskem poročevalcu odprl redno rubriko »Vprašanja in odgovori«. Delavci bodo lahko postavljali katerokoli vprašanja, tudi za pravne nasvete, finance, tehnične narave in druge. Uredništvo bo v bodoče redno skrbelo za odgovore, ki jih bodo pisali za to sposobni izvedenci. V glasilu Smučina pa bodo uvedli novo rubriko »Pisma bralcev«.

Medobčinski svet SZDL za Gorenjsko in Zavod za šolstvo — enota Kranj, sta 26. maja organizirala sklepno tekmovanje o SLO in DS ter kulturno prireditev »Mladi za SLO in DS« na letnem telovadišču pri osnovni šoli A.T. Linhart v Radovljici. Dopoldne so bili najprej preizkus znanja iz tem o SLO in DS, nato streljanje z zračno puško in orientacijski tek. Popoldne pa so pripravili učenci domače šole bogat kulturni program. Na tej prireditvi so podelili najuspešnejšim tekmovalcem priznanja. Pokrovitelj tekmovanja je bila Almira Radovljica.

Od 14. do 22. maja je bilo v organizaciji ALC Lesce v Lescah 21. republiško prvenstvo v jadralnem letenju in hkrati tudi mednarodno tekmovanje za pokal Elana. Med 30 letalci, kolikor jih je opravilo vseh 7 etap v skupni dolžini okoli 40.000 km v 1.000 urah, je zaslužen osvojil naslov prvaka in dobitnika pokala Elan domači letalec Ivo Šimenc. Izredno so se izkazali tudi drugi člani ALC Lesce. Miha Thaler je bil 3., Tone Čerin 6. in mladi Boštjan Pristavec odlični 10.

Na 9. vsakoletnem tekmovanju barmanov za pokal Bleda, ki je bilo sočasno tudi državno prvenstvo, je nastopilo 35 barmanov iz Jugoslavije, Avstrije, Italije in ZR Nemčije. Najvišje priznanje je dobila v mešanju dolgih pijač Blejčanka Lidija Pavšič iz hotela Golf.

Za prvomajske praznike je tudi Krajevna konferenca SZDL izdala svoje informativno glasilo Krajani v nakladi 300 izvodov. To je že 4. številka glasila doslej. Vsebinska Krajana je razen prazniškega dela posvečena 80-letnici domačega gasilskega društva, gospodarstvu občine in načrtom KS Ljubno v letu 1983, rezultatom volitev v krajevno samoupravo, krajevnim zanimivostim in delu družbenih organizacij ter šolskim učencem.

Moški pevski zbor KUD Stane Žagar - Plamen iz Kroke je v soboto, 21. maja, zvečer priredil vsakoletni koncert pod vodstvom zborovodje Egijskega. Tokrat se je najprej predstavil otroški zborček, ki so ga ustanovili za poživitev želja po kulturnih vrednotah že pri najmlajših. Kroparski pevci so nastopili z novim sporedom pesmi skladateljev Mozarta, Beethovna, Vodopivca in Adamiča. Obisk na koncertu je bil kot vedno dober.

Komisija za kulturo pri občinskem svetu Zveze sindikatov Radovljica je na majski seji presojala uresničevanje programa kulturne akcije za delovne kolektive in ugotovila, da je zanimanje delavcev in drugih občanov za gledališke prireditve še vedno veliko, manj pa se zanimajo za zborovske koncerte. Posebno velja poudariti uspešen začetek prirejanja predstav filmskega gledališča. Zategadelj so se domenili, da bodo v jesenskem in zimskem obdobju zmanjšali število koncertov in povečali število gledaliških prireditev. Prav tako pa bodo skušali skupaj z OK ZSMS tudi jeseni pripraviti drugi del programa filmskega gledališča. Ob polletju so sklenili program z 8 amaterskimi, 4 polpoklicnimi in 2 polpoklicnimi gledališkimi uprizoritvami, 3 zborovskimi koncerti, 4 folklornimi nastopi, 4 fotorazstavami in 5 kinopredstavami. Za 342 delavcev so z avtobusi organizirali obisk gledališke predstave v Ljubljani.

Komisija za kulturo pri OK ZSMS Radovljica je na majski seji presojala priprave na srečanje mladih kulturnih ustvarjalcev na Bledu ter sklepala o izboru najboljših literarnih in likovnih prispevkov mladih na teme »Mesec maj — mesec mladosti«.

NEGOVAN NEMEC RAZSTAVLJA V RADOVLJICI

V petek, 27. maja, so v Šivčevi hiši v Radovljici odprli razstavo plastik akademskega kiparja Negovana Nemca iz Bilj pri Novi Gorici. Enaindvajset marmornih skulptur z izredno sugestivnostjo izžareva umetniško kreativno silo in osvaja gledalce z izjemno lepoto in vitalnostjo oblik, predvsem v belem carrarskem marmorju.

Plastike dopolnjujejo originalne risbe kot osnutki zanje, ki osvetljujejo rojevanje umetnikove ideje in njeno rast, primerjanje risb in skulptur pa zgovorno priča tudi o kipevskem upoštevanju lastnosti kamna, ki v njegovih rokah postane sooblikovalec končne forme.

Težke plastike je galeriji pripeljal Almira iz Radovljice, ki ima v Novi Gorici svoj obrat in tako omogočila ponovno srečanje Radovljičanov s kiparjem, ki je že drugič nagradjenec za zvezno štafetno palico (1971, 1983).

Goriški kipar Negovan Nemeč je od leta 1977, ko je prvič razstavljal v Šivčevi hiši, dobil prodor v slovenski in jugoslovanski prostor. Sedanja razstava predstavlja izbor del, s katerimi se je v aprilu letos avtor predstavil v Galeriji doma JNA v Beogradu. Na prvi razstavi v Radovljici smo Negovana Nemca spoznali v njegovem konstruktivističnem obdobju, njegov material so bili tedaj les, železo in beton, na današnji razstavi pa se srečujemo z abstraktnimi plastikami v marmorju, ki nam z eleganco in vitalnostjo svojih oblik predstavljajo umetnika na vrhu njegove ustvarjalnosti.

O Negovanu Nemcu so pisali mnogi naši uveljavljeni umetnostni kritiki.

ki, od Janeza Mesesnela, Franceta Zalarja, Tatjane Pregl, Andreja Medveda, Ivana Sedeja, Braneta Koviča in drugih, zato bi bilo težko njihovim opredelitvam dodati kaj bistvenega novega. Poudarimo le, da je umetnikovo poznavanje kamna in upoštevanje njegovih značilnosti izredno, njegova sposobnost vlti vanj svoje življenje skoraj neomejena,

Ljudska harmonikarica Angela iz Gorij

njegova ljubezen do plemenitega, večnega kiparskega materiala pa tolikšna, da »umolkne«, kadar bi njegova impulzivnost utegnila okrniti »izraznost« kamna. To je zrelo spoznanje umetnika-esteta, ki kleše v kamen svojo človeško bit, polno primarne erotičnosti, in tako ustvarja abstraktne forme. Ko jih opazujemo, čutimo, da so enako žive kot je živo vse v naravi, pa naj spominjajo na dele človeškega telesa, še posebej ženskega, na svet ali na »mrtvo« prido, ki dokazuje svojo živost v platenju svoje tvarine. Cilj kiparjevih prizadevanj je »idealna« forma, v kateri se enakopravno povezujejo njegovi oblikovni in vsebinski nazori.

Razstava bo odprta do 20. junija, in sicer vsak dan, razen ponedeljka, od 10. do 12. in od 16. do 18. ure.

Maruša Avguštin

V BORIH PETIH MESECIH KAR TRIJE POŽARI

Poljsica je zelo stara vas in je bila v srednjem veku gospodarsko zelo pomembna. Blejski ministeriali so imeli tukaj fevd, lastna zemljišča pa tudi kosezi in svobodnjaki že v 14. stoletju. (Iz knjige Franca Gornika »Bled v fevdalni dobi«.)

Vas Poljsica leži na lepi sončni vzpetini nedaleč od Bleda na nadmorski višini 575 m. V tej vasi je danes 67 stanovanjskih hiš, 33 gospodarskih poslopj, v nji pa prebiva 207 vaščanov. Vaščani so večinoma zaposleni v industrijskih obratih na Bledu, v Radovljici in na Jesenicah ter v trgovinah in turizmu na Bledu. Vaščani so marljivi ljudje in se poleg svojih delovnih obveznosti ukvarjajo tudi z živinorejo in kmetijstvom.

Starejši vaščani vedo povedati, da niti njihovi dedje in očetje niso v tej vasi pomnili požara (po ustnem izročilu), se pravi prek 200 let, sedaj pa so bili v borih petih mesecih kar trije požari! Osmega decembra lani je ob 11.30 zagorelo pri Bizjaku (pri Stancarju), pogorelo je oštrešje stanovanjske hiše in celotno gospodarsko poslopje, 10. marca letos je ob isti uri zagorelo sosednje gospodarsko poslopje pri Francki Ambrožič (pri Bobku) in 12. maja še pri Golobu (Tomažku), kjer je ob 4. uri zjutraj zagorela stara lesena hiša in gospodarsko poslopje. Ta hiša je bila pod spomeniškim varstvom, toda ogenj je opravil svoje. Pri vseh teh datumih je morda zanimivo to, da je bilo to vedno storjeno v dneh luninega

mlaja. Ali gre tu za nameren zažig ali slučaj, se le ugiba, kajti vzroke teh požarov raziskujejo pristojni organi. Dejstvo pa je, da vaščani te mirne in pridne vasi nimajo več noči mirnega spanja, kajti strah in mora sta stalno prisotna, saj čez noč lahko izgubijo vse, kar so si prigarali v preteklosti sami in njihovi predniki.

Pri vsem tem pa moramo poudariti, kar so naši ljudje že tolikokrat dokazali, namreč solidarno pomoč. Na vseh teh pogoriščih so vaščani brezplačno in nesebično že naslednji dan čistili pogorišča in odvažali odpadni material in kasneje pomagali pri začetni obnovi. Na prvih dveh pogoriščih že gradijo nove objekte, na tretjem pa so že opravljeni vsi potrebni izkopji za pričetek gradnje.

Omeniti moramo tudi požrtvovalne gasilce iz Gorij, Podhoma in Rečice, ki so bili vedno že četrt ure po izbruhu požara v akciji in se borili z razbesnelimi plameni, gasili požar in varovali sosednje ogrožene objekte. Vsem izrekamo iskreno pohvalo.

Jože Ambrožič

POZDRAV UDELEŽENCEM VLAKA BRATSTVA IN ENOTNOSTI

(Nadaljevanje s 1. strani)

gostje preživeli s svojimi gostitelji, zvečer ob 19.30 pa bo v gledališki dvorani na Jesenicah za goste in gostitelje ter ostale občane potekal kulturni program, ki ga bodo izvajali pihalni orkester Jeseniških železarjev, ženski pevski zbor Milko Škoberne DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice in moški vokalni oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica-Breznica.

V nedeljo, 5. junija, pa bodo gostje skupaj z gostitelji v skupnih avtobusih odšli na izlet na Vrščič. Po povratku z Vrščiča bo v hotelu Larix v Kranjski gori skupno kosilo, po kosilu pa do večernih ur tovariško srečanje.

Zadnji dan bivanja, v ponedeljek, 6. junija, bodo dopoldan gostje preživeli s svojimi gostitelji, od njih pa se bomo poslovili ob 14.10 na jeseniški železniški postaji s pihalnim orkestrom Jeseniških železarjev.

Gostje prihajajo iz pobratenega Valjeva, v katerem je pred 42 leti živel okrog 13.000 prebivalcev, danes pa je to mesto z okrog 45.000 prebivalci geografsko, gospodarsko, kulturno in politično središče tega dela Zahodne Srbije. To mesto ob Kolubari ima zelo bogato zgodovino in veliko velikih in pomembnih moč.

Občani Valjeva pa so še posebno ponosni na pomembno vlogo, ki so jo prebivalci tega območja odigrali v

zgodovini, še posebno v narodnoosvobodilni borbi in socialistični revoluciji. Že junija 1941 je bil na tem območju formiran Valjevski partizanski odred s štirimi četami, od katerih je ena izvršila prvo oboroženo akcijo že 7. julija 1941, ko je Žikica Jovanović Španac v Beloj Crkvi sprožil smrtonosne strele na žandarje. A dan SR Srbija praznuje tudi kot dan vstaje srbskega naroda.

Iznanci z Jesenic se še spominjajo velikih, pa tudi nadvse tragičnih dogodkov v letih 1941–1944 v Valjevu. Nikdar ne bodo pozabili, kako so Nemci 27. novembra 1941 v kasarni petega polka, kamor so po prihodu v Valjevo namestili naše izgnance, ustrelili 267 partizanov. Nikoli ne bodo pozabili v Valjevu obešenih partizanov, še posebno komandanta bataljona Stevana Filipovića, ki je 22. maja 1942 z vrvjo za vratom napadel okupatorje in njihove pomagače, pozival ljudstvo k oboroženemu boju in vzklikal Komunistični partiji Jugoslavije in narodnoosvobodilnemu boju.

Iz samega Valjeva je v narodnoosvobodilnem boju padlo 282 borcev, v kraju je bilo ujetih 2.179 oseb, 420 pa odpeljanih v zapore in taborišča, 541 oseb je bilo v mestu ustreljenih, v okoliških vaseh pa še 130, poleg 50 oseb, ki so jih poklali četniki.

To je le nekaj podatkov, ki dokazujejo pomembno mesto Valjeva v

najnovejši zgodovini, kajti v Valjevu se je moderno delavsko gibanje pojavilo že julija 1903, leta 1919 pa je bila v Valjevu že organizacija Komunistične partije Jugoslavije. Vse to je treba poudariti, kajti vse to je pomembno vplivalo tudi na to, da so bili naši izgnanci tako bratsko sprejeti v Valjevu in okolici.

Zato je razumljivo, kar je napisal kronist za tisto obdobje, »da so nenadoma in nepričakovano izgnanci postali gostje meščanov Valjeva, ki so nesebično odprli svoja srca in domove nesrečnikom, četudi morda sami niso bili v boljšem položaju.«

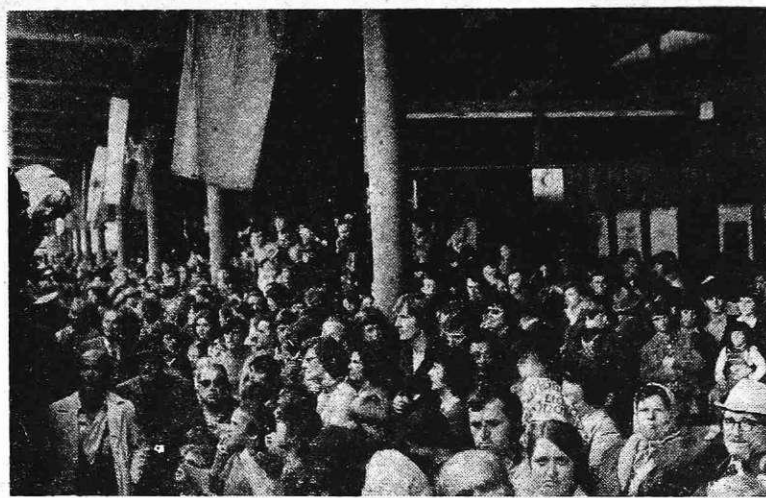
PROGRAM BIVANJA GOSTOV IZ VALJEVA

PETEK, 3. junija, ob 15.35 sprejem na jeseniški železniški postaji;

SOBOTA, 4. junija, (čez dan so gostje pri svojih gostiteljih) ob 19.30 **KULturna PRIREDITEV** v dvorani jeseniškega gledališča; (vabljeni tudi ostali občani)

NEDELJA, 5. junija, ob 10. uri zbor gostov in gostiteljev pred Skupščino občine Jesenice, ob 10.15 odhod z avtobusi na Vrščič, od 13. ure do 13.30 kosilo v hotelu Larix v Kranjski gori, do 18. ure tovariško srečanje in povratek na Jesenice;

PONEDELJEK, 6. junija, (dopoldan so gostje pri svojih gostiteljih), ob 14.10 se bodo gostje z jeseniške železniške postaje odpeljali domov.

Gostje iz Valjeva na obisku na Jesenicah

Hleb kruha

Sreča se danes mi je nasmehnila,
dobra me žena je nagovorila:
»Pojdi, pojdi z menoj lačni moj sin,
imam kruha dovolj, ne pobiraj po
cestah droptin.«

Dala je kruha cel hleb — meni trpinu,
meni izgnancu — slovenskemu sinu.
Omamljen stal sem pred njo — v tla
zakopan.
objel bi jo rad, pa bilo me je sram.

Kruh sem stisnil v roke,
poljubil ga, nanj so pritekale solze.

»Sladko«

Pop Jovo je dobra, usmiljena duša,
zato postal je predsednik Rdečega
križa,
vse kar je v njegovi moči poskušal,
da nas s svojim ljudstvom zbliža.

Da bi postali med sabo znanci,
obiskal je kasarno petega polka,
ki so jo pred jezo vsenemškega
volka
zavzeli slovenski izgnanci.

Tu Jovo tolaži, bodri slovenske
sirote
in daje nasvete otrokom, možem,
ženam in dekletom, vsem brez
izjem,
vsi smo bili deležni njegove dobrote.

Kot vljudni ljudje smo vrnili obisk:
izbrali med sabo smo tri,
ki popu zahvalo izreči so šli,
da nas je rešil tolikih skrbi.

Smo dali nasvete tem trem:
»Preveč ne bodite nadležni,
recite le: Mi smo hvaležni
za vse, kar storili ste našim ljudem.«

Ko je prispela slovenska trojica
v predsednikov stan,
dobrotnik je ležal v postelji bolan,
po prstih do njega poslanstvo
stopica.

»Mi smo hvaležni vam res iz srca!
v srbsčini naši začeli so gladko.

»Izvolite prosim, poskusite »sladko!
prekine razgovor njegova prijazna
gospa.

Predstavnikom lačnim zastane
beseda,
za mizo lepo so se vsedli
in »sladko« do kraja pojedli,
dokler bilo je kaj v skledi.

Ko naši poslanci so se poslovili,
gostitelja srečna sta se zasmejala,
da jima vsaj skleda je cela ostala,
da lačneži niso še te pogoltnili.

(Pri Srbih je namreč navada,
da ponudijo žličko »sladkega«
v pozdrav)

Trije za klobuk naj pripnejo to
cvetko:
Udirjeva Franca — v rokah ima
vzgojo mladine,
in Ravhekar Gustl — odbornik
izgnane družine
in vođa naš — Kristanov Cvetko.

Iz beležnice številnih pesmi,
ki jih je napisal Verko Gasar v
izgnanstvu v Valjevu od julija 1941
do maja 1942 smo izbrali le
nekatero, ki naj nekdane izgnance
spomnijo na tisti čas.

Spominska listina

(MORIČU)

Spominska listina ta
naj bode ti večni spomin,
da ti, slovenske matere sin,
nisi bil rojen doma.

Rodil si se v času velikih vojsk,
ko starša sta tvoja mnogo trpela,
s tvojimi botri v izgnanstvu živela,
ker domovino je našo zajela tema.

Ko boš dorasel v fanta, moža,
in zopet svetila bo luč,
ti mati naj ključ
do skrivnosti teh verzov poda.

Bokalovi mami

Ko moje so misli težke in moja
duša krvavi,
tedaj me pot nehotne
pripelje k vam Bokalova mama.

Pri vas je tako lepo,
v tej stari drvarnici,
skoraj tako,
kot pri ljubljani mamici.
Z vami lahko se zgovarjam,
tudi o takih stvarih,
kar je pri mnogih, poudarjam,
pri mnogih, žal greh!

Midva odkrito, bodi kar bodi,
želiva, da Slavija zmaga,
ki temelje zdrave edina polaga
popolni slovenski svobodi.

In ko ozdravljen odhajam,
bremenov si vzela mi sto,
veselo po mestu pohajam,
glej, sonce na vzhodu bo vželo!

ŠTUDIJSKE UGODNOSTI ZA ŠOLSKO LETO 1983/84

Temeljne organizacije združenega dela in delovne skupnosti
železarnice Jesenice za šolsko leto 1983/84 skladno s planom izobraževanja

razpisujejo

študijske ugodnosti za izobraževanje po programih za pridobitev
izobrazbe za odrasle:

TOZD /DS	Usmeritev	Sto. zaht.	Število delavcev
Remontne delavnice	kovinsko predelovalna usm. (ključavničar)	IV	4
	kovinsko predelovalna usm. (obratni tehnik)	V	2
	VŠOD Kranj (I. st.)	VI	1
	Fak. za strojništvo (I. st.) (varijska usm.)	VI	1
	Fak. za strojništvo (II. st.)	VII	2
DS E-TKR-NG:			
SEO	VŠOD Kranj (II. st.)	VII	1
	VŠOD Kranj (I. st.)	VI	2
	Višja upravna šola Ljubljana	VI	1
TKR	kemijska usmeritev (kemijski tehnik)	V	2
Novogradnje	gradbena usmeritev	V	1
	Mgradbeni tehnik	VI	1
DS KSI:			
Splošni sektor	Enoletna šola nadz. varnostnik v Lj.	V	1
	Višja šola za gasilce	VI	1

Vloga za pridobitev študijskih ugodnosti mora vsebovati naslednje podatke:

- rojstni datum
- TOZD (DS) in oddelek (sektor)
- delovne naloge, ki jih delavec opravlja
- delovna doba v železarni Jesenice.

Vloge je treba poslati na kadrovski sektor do 10. junija 1983.

SLOVENC V VALJEVU

V Valjevu je bilo 1941. leta polno pomembnih dogodkov. Eden izmed njih se je odigral 8. julija. Na majhni železniški postaji ozkotirne proge so se drenjali tisoči moških, žensk in otrok. V poletnem popoldnevu so nestrpno čakali. Na veliki železniški uri so se leno vrтели kazalci. Skoraj vse mesto je bilo na nogah. Od časa do časa je prišla po peronu skupina gestapovcev, esesovcev in agentov specialne policije. Hodili so in gledali v množico, ko da nekoga iščejo. Tiste dni so kot pobesneli iskali borce iz rdeče Španije, ko da bi slutili, kaj jim pripravljajo, in razobešali tudi velike plakate. Takšen plakat je bil tudi na zidu železniške postaje in na njem je pisalo:

»Za enega Nemca sto Srbov...«
Tistega dne, 8. julija 1941. leta, se je Valjevo pripravljalo, da bi dočakalo nenavaden in žalosten transport izgnanih Slovencev. To je bil najveličastnejši sprejem, kar jih je kdaj doživela majhna železniška postaja — od prvega prihoda vlaka v Valjevo 1908. leta.

Vlaka dolgo ni bilo. Bližala se je tudi policijska ura, ki so jo vpeljali okupatorji, množica pa je čakala dalje. Veter je prinesel prve kaplje dežja, potem pa se je zaslislalo pridušeno piskanje lokomotive, ki je vlekla velik transport izgnanih bratov z Gorenjske in Štajerske.

»Prihajajo, prihajajo!«
Slišati je bilo radovedne, vendar drhteče glasove. Esesovci so zamolklo cokljali in se sprehajali zraven proge. In natančno ob 17.30, 8. julija 1941. leta, se je po šestih dneh potovanja zaustavil transport z izgnanimi brati na majhni železniški postaji v Valjevu.

Slišati je bilo ostra nemška povelja. Iz vagonov so začeli izstopati izčrpani moški, ženske, otroci in neboljgleni starci. Nekateri so v naročju nosili borno prtljago in otroke. To je bilo vse, kar so prinesli s seboj.

Spet salutiranje in prizadevni gestapovci in esesovci so svojim hlapcem izročili sezname, v katerih je bilo natančno 523 imen.

Kmalu se je z železniške postaje odpravila kolona po blatni cesti proti kasarnam Petega pehotnega polka, ki so bile zapuščene in pušče. Velike kasarne na hribu so zdaj, v somraku, bile videti pošastne s črnimi duplinami — okni, ki so jih razbile eksplozije bližnjih vojaških skladišč, razstreljenih pred prihodom Nemcev v Valjevo.

Po mestu so še viseli sovražni kovi plakati s pozivi, naj se vsi vojaki aprilske vojne v treh dneh vrnejo domov, policija pa je na nemško zahtevo prizadevno popisovala Žide in Cigane. V zaporih so čakali talci...

Kolona Slovencev je počasi stopala skozi mesto in spremljal jo je močan dež, lilo je kot iz škafe. Minilo je že šest dni, odkar so jih Nemci nekje na Jesenicah natovorili v tovrne vagona in izgnali na jug. Nihče ni slutil, kaj bodo preživeli daleč od svojih domov, kje se bo zaustavil ta transport izgnancev, kako in kdaj se bo končalo to potovanje, še manj pa, da bo trajalo polnih 49 mesecev.

V tej koloni, ki je stopala proti opustošeni kasarni Petega pehotnega polka, je bil tudi Ivan Potrata, znan po Sloveniji kot najboljši igralec v Desetem bratu. Svojo umetniško pot je začel v narodnem gledališču v Trstu, potem pa je takoj po prvi svetovni vojni postal tajnik jeseniške občine. Za njim v koloni je šel dr. Aleš Stanovnik, potem družina Mirana Špicarja, ki je nosila v rokah premaženega novorojenčka. Z njimi je bil tudi Jožef Božič, delovodja v železarni Jesenice. In tako po vrsti, profesorji, doktorji, inženirji — slovenski intelektualci...

Pri Višegradu so bile obmejne karavle »neodvisne države« Hrvatske in po Nemcih okupirane Srbije, je zapisal Cvetko Kristan v svojem dnevniku. Tu smo se zapeljali

čez Drino in počasi potovali proti Užicam. Videli smo železniško postajo Uzička Požega, znano mnogim našim mladencem z Gorenjske ter vse države, ker so jih v stari Jugoslaviji večkrat poklicali na vojaške vaje v vojno taborišče v Ivanjici pri Uzički Požegi.

Na potovanju skozi Srbijo so nas na raznih postajah že pozdravljali izgnanci s Štajerske, ki so v te kraje prispeli prej, pred nekaj dnevi. Užice, Čačak, Gornji Milanovac in še nekateri kraji so ostali za nami in pripeljali smo se prek Milanovca do Lajkovca. Nismo zavili v levo, proti Beogradu, temveč proti Valjevu. V Valjevo smo prispeli 8. julija 1941. leta ob 17.30, medtem ko je drugi vlak s transportom dr. Stanovnika pripehljal za nami s poldrugo uro zamude...

Kolona je slednjič prispela do velike kasarne, v kateri so pred vojno kot vojaki služili tudi mnogi slovenski rekruti. Spodaj v dolini je bilo Valjevo. Mnogi iz kolone so se za trenutek ustavili in pogledali navzdol. Vse mesto je bilo videti kot na dlani. Na zahodu so se črtali obrisi planin Medvednik, Jablanik, Povlen in Maljen, a v daljavi se je kazal sinji Suvobor. To jih je za trenutek spomnilo na njihove hribe in gore.

Morda si je v tem trenutku Cvetko Kristan zamislil prve strani svojega dnevnika, ki ga je pisal ves čas bivanja v tem kraju.

Na železniški postaji v Valjevu — je zapisal — nas je dočakalo okrog 10.000 meščanov. Čakali so nas že od dveh popoldne, čeprav je deževalo. Prihod našega vlaka je bil določen za to uro. Na železniški postaji in krog nje je mrgolelo ljudi, ki so klicali dobrodošlico, temu klicanju ni bilo konca. Sprejem Valjevčanov je ostal nepozaben in nam je pokazal, da nismo prišli med tuje, temveč med brate. Ta občutek nas ni varal. Valjevčani so nas toplo sprejeli, in vsa štiri leta so, kot v prvih mesecih, izkazovali pozornost in skrb za izgrane brate. Tako smo sčasoma postali del tega mesta.

Ko so izgnani Slovencev prišli v prostore kasarne Petega polka, so takoj začeli urejati svoje sobe. Po dve ali tri družine so se nastanile v eni sobi. Naglo so uredili svoje kotičke in kmalu vsi utrujeni in izčrpani zaspali. Naslednjega dne so našli stare vojaške postelje brez žimnic, le z deskami. Vendar so takoj prestrašeni spoznali, da so »deske žive«. Bile so polne stenic. Gomazele so v rojih, sestradane kakor njihove žrtve. Toda izgnanci so kmalu našli zdravilo proti temu sovražniku. Odnegli so deske, zakurili ogenj in deske potegnili skozi plamene. Tako so jih očistili.

Vsako je po svojih sposobnostih uredil svoj del prostora in si napravil police za malenkosti, ki jih je uspel prinesiti s seboj. Stari vojaški zaboji, okovani z železjem, so služili namesto omar. Minil je teden in vse sobe stare kasarne so se spremenile v penzion.

Prve dni so jih pogosto obiskovale razne delegacije meščanov in jim prinašale živila, sladkarije za otroke in sadje. Nekatere slovenske družine so kmalu navezale znanstva, sprejemale gostoljubna vabila, naj bi se preselili v mesto, in tako so tamkaj dobili stanovanja. Večina pa jih je ostala v preurejeni kasarni do 4. septembra 1941. Morda bi tamkaj tudi prežemili, če ne bi nemško poveljstvo nenadoma zahtevalo kasarno za nastanitev svojih čet. Vstaja v Srbiji se je razvnela. Partizanski odredi so petega septembra začeli z blokado Valjeva. Nad petsto partizanov je zasedlo dostope v mesto. Dogodki so se razvijali naglo in že 8. septembra je bilo Valjevo popolnoma blokirano. Nemška 704. divizija, orožniške in četniške enote so bile obkoljene v Valjevu.

Okrožni komite KPJ v Valjevu je izdal letak: »Pred vašim mestom stojijo narodnoosvobodilne sile.

Podprite s svoje strani z vsemi sredstvi boj narodnoosvobodilnih sil. Sabotirajte, sporočajte ljudskim silam o položaju in pripravah okupatorja. Storite vse, da bi se okupator v vašem mestu počutil zgubljen in ogrožen v slehernem trenutku!«

Nemci so že 5. septembra zaslutili, kaj se pripravlja, in sporočili to Poveljstvu za jugovzhod, prosič za pomoč: »Po poročili agenta se bliža napad na Valjevo! Za okrepitev tamkajšnje garnizije so bili naknadno premeščeni tretja in peta četa 724. pehotnega polka, 12. četa in izvidniški oddelek 749. pehotnega polka... Izgube 10. in 11. čete 724. pehotnega polka, ki sta se prebili iz Krupnja: mrtvih, ranjenih ali pogrešanih 5 častnikov, 21 podčastnikov, 145 vojakov. Skupina za deblokiranje in ostanki, ki so prišli iz obroča, so prispeli na pomoč v Valjevo. Železniška zveza z Valjevom je pretrgana...«

Prestrašeni sovražnik je pognal Slovence na ulico, da bi nastanil svoje čete. Izgnanci so spet čakali s svojimi bornimi culami in neboljglenimi otroki in spraševali, kam sedaj. Nekdo je predložil, naj bi se nastanili v šoli v vasi Grabovici, toda izgnanci so ga zavrnili, ker niso hoteli zapusti mesta. In že nekaj dni kasneje je ta šola zagorela v plamenih. Zažgala jo je 125. nemška kazenska divizija.

Pozno ponoči je bilo sklenjeno, naj se izgnanci preselijo v valjevsko osnovno šolo v ulici Kosančiča venac, kajti tiste jeseni po šolah v mestu ni bilo pouka. In kolona se je spet odpravila. Ljudje so pobrali svoje postelje in opremo, natovorili vse na hrbet in se odpravili proti novemu kraju.

Medtem ko se je to dogajalo v Valjevu in okolici, je iz Beograda odletel general Boehme, komandant nemške 342. divizije. Boehme je 18. septembra pristal v Parizu, kjer mu je Keitel, načelnik nemškega vrhovnega poveljstva, izdal ukaz, naj takoj obračuna z uporniki v Srbiji. Prav tistega dne se je Tito odpravil iz Beograda k valjevskemu partizanskemu odredu. Keitel je v tem svojem ukazu dejal, da je vodja rajhna ukazal, naj z najostrejšimi ukrepi v najkrajšem roku zadušijo uporniško gibanje v Srbiji. Na temelju tega ukaza je nemško vrhovno poveljstvo dalo generalu Boehmeju popolnoma proste roke in ga določilo za poveljnika vseh nemških čet na uporniških območjih.

In medtem, ko je Boehme letel s takšnim ukazom proti Beogradu, je komandant partizanskih odredov Tito potoval z Jašo Rajterjem k valjevskim partizanom. Tito je prispel v Kolubarsko partizansko četo 18. septembra, prav tistega dne, ko je Boehme pristal na zemunskem letališču. Čim je prispel v svoj štab v Beogradu, je general Boehme izdal povelje komandantom komaj prispele 342. divizije. V tem povelju oživlja Boehme spomine iz prve svetovne vojne in pravi:

»Če tukaj ne uporabimo vseh sredstev z največjo brezobzirnostjo, bodo naše izgube rasle v nedogled. Vaša naloga je, da prekrizariate po deželi, kjer je 1914. v potokih tekla nemška kri zaradi zahrbtnosti Srbov, moških in žensk. Vi ste maščevalci teh mrtvih!«

In ti »maščevalci« naj bi se vskovali z nenavadnim nasprotnikom, ki je v okupirani Evropi prvi ustvaril osvobodjena ozemlja in se uspešno kosal s soldatesko tretje-radjha.

V takšnem vzdušju so izgnanci poskušali v obkoljenem Valjevu urediti zasilno bivanje za neboljglenčke in starce. V šoli ni bilo prostora za vse, zato so se nekateri nastanili v prostorih nekdanje meščanske šole. Na dvorišču osnovne šole pa so si uredili skupno kuhinjo.

Nova nastanitev jim je ugajala, vendar so že 26. oktobra 1941. leta

prejeli povelje krajskomandature, da morajo v roku dveh ur zapustiti šolo. Valjevu se je bližala velika kazenska ekspedicija, ki je pobijala in požigala. Ekspedicija se je pomikala proti Užicu in za te krvave nemške vojake so iskali nastanitve. Rekvirirali so vse kavarne, šole, bolnišnice in stanovanja.

Nekdo je vprašal Nemce:

»Kam naj gremo?«

»Kamor veste!«

Dolgo so stali zmedeni in njihov odbor za organizacijo in nastanitev dobesedno ni vedel, kaj naj stori. Vsi so se zavedali, da so Valjevčani storili vse, da bi jim pomagali. Sprejeli so jih kakor bratje, že ob prihodu. Zbrali so prispevke v denarju za prvo pomoč v znesku 450.000 dinarjev, kar je tiste čase pomenilo mnogo.

Do tega žalostnega dne so imeli svojo skupno kuhinjo, vanjo so postavili dva kotla, ki so ju dobili od valjevskih mesarjev, in velik štedilnik, ki jim ga je podarila valjevska občina. Na njem so matere pri-

pravljale hrano za svoje otroke. Kosilo je moralo biti skuhano do devetih zjutraj, ker so vodo podnevi na nemško povelje zaprli.

Ljudje, ki so bili pristojni za sprejem beguncev, so dotlej nekajkrat poskušali vse Slovence spraviti v odmaknjene vasi, kjer naj bi bili baje nosilci kulture. Po skupnem dogovoru so slovenski izgnanci to odbili, češ da ne znajo srbsko, saj so spoznali namen okupatorskih hlapcev, da bi Slovence na ta način pregnali iz Valjeva.

»Kam zdaj?«

To vprašanje je bilo v ustih vseh izgnancev, ki so v hladni noči stali pred poslopjem osnovne šole.

In tedaj so začeli z vseh strani prihajati meščani ter jih voditi v svoja stanovanja, zelo pogosto prav majhna in siromašna.

Nenadoma in nepričakovano so izgnanci postali gostje meščanov Valjeva, ki so nesebično odprla svoja srca in domove nesrečnikom, četudi morda sami niso bili v boljšem položaju.

Milojko Marjanović
(Iz knjige Odrpta srca)

Izgnanci z Jesenic

v Valjevu 1941—1945

ZAKLJUČNI KONCERT GLASBENE ŠOLE JESENICE

Ob koncu šolskega leta 1982/83 je bil v četrtek, 26. maja, v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah **ZAKLJUČNI KONCERT UČENCEV GLASBENE ŠOLE JESENICE**.

Tudi na Glasbeni šoli Jesenice prevladuje individualni pouk. Poleg godalnih instrumentov na jeseniški glasbeni šoli poučujejo še klavir, harmoniko, kitaro, solopetje, pihala, trobila in tolkala. Za uresničevanje učnovzgojnih ciljev imajo na šoli tudi razne skupine pihalcev (blok flavte) in trobilcev ter mladinski pihalni orkester. Ker šola nima stalnega pedagoga za poučevanje violine, že nekaj let na šoli ne deluje godalni orkester učencev. Poleg pouka na Jesenicah, nekateri pedagogi poučujejo še na dislociranem oddelku v Kranjski gori harmoniko, klavir in nauk o glasbi. Šola nima dovolj stalnih učiteljev in zato velik del pouka opravijo pogodbeno zaposleni pedagogi, kar pa ni najboljša rešitev za normalni potek pouka. Kljub velikim kadrovskim, prostorskim in drugim problemom, med katere spadajo tudi zelo skromni osebni dohodki, Glasbena šola Jesenice vsako šolsko leto doseže popolnoma zadovoljive učne rezultate, kar potrjujejo številni nastopi učencev na raznih prireditvah in sodelovanju v pihalnem orkestru Jeseniških železarjev. Posebno pestro pa je na vsakoletnem zaključnem koncertu.

Zaključni koncert je tudi tokrat potrdil upravičenost prizadevanj, da se nadarjenim učencem omogoči javno nastopanje. Na ta način lahko učenci z izvajanjem del iz domače in svetovne glasbene literature prikažejo svoje znanje in prizadevanje. Koncert je dokazal, da so učenci dane možnosti s pridom izkoristili. Dobro zasedena dvorana, veliki oder in luči, na katere niso navajeni, niso motili nastopajočih, ki so nekatere zahtevne skladbe izvajali zelo dobro in navdušili z znanjem, pridobljenim v preteklem šolskem letu. Večina nastopajočih je bila dobro pripravljena in sproščena, kar je prispevalo, da je bila »atmosfera dokaj svečana — koncertna«. Za velike napore in prizadevanja učencev in njihovih pedagogov so imeli čut tudi poslušalci in so mlade izvajalce zelo toplo in iskreno nagrajevali z dolgimi aplavzi.

Kaj so se naučili in pokazali: **zbor cicibanov pod vodstvom Anite Baznik**, ki je zapel štiri pesmice; **NADA ŠAVOR**, kitara; **MAJDA AVGUŠTIN**, klarinet; **SANDI BURKELJC** in **SANDI MIKLIC**, trobenti; **OTO GERDEJ**, violina; **ALENKA HABE** in **JANA RAMUŠ**, blok flavte; **TATJANA RAVNIKAR**, **MOJCA PRESTOR** in **BARBARA MALENEŠEK**, flavte; **MARTA MESEC**, violina; **JANEZ MESEC**, čelo; **GORAZD FRELIH**, tenor; **MERIM OMANOVIC**, rog; **DOMEN JERAŠA**, pozovna; **MARTA MESEC**, klavir; **ANKA ČOP**, sopran; **INGRID MARKOVIC**, mezzosopran; **LILI ČOP** in **MOJCA LEGAT**, harmoniki; **MLADINSKI PIHALNI ORKESTER** pod vodstvom dirigenta **IVANA KNIFICA**. V slo nastopih in duetih so v 18 točkah sporeda izvedli skladbe domačih in tujih skladateljev: M. Voglarjeve, J. Bitenca, M. Carakassinja, N. Drugovića, O. Riedinga, C. Bresgenska, J. S. Bacha, G. Plattinija, Seitzja, J. B. Breválja, Hasselmannja, Ribikova, W. A. Mozarta, B. Babica, H. Volarića, F. Šturma, C. Mahra, P. B. Bisselinka in I. Knifika.

Veliko prostora bi bilo potrebno, da bi opisali vse, kar so pokazali mladi glasbeniki. Vsi nastopajoči so bili dobro pripravljeni. Zrelejši ali manj zrele interpretacije so bile le posledica trenutnega razpoloženja oziroma treme, pa tudi nekaterih slabih instrumentov. Če si izvedbo koncerta ogledamo pobliže, lahko ugotovimo, da so skoraj vsi nastopajoči brez večjih težav opravili svoje naloge. Čeprav učenci še vedno težko dojemajo potrebne psihofizične komponente, bolj meditativnega in zrelejšega doživljanja glasbe (kar je normalno, saj so še vedno le učenci), lahko ugotovimo, da je bila večina nastopov na zadovoljivi »zrelostni« ravni. Tudi v skladbah, za katere so značilne OSEBNE in ZAPLETENE emocije, so se učenci dobro znašli. Veliko nastopajočih poznamo s prejšnjih nastopov na koncertih in ker nastopajo tudi na raznih prireditvah, njihove nastope ni potrebno »obravnavati«. Značilnost koncerta pa je, da se je PRVIC na koncertu oglasila tudi KITARA in interpretaciji učenke 1. razreda za kitaro **NADE ŠAVOR**. Kot debitanke sta nastopili tudi učenki solopetja **ANKA ČOP** in **INGRID MARKOVIC**. Še en nastop je bil posebno zanimiv. Najmlajši nastopajoči **OTO GERDEJ** — violina, ki je prvič nastopil na koncertu, je pokazal »popolno zrelost«, ko je na začetku njegovega igranja prišlo do spodrsllaja, je prekinil igranje in

»na način velikega umetnika« na vljuden način »dal znak« spremljevalki pri klavirju (pedagoginji Pejičevi), da bo začel skladbo igrati znova. Njegova iznajdljivost je vredna pohvale, do neke mere pa celo preseneča, ker se mnogi fantki v njegovih letih ne bi tako uspešno znajdlji. Mlademu Otu predagogi napovedujejo uspešno glasbeno bodočnost. Za iznajdljivost in uspešno podani Koncert za violino v G-duru O. Riedinga je bil nagrajen s prisrčnimi aplavzi.

Značilnost koncerta je še, da so lo točke zelo uspešno spremljali pri klavirju tudi učenci klavirja **PRIMOŽ KERŠTAJN**, **MARTA MESEC** in **NADA ŠAVOR**. Spremljala sta še izkušena pedagog **RAJKA PEJIČ** in **BOJAN SVETLIN**.

Omeniti moramo tudi nastop mladinske skupine pihalcev in trobilcev — mladinski pihalni orkester — pod vodstvom mentorja **IVANA KNIFICA**. Po dolgi prizadevanjih je glasbena šola uspela usposobiti ustrezno število učencev — pihalcev in trobilcev — za skupinsko muziciranje. Nekaj učencev je že sprejetih v pihalni or-

kester Jeseniških železarjev, kar naj bi bila spodbuda ostalim učencem, da bi vztrajali pri tem dodatnem učenju, kakor tudi učiteljem trébil in pihal, da bi kot doslej pomagali pri tem dodatnem učenju in se trudili, da usposobijo čim večje število učencev za prestop v mladinski in starejši orkester. Razumevanje naj bi imeli tudi starši otrok in vodstvo osnovnih šol, da jim omogočijo obisk vaj in udeležbo na nastopih. **PREDVSEM PA MORATA GLASBENA ŠOLA IN PIHALNI ORKESTER POSKRBE TI ZA POPRAVILO NEKATERIH INSTRUMENTOV**, ker s takimi instrumenti, na katerih se učijo učenci sedaj, ne bo zaželenih rezultatov.

Koncert je pokazal vso širino glasbene vzgoje mladih in prizadevanje šole, da nudi vse pogoje za kvaliteten razvoj glasbeno nadarjenih otrok. Nekaj rezultatov je zelo spodbudnih, koncert pa je bil v celoti uspešen.

Tudi tokrat ne moremo mimo »kritike«, da v dvorani nismo videli kulturnih in družbenopolitičnih delavcev. Odnos do takih prireditev je v drugih okoljih drugačen.

Franjo Ropret

Z OTVORITVIJO KOLEKTIVNE RAZSTAVE SLIK ČLANOV DOLIK BODO ODPRLI NOV RAZSTAVNI SALON

Jutri v petek, 3. junija bodo ob 19. uri v nekdanjih prostorih jeseniške poslovalnice Državne založbe Slovenije odprli kolektivno razstavo likovnih stvaritev članov likovnega kluba **DOLIK** pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice in s tem izročili namenu prenovljene prostore, kot **RAZSTAVNI SALON DOLIK JESENICE**. Ob otvoritvi bo krajši koncert izvajal instrumentalni trio Maja Komel — orgle, Igor Marošević — trobenta in Leon Leskovšek — pozovna.

S tem pomembnim kulturnim dogodkom se bo uresničila dolgoletna želja in hotenje slikarjev, ki so združeni v jeseniškem **DOLIKU**, da dobijo ustrežnejše razstavne prostore, predvsem pa na bolj prometnem kraju. To pa vsekakor po 37 letih neprekinjenega likovno ustvarjalnega in likovno razstavnega delovanja tudi zaslužijo. Njihov letni razstavni program, ki zajema od 14 do 18 likovnih razstav, poleg razstav umetniške fotografije in drugih, bo s tem resnično približan prebivalcem Jesenice in okolice pa tudi gostom, ki prihajajo na Jesenice ali se vozijo skozi Jesenice.

Pri tem moramo poudariti, da so to njihovo željo in hotenje najbolj razumeli delavci TOZD in delovnih skupnosti jeseniške železarne, ki so po izselitvi Državne založbe Slovenije prek svojih delegatov na seji skupščine Kulturne skupnosti predlagali, da se prostori dodelijo **DOLIKU** za razstavni salon. Skupščina je ta predlog osvojila, podprl ga je tudi izvršni svet Skupščine občine Jesenice in tako je Stanovanjska skupnost Jesenice ob številnih interesnih prostorih dodelila **DOLIKU**. Pa tu-

di sicer so delavci TOZD in delovnih skupnosti Železarne prek sklada skupne porabe najbolj materialno podprli adaptacijo prostorov.

Ta veliki dan za jeseniške Dolikovce, ki jih je tudi doletela čast, da s svojo kolektivno razstavo slik odprejo prostore, pa tudi za številne ljubitelje likovne umetnosti, je torej pred nami. Veliki dan zato, ker adaptirani prostori v razstavnem salonu, pomenijo tudi veliko kulturno pridobitev za železarske Jesenice, kot veliko prometno križišče in obmejno mesto.

Poleg slik treh že umrlih soustanoviteljev likovnega kluba **DOLIK** — Jožeta Čebulja, Ivota Koželja in Lojzeta Višarja, bodo svoje slikarske stvaritve razstavili: Janez Ambrožič, Rudolf Arh, Franc Berce, Dana Bem-Gala, Branko Čušin, Franc Dolinšek, Nika Hafner, Janko Korošec, Zdravko Kotnik, Janez Kozamernik, France Kreuzer, Pavel Lužnik, Tine Markež, Rudi Reichman, Tone Tomazin, Cveto Velikajne in Marjan Zidanek.

Slike za razstavo je odbral umetnostni zgodovinar in likovni kritik dr. Cene Avguštin.

NASTOP ORFFOVEGA ORKESTRA IN IGRALCEV DPD SVOBODA NA AVSTRIJSKEM KOROŠKEM

V okviru programa glasbene mladine smo v petek, 27. maja, člani Orffovega orkestra naše šole in dramske skupine delavskega prosvetnega društva **Svoboda France** Prešeren odšli nastopat na avstrijsko Koroško, in sicer v St. Jakob in St. Primož.

Že navsezgodaj zjutraj smo se zbrali v šoli. Na hitro smo ponovili program in kot bi mignil, je pred šolo pripeljal avtobus. Še predno smo posedli, so zabrnili motorji in odpeljali smo se proti jugoslovanskoavstrijski meji. S skupinskim potnim listom smo brez težav prišli na ono stran meje, v kraje, kjer še živijo Slovenci. Z zanimanjem smo gledali skozi okna, ko smo se peljali skozi doline Rož, Podjuna, Zila. Med potjo smo se ustavili še na Gosposvetem polju in si ogledali znameniti vojvodski prestol, kjer so karantanski Slovenci volili svoje vojvode.

Hitro smo prispeli v St. Jakob in še hitreje smo se pripravili na nastop. Člani Orffovega orkestra smo znosili na prireditveni prostor instrumente, člani dramske skupine pa so se pripravljali na uprizoritev Pike Nogavičke.

Predstava se je pričela. V uvodnem govoru smo jih pozdravili, povedali, kdo smo, od kod prihajamo, in kaj jim bomo pokazali. Z zanimanjem so nas poslušali, s še večjim navdušenjem pa so gledali igrice in poslušali pesmice, zaigrane na malih instrumentih. Posebno najmlajši so

z veseljem spremljali vragolije Pike Nogavičke in njenih dveh prijateljev Tomaža in Anice.

Po končani predstavi so nas gostitelji odpeljali na zakusko, z vrstniki na Koroškem pa smo si izmenjali naslove in si obljubili, da si bomo pisali. Toda čas nas je priganjal. Morali smo se posloviti in pohiteti proti St. Primožu. Pot do tja je minevala ob klepetu in pesmi in kar prehitro smo se znašli pred kulturnim domom v St. Primožu. Hitro smo se pripravili za nastop in vse je potekalo podobno kot v prejšnjem mestu. Tudi tu je bilo občinstvo navdušeno in otroci iz vrtca so nam zapeli celo nekaj slovenskih pesmic. Po odlični zakuski smo se poslovili in odšli v majhno trgovino nasproti kulturnega doma, ki so jo odprli samo za nas.

Kmalu nato smo se polni čudovitih vtisov po serpentinasti cesti vračali nazaj v domovino. Pesem je kmalu zamrla in vsak izmed nas je s svojim sosedom klepetal o tem doživetij polnem dnevu.

Marjana Drolc, novinarski krožek OŠ Gorenjskega odreda Zirovnica

ŽENSKI PEVSKI ZBOR MILKO ŠKOBERNE OB 15-LETNICI

Prihodnji petek, 10. junija bo ženski pevski zbor Milko Škoberne s koncertom, ki mu bo dirigiral Igor Majcen, proslavil 15-letnico svojega delovanja. Jubilejni koncert bodo imele v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah. Na koncertu se bodo predstavile z naslednjimi skladbami:

I. del

Jakob Petelin-Gallus: Pueri Hebraeorum
Giovanni Gastoldi: Amor vittoriosio
Matija Tomc: Naša mati
Makso Pirnik: Čez Kras
Aldo Kumar: Stopinje v snegu
Rado Simoniti: Balada
Jakob Jez: Pričakovanje

II. del

Narodna v priredbi Emila Adamiča: Vandrovce je privandrov
Priredba Ubald Vrabec: Vsi so prihajali
Alojz Srebotnjak: Nagelj
Prekmurska narodna v priredbi Janeza Močnika: Fse kaj lazi
Tržaška ljudska v priredbi Aleksandra Vodopivca: Škrinja uerehova
Idrijska ljudska v priredbi Sama Vremšaka: Ženka mi v goste gre
Ljubomir M. Bošnjakovič: Pesme iz Prespe i Ohrida

Novi bloki v Mojstrani (foto Izidor Trojar)

RAZSTAVA ROČNIH DEL V DVORANI OŠ TONE ČUFAR NA PLAVŽU

V ponedeljek, 23. maja, smo ob 18. uri odprli razstavo ročnih del v dvorani osnovne šole Tone Čufar, ki je gotovo največja na Jesenicah in primerena za najrazličnejše prireditve.

Že dan poprej so tovarišice — članice sekcije za družbenoekonomski položaj žensk na Plavžu — ves dan trdo delale. Zbrane izdelke žensk in učenk naše šole so razvrščale. Pozno popoldan je bilo vse nared in pogled v prostor je bil enkratni. Sive betonske stene so krasili izdelki pridnih rok železarskih žena in otrok.

Ob 18. uri smo razstavo odprli pristočno in svečano. V uradnem pozdravu je tovarišica ravnateljica izrekla veselje in zadovoljstvo, saj so si ta kulturni dogodek ogledali mnogi krajan, prisotni pa so bili tudi predstavniki družbenih in družbenopolitičnih organizacij vseh treh krajevnih skupnosti na Plavžu in občine. Izvedli smo, da so prve prisluhnile usmeritvam COŠ prav članice te sekcije in našle zanimivo obliko povezovanja šole z družbenim okoljem. Prevzele so dejavnost ročnih spretnosti, ki v naših domovih, žal, močno usiha. Učence vodijo in navajajo na vztrajno delo s svojim lastnim zgledom.

Tovarišica ravnateljica se je vsem ženam, zlasti pa njihovi zavzeti predsednici, Gizeli Velikonjevi, zahvalila za dobro voljo in uspehe, ki jih pri delu z mladimi dosegajo.

Sledil je prisrčen kulturni program, ki so ga izvedli učenci šole pod vodstvom tovarišice Mire Mesarič in tovariša Igorja Škrlija. Bilo je lepo, sveže in prijetno.

Razstavo ročnih del je predstavila Gizela Velikonja. Zvedeli smo, da razstavlja velika večina članic, saj so zbrale prek 170 izdelkov žena in okoli 50 izdelkov učenk šole.

Razstavo je odprl predstavnik krajevnne skupnosti Tone Varl. V prijetnem klepetu smo si razstavo ogledali in z najlepšimi vtisi zaključili dan.

Vsi si želimo in upamo, da bo naše sodelovanje tako uspešno tudi v prihodnjih letih.

Boštjan Ilenič
OŠ Tone Čufar
Jesenice

SKRB DPM SAVA ZA LETOVANJE OTROK

Člani upravnega odbora DPM Sava so se 19. maja sestali že na svoji četrti seji. Osrednja točka dnevnega reda je bila organizacija letovanja otrok v Novigradu.

Že na prejšnji seji, ki ji je prisostvoval tudi pedagoški vodja izmene, so obravnavali vloge kandidatov za vodilce. Med člani upravnega odbora je tudi predstavnica OŠ Prežihov Voranc in tako lahko povezujejo delo na šoli z delom DPM Sava. Prav tako aktivno sodeluje šolska svetovalna služba, ki je že pripravila seznam socialno ogroženih otrok, katerih starši bi težko zmogli plačati stroške letovanja. Zato so se člani upravnega odbora odločili, da zaprosijo za finančno pomoč sindikalne organizacije tistih delovnih organizacij, kjer so zaposleni starši teh otrok in obrtnike v KS Sava. Pomembno vlogo pri zbiranju finančnih sredstev bi odigrali mladinci v tej krajevni skupnosti. Z delovnimi akcijami bi pripomogli k zbiranju finančnih sredstev.

Člani upravnega odbora menijo, da bo v prihodnje treba več sodelo-

vanja z mladinsko organizacijo v KS Sava. Zato so pozvali mlade, da s prostovoljnim delom priskočijo na pomoč in omogočijo letovanje otrok.

Člani upravnega odbora so še predlagali, da se za častnega člana DPM Sava imenuje Ivanka Torkar, zaslužna delavka pri občinski zvezi prijateljev mladine.

DPM Sava bi bilo tudi pobudnik za zaposlitev šolske mladine med letnimi počitnicami. Tudi o tem so spregovorili na seji upravnega odbora. Člani so bili mnenja, da bi k sodelovanju povabili tudi dijake in študente te krajevnne skupnosti, in dobivalo štipendijo iz združenih sredstev.

K sodelovanju vabijo tudi vse krajan, ki imajo veselje do dela z otroki.

Upravni odbor DPM
SAVA — JESENICE

IMENITEN KONCERT SLOVENSKEGA ORKESTRA TROBIL OB SKROMNI UDELEŽBI

V počastitev praznika mladosti je bil v torek, 24. maja, ob 19.30 v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah KONCERT SLOVENSKEGA ORKESTRA TROBIL (BRASS BANDA), pod umetniškim vodstvom dirigenta JOŽETA HRIBERŠKA.

Koncert Slovenskega orkestra trobil, ki je bil organiziran v počastitev praznika mladosti, je potekal ob zelo skromni udeležbi ljubiteljev glasbe. Le okrog 80 poslušalcev se je zbralo v dvorani jeseniškega gledališča, da bi prisluhnili muziciranju tega prvega tovrstnega orkestra trobil v naši državi. Koncert je bil najavljen v dveh številkah tednika Železar, o nastopu orkestra je deset dni javljal radio Triglav-Jesenice, nastop pa je bil najavljen tudi s tremi panoji v središču mesta. Še posebej je bil v tedniku Železar predstavljen orkester in njegove značilnosti. Ne verno, kaj bi bilo ob vsem tem še potrebno, da bi Jeseničani prišli v večjem številu prisluhniti muziciranju vrhunskih glasbenikov: Pričakovali smo več ljubiteljev glasbe, predvsem pevcev iz zborov, učiteljev glasbe in drugih pedagogov, glasbene mladine, kulturnih delavcev, pa tudi kakšnega predstavnika družbenopolitičnih organizacij, saj je bil koncert posvečen prazniku mladosti.

Da so vrhunski glasbeniki, so potrdili na koncertu. Član orkestra postane lahko samo resnično dober glasbenik. O kvaliteti posameznika odločajo vsi ostali člani orkestra. Vsi so člani ljubljanskih orkestror (Slovenske filharmonije, simfoničnega orkestra RTV Ljubljana, opere SNG), ali pa uspešni študentje Akademije za glasbo. Vsi morajo imeti najboljše instrumente (eden od hornistov igra na hornu, ki stane štiri deset starih milijonov). Veliko vadijo, ker samo tako lahko obdržijo zaželjeno raven kondicije in kvaliteto igranja. »Stebri« orkestra so vsi, vsak na svojem instrumentu. Njihovo geslo je: »Vsi za enega, eden za vse«. To so prikazali tudi na koncertu, ko so spremljali solista na trobenti. Vsi so spremljavo podredili solistu. Tako se glasbeno obnašajo tudi v drugih solo partih in je solist vedno solist. Kot vsak orkester imajo tudi oni svoje »dominantne« člane, ki so s svojo sposobnostjo, s solističnimi nastopi doma in v tujini, nabrali številna priznanja — diplome, plakete, medalje — in tako postali glasbeniki svetovnega slovesa, pa je logično, da imajo določen ugled tudi med svojimi kolegi. Trobentač STANKO ARNOLD je na mednarodnem tekmovanju v Parizu 1979. leta dosegel drugo mesto na trobenti med 47 solisti iz Japonske, Kanade, ZDA, Francije, Švice, SZ... Skupaj z ANTONOM GRČARJEM (trobenta), VIJEMOM TRAMPUŽEM (rog), BORISOM SINIGOJEM (pozavna) in BORISOM GRUDNOM (tuba) — vsi igrajo v sedanji zasedbi orkestra — so na istem tekmovanju zasedli TRETJE MESTO v izredno kvalitetni konkurenci glasbenikov iz navedenih dežel. Arnold, Grčar, Trampuž, Sinigoi in Gruden so po končanem tekmovanju na ljubljanski Akademiji za glasbo nadaljevali izpopolnjevanje pri največjih mojstrih njihovih instrumentov v Parizu pri Rogeru Delmottu (trobenta) in pri Lucienu Thevetu (rog), v Kölnu pri V. Globokarju (pozavna) in v Bukarešti pri Jonelu Dumitruju (tuba). Tudi ostali člani orkestra javno nastopajo, ali so solisti v matičnih orkestrih. Vsi skupaj pa se uveljavljajo kot odlični ansambel.

Na Jesenicah so se predstavili kot izredno uigrana glasbena skupina; njihova uigranost je izdelana do skrajne popolnosti, zlitost zvoka je izenačena, gibčnost večplastnega igranja posameznih instrumentov je dosežena do maksimuma. Prikazali so popolno intonacijsko stabilnost v vseh fazah igranja ter ritmično in zvono natančnost. Vrhunskemu igranju trobent so se vedno v pravem času pridružili plemeniti zvoki rogov, tenorji in pozavne so briljantno dopolnjevali svečane glasbene trenutke, dve tubi sta KOT NEVIDLJIVA zvočna sila s krasnimi zvoki in zanesljivo tehniko dopolnjevali čarodajne harmonije in igranje ansambla. Posebno pozornost je vzbudil solist na trobenti Stanko Arnold. Prikazal je vrhunske solistične sposobnosti, pravi izvajalski podvig. Zahteven koncert za trobento in orkester J. N. Hummla je igral z neverjetno lahkoto. Uspešno je izvajal izredne višine, gibke pasaže in melodične fraze. Predstavil se je kot mojster svojega instrumenta, na nivoju, kjer skoraj ni več mogoče pričakovati še kaj več. Skratka, potrdil je svoj sloves, ki ga uživa doma in v tujini.

Tako umetniško izoblikovan BRASS BAND orkester ljubljanskih instrumentalnih mojstrov nam je predstavil nekoliko skladb, ki so napisane posebno za take tipične or-

kestre. Izvedli so: Giovanni Gabrieli: Canzon septimi toni št. 2; Francois Joseph Gossec: Simfonija in C (Military) stavki: Allegro maestoso, Andante in Allegro; J. N. Hummel: Koncert za trobento in okrester v Es duru, tretji stavek — Rondo, solist Stanko Arnold; Gordon Jacob: Sekond Suite for Brass, stavki: Adagio, Scherzo; March T. J. Powell: Suita — tri miniaturre, stavki: Miniature ouverture, A desert Scene, Skerzo; Dean Goffin: Rhapsodie in Brass, stavki: Allegro giocoso, Andante con moto, Allegro assai.

Umetniški vodja in dirigent JOŽE HRIBERŠEK ni imel prav nobenih težav pri vodenju orkestra. Očitno dobro seznanjen s partiturnimi skladb, ki so bile na sporedu, je brez-

hibno vodil orkester. Njegova dirigentska tehnika je »tiha«, vendar dovolj sugestivna in jasna in orkester z lahkoto sledi njegovim interpretacijam, ki so bile vedno v skladu z občutki, zapisanimi v partiturah širši javnosti malo znanih skladb.

Velika pomanjkljivost koncerta je, da ni bilo koncertnega lista (sporeda). Poslušalci niso mogli slediti poteku koncerta, prihajalo pa je tudi do neobičajnega ploskanja med stavki skladb, ker poslušalci niso vedeli, kdaj je bilo konec neke skladbe. Take pomanjkljivosti povzročajo pri poslušalcih veliko neprijetnost in nervozo, ki lahko v bodoče vplivata na še slabši obisk. V zahvalo za prelep glasbeni večer so bili umetniki nagrajeni s prisrčnimi aplavzi poslušalcev in šopkom nageljniov ter umetniško sliko Zveze kulturnih organizacij Jesenice.

Franjo Ropret

SREČANJE OSNOVNIH ŠOL S PREŽIHOVIM IMENOM V DOLINI PRI TRSTU IN DOBERDOBU, 28. IN 29. MAJA

Sobota zjutraj je. Na Čufarjevem trgu smo se zbrali učenci in učitelji, ki naj bi odšli na tradicionalno srečanje Prežihovih šol v Dolini pri Trstu in Doberdob.

Kot smo se namestili v udobnem avtobusu, smo se takoj odpeljali proti Ljubljani, kjer so se nam pridružili še učenci ljubljanske osnovne šole Prežihov Voranc. V Senoščah smo se spoznali tudi s prestavniki ostalih dveh slovenskih šol, ki nosita ime priljubljenega koroškega pisatelja: s prestavniki šol iz Bistrice pri Lendavi in Raven na Koroškem. Pri prestopu meje nismo imeli večjih težav in cariniki so nam zaželeli prijetno srečanje z vrstniki iz Italije.

Pogled na Trst in okolico nas je močno razveselil, saj nas je neprestano presenetila kakšna zanimivost. Ko smo prispeli v Dolino pri Trstu, smo si najprej ogledali čudovito razstavo domiselnih otroških izdelkov, potem pa smo šoli podarili nekaj lepih daril. V kuhinji so nas že čakali okusni špageti, ki smo jih hitro »pospravili«. Potem je sledilo tisto najzanimivejše. Razporedili so nas po domovih, kjer smo hitro našli stik z gostitelji. Ti so nas prijazno sprejeli medse in počutili smo se kot doma.

Moja gostiteljica je bila Kristina, s katero sva hitro postali prijateljici. Njena mamica nas je nato z avtom popeljala po Trstu, zavili smo tudi v kakšno trgovinico in si z veseljem in zanimanjem ogledovali znamenitosti tega lepega mesta. Na vsa vprašanja sem vedno dobila izčrpen odgovor Kristine ali njene mamice. Ker pa smo imeli samo dve uri časa, smo morali kar pohiteti, saj je bila ob 18. uri kulturna prireditev v gledališču France Prešeren, kjer se je vsaka šola predstavila z recitacijo, igro ali pesmijo. Naša šola je uprizorila skeč iz komedije Antona Tomaža Linhart — Županova Micka. Predstavitel posameznih šol je bila zanimiva, saj je bila zelo raznovrstna. Izredno lepo so zaigrali učenci osnovne šole Prežihov Voranc iz Doline pri Trstu, ki so uprizorili zelo znano Prežihovo črtico Solzice. To prireditev so si ogledali poleg domačinov in udeležencev srečanja tudi jugoslovanski konzul v Trstu, predstavniki slovenskega zavoda za šolstvo in republiškega sindikata ter župan in politični in društveni delavci Doline pri Trstu.

Po končani proslavi smo odšli zopet vsak k svojemu gostitelju, kjer nas je že čakala zelo obilna in okusna večerja. Ker je bil v tem času ravno praznik češenj, smo se odpeljali še na to praznovanje v kraj Močkole. Tam je bilo zelo živahno in prijetno. Seveda ni manjkalo tudi češenj!

Drugo jutro me je prebudilo toplo tržaško sonce. Takoj, ko sem se prebudila, sem pomislila na to, da se bom kmalu poslovila. Te misli mi je iz glave prepodila Kristina, ki me je povabila k zajtrku. Po zajtrku pa je prišel čas odhoda. S Kristino sva si izmenjali še naslove in majhna darila, nato pa sem pospravila svoje stvari, Kristina, njena mamica in sestra Elina pa so me odpeljali pred šolo, kjer je bilo zbirališče.

V šoli so vsem učencem in šolam podarili darila — prešo, značilno za te vinorodne kraje, glasilo šole in na-

lepke. Pred slovesom pa so napravili nekateri udeleženci srečanja, učitelji Doline in novinar Primorskega dnevnika za spomin še nekaj fotografirali posnetkov.

Na vsakem Koraku smo čutili gostoljubje teh ljudi, ki se izven meje borijo za svoje pravice in naš skupen slovenski jezik. Slovo je bilo težko. Kamor si pogledal, si v oči začel gledati solze. Toda čas je neusmiljeno tekel, zato smo morali oditi, ker so nas v Doberdobu že težko pričakovali.

Po enourni vožnji smo prispeli v Doberdob, kjer so nas zelo lepo in toplo sprejeli. Po izmenjavi daril so nas gostitelji povabili na »majhno zakusko«. Ko pa smo prispeli na vrt, so nas tam čakale mize, prenapolnjene s kolači in drobnim pecivom. Ko smo se najedli, smo se peljali še v okolico Doberdoba, o njenih zanimivostih pa nam je pripovedoval učitelj zgodovine doberdobske šole. Polni novih vtisov in spoznanj smo se vrnili nazaj v Doberdob. Tu so nas že čakali okusni makaroni, ki so nas privabili kljub temu, da so bili naši želodci že prenapolnjeni. V Doberdobu smo ostali do 16. ure. Ob slovesu so si učitelji in predstavniki občin, organizacij in društev zaželeli, da bi se zopet srečali na naslednjem srečanju, ki bo drugo leto v osnovni šoli Prežihov Voranc v Ljubljani. Že drugič ta dan so nam stopile solze v oči. Toda treba je bilo domov. Pri prestopu meje nismo imeli težav. Ob prvem mraku smo iz Italije zapeljali proti domu.

Ce bi hotela srečanje predstaviti z nekaj besedami, bi napisala: bilo je čudovito, nepozabno. Naše veselje je prizadela le novica, da so v Trstu in okolici zopet oskrnili nekaj slovenskih spomenikov padlih med NOB in pomazali slovenski kulturni dom v Trstu.

Ko bomo čez dve leti gostitelji takega srečanja na Jesenicah, bom osnovni šoli Prežihov Voranc pomagala pri organizaciji tega srečanja, saj sem v Dolini pri Trstu in Doberdobu spoznala, kako lepo je, če s šolo sodelujejo starši, pa tudi bivši učenci in delovne organizacije.

Irina Vauhnik, 8. c razr.
osn. šola Prežihov Voranc
Jesenice

DOPISUJTE
V ŽELEZARJA

JEZIK NAŠ VSAKDANJI (33)

KDO MRCVARI PREŠERNA?

(Edo Torkar, ŽELEZAR šte. 18 z dne 12. maja 1983)

Čuden, prečuden je ta svet!

Žive ljudje na svetu, ki jih še svoj živi dan nikoli nisi videl, pa se vendarle kar naprej srečuješ z njimi. Človek napiše nekaj, oni prebere pa ti odgovori v Železaru. Tu se križajo moja pöta s tistimi, po katerih hodi Edo Torkar.

V svojem članku KDO MRCVARI PREŠERNA me je poskušal razmrcvariti. Presenečeni boste, ko vam bom razodel, da sem ob branju članka nekajkrat užival, ker se mu je tupatam posrečilo zadeti žebličko na glavico. Ne zmeraj in povsod, vendar nekajkrat me je zadel v živo.

Trdi namreč, da smo mladim Slovincem priskutili Prešerna solniki. Slavisti. Proti koncu članka se popravlja in učiteljski slavistični moški spol zamenja z ženskim. Mogel bi torej slutiti, da daje učiteljem slavistom, moškim po rodu in spolu, prednost pred učiteljicami slovensčine, ki da so »delale famo iz Prešernove ljubezni do Primičeve Julije«.

Od tistega majskega dneva v letu štiriindvajsetem, kar so me mati spravili na beli dan, sem bil in sem do danes ostal moškega spola. Že dečku se mi je posvetilo, da ob meni živi še nekakšen drugačen spol. Hodi sem v drugi razred osnovne šole, ko sem stricu Janezu pomagal gnati pojajočo se Rožo na Dovje h Kvančniku, da bi jo bik obrejl. Ko se je bik spravil na kravo, jo je stric zgrabil za roge, da je mirovala, Kvančnik pa je biku naravnal debelo porivalo ter ga nazadnje spravil v pravo luknjo.

Takrat sem videl in spoznal, zakaj so na svetu krave in biki. Videl sem, kaj morajo storiti biki, da so potem krave potolažene in srečne mukajo. Predstave, ki sem jo takrat gledal, ne bom nikoli več pozabil.

Tako sem kot droben fantiček spoznal ljubezen. Kravjo. Zato iz Prešernove ljubezni do Primičeve Julije nikdar nisem DE-LAI, FAME. Moje učenke in učenci niso nikoli slišali iz mojih ust o Juliji drugačn razlage, kot da je bila domišljava meščanska trgovska hči, ki ji njena omejenost ni dala razumeti, kako velik umetnik je Prešeren in da bi razen sonetov, ki jih je ustvarjal njej v čast, veliko raje počel z njo še vse tisto, do česar pač mora priti med moškimi in žensko, če se imata rada. Zato popolnoma soglašam z zadnjimi stavki v Torkarjevem članku. Edo Torkar ima prav. Če bi se Prešeren zbudil v grobu, bi najbrž res tako zavzdihnil, kot je zapisal Edo Torkar. Bil je samo človek. Moški. Trdno sem prepričan, da je ob pisanju Sonetnega venca v mislih slačil Julijo do nagega in...

In...
Od tega IN... dalje bi moral po Torkarjevem mnenju dati prav Bojani Vajt. Glejte, prav tega pa ne morem storiti! Tudi ne ob vsem tistem, v čemer ima Edo Torkar prav.

Bom po pravici povedal, kako smo slavisti učenke in učence s Prešernovimi PĚSMIMI posiljevali.

Bilo je pred trintridesetimi leti (Kristusova starost). Prvo leto mojega učiteljstva na metalurški industrijski šoli na Jesenicah. Učitelj — začetnik. Prvo leto učiteljske vajeniške dobe. Učil sem po šestnajst ur na dan. Od šestih zjutraj do desetih zvečer. Potem pa doma še priprave za naslednji dan. Zena me je ob jutrih z največjo muko prebujala v življenje.

Vsak dan sem se učil. Vsak dan sproti sem odkrival lepoto besedne umetnosti. Kar sem lepega odkril, sem že drugi dan razodel dekletom in fantom, ki so sedeli pred menoj v šolskih klopih. Vajenkam in vajencem...

Sam vajenec...
Po treh letih guljenja smo poslali v železarno izučenega ključavnika, strugarja, električarja, laborantko. Samo še dve leti so potrebovali, pa so postali mojstri v svojem poklicu.

Koliko let pa potrebuje učitelj, da postane mojster v svojem poklicu? Ljubil sem svoj poklic. Delal sem s kolegicami in kolegi, ki sta jim bila vzgoja in pouk pri srcu. Ampak šele po petnajstih letih sem začutil, kdaj se mi je kakšna učna ura ponesrečila. Kdaj sem ga pred razredom tako prisrčno polomil, da bi bilo bolje, ko bi sploh ne stopil predenj. Takrat se mi je šele zavedal, po kakšnih poteh moram hoditi, da se bom približal mojstrstvu v POKLICU. Kajti učiteljstvo ni zgolj DELO, ni navadna SLUŽBA. Za to, da moreš in hočeš dobro učiti in vzgajati, moraš biti POKLICAN. Res si v šolah lahko natrpaš glavo z znanjem. Kljub temu pa se poživljam na vse diplome in naslove. Koliko let je minilo, preden sem odkril, kakšen norc sem bil, ko sem se pri vsem svojem delu zvesto ravnal po učnih načrtih ter se jih držal kot pijanec plota! Kolkoli Save je moralo preteči, preden sem iz trapaste slovnice znal narediti MOPED SHOW, preden je Krpanovo junaštvo izzvenelo v oglašujoč krotot v razredu.

Zdaj torej smem povedati, kako sem pred trintridesetimi leti kot slavistični vajenec posiljeval svoje učence s Prešernovo Turjaško Rozamundo.

3. a
Električarji.
Elita med učenci na metalurški industrijski šoli. Sami izbranci. Dve uri slovenščine vsak teden. Pa smo se vendarle mimo Brižinskih spomenikov, Trubarja, Linhartar in Vodnika prebrinili do Prešerna. V učnem načrtu je pisalo, da se morajo učenci naučiti Turjaško Rozamundo na pamet.

Jim razložim nastanek, vsebino in obliko pesmi. Preberem pesem. Potem so jo še oni brali: nekaj Jože, dalje Stane, potem Luka. Čisto nazadnje je prišel na vrsto Milan.

»Teden dni imate časa, da se je naučite na pamet!«
Pa sem slovesno odkorakal iz učilnice.

Čez teden dni sem jih poklical šest pred tablo. Samo petinštirideset minut časa sem imel, da bi dognal, ali se je mojih trideset električarjev naučilo Turjaško Rozamundo od A do Z.

Stopil sem prednje in ukazal prvemu:

»Začni!«
DR. FRANCE PREŠEREN
TURJAŠKA ROZAMUNDA
HRAST STOJI V TURJAŠKEM DVORU,
VRH VZDIGUJE SVOJ V OBLAKE...

Vzdignil sem prst in pokazal na petega v vrsti pred tablo, naj nadaljuje. Komaj je odbrnknil pet verzov, je bil že zadnji na vrsti. Vsi so vedeli, da se pri taki igri s slepo miško ne da nič goljufati. Moraš pač znati prekelto Turjaško Rozamundo v kse do

ROZAMUNDA GREDE V KLOŠTER,
ČAST LJUBLJANSKIH NUN POSTANE.

Zapišem ocene in pokličem naslednjo skupino. Prvi je bil na vrsti Milan Hrast.

»Ne znam, tovariš.«
»Sedi! Cvek!«

To se je petkrat potem ponovilo. Naveličal sem se.
»Ali boš prihodnjo uro, ko bom stopil v razred, stal pred tablo in začel s svojim priimkom ter končal s

CAST LJUBLJANSKIH NUN POSTANE

ali pa se bova videla šele jeseni na popravnem izpitu!«
Ko sem naslednjo uro ob zvonjenju stopil v razred, je stal Milan Hrast pred tablo. Nisem še utegnil priti do svoje mize, da bi izpustil tisti obvezni »Sedite!«, ko je že stegnil roke ob hlačnih šivih, zaprl oči kot petelin na gnojišču ter se zadril v razred:

DR. FRANCE PREŠEREN
TURJAŠKA ROZAMUNDA

Zajel je sapo in odkikirikal prvo kitico. Odprl je oči, spet globoko vdihnil, spustil trepalnice ter odbrnknil drugo kitico. To se je ves čas ponavljalo.

Razred je gromko odmeval od smeha. Hrast pa je kar naprej zapiral oči, zajemal sapo, spet oči zapiral in kikirikal o Ostrovharju, o rešenih kristjanih in o nesrečni Rozamundi. Na koncu, ko se je zavedel in oči odprl, sem mu prečrtal vse tiste prejšnje cveke ter zapisal petico, ampak od smeha sem bil ves poscan... Sploh nisem upal vstati, kot sem imel sicer navado. In naslednjo uro sem moral stopiti pred svojih dvajset laborantk. Same brhke neveste, ki so me ob vsakem vstopu v razred premerile od pete do glave...

Vidiš, Edo Torkar, zdaj sva pa tam:

Ob Hrastovi Turjaški Rozamundi se mi je prvič posvetilo, da moram Prešerna in njegovo umetnost svojim učencem in učencem drugače predstavljati.

To sem tudi storil.

Zato potihem upam, da moji tisoči učenk in učencev Prešernovih Poezij ne bodo pozabili. V njihovem imenu trdim, da Bojana Vajt in tisti, ki jo zagovarjate, nimate prav.

Jancz Svöljšak

OB ODKRITJU SPOMINSKE PLOŠČE MIHAELU AMBROŽIČU

V nedeljo, 5. junija 1983, bodo slovenski, predvsem pa gorenjski, mojstranski in dovški čebelarji ob 11. uri dopoldne na Mruščevi hiši v Mojstrani, na Triglavski cesti števil. 21, odkrili spominsko ploščo Mihaelu Ambrožiču, Mruščevemu Mih. Čebelarju, ki je s svojimi kranjiči zaslovel najprej v rajni cesarski in kraljevski Avstro-Ogrski, nato po Evropi, nazadnje pa po vsem svetu od Avstralije do Vladivostoka.

Od otroških nog sem rasel s čebeli. Moj stric Janez Ancelj, Tiležev Janez, je imel v čebelnjaku na vrtu tako rajdo kranjičev in žnidaršičev, da sem moral dan za dnem sedeti pred tisto čudovito hišico pa potem zdrinjati v njegovo tapetniško in sedlarsko delavnico:

»Stric, roj se je vsull«

Potem si je stric nadel žičnato čelado, zgrabil prazen panj in začel vanj loviti roj. Čebele so se ob tem razpršele. Le kam? Meni po obrazu, po hrbtu, po prsih. Jokal sem in tulil, dirjal po celi vasi. Čebele pa za me noj. Kakor da bi bil jaz kriv, ker je njihova matica končno vzletela in pristala na veji tiste presnete jablane na Tileževem vrtu.

Potem si dolge dneve zaradi zabuhlega obraza nisem upal ne v šolo ne na vas. Rajniški šolski upravitelj Jožko Serajnik, sam navdušen čebelar, mi je tiste dneve štel kot opravičene izostanke.

Spominjam se dni, ko sva v zgodnjih pomladih s Kozjekovim Tilnom na Žaginem brdu nalagala kranjiče na krošnje ter jih v potu svojega obraza nosila v Krašnje pod Vrtaško planino, kjer si je stric postavil čebelnjak, da bi njegove čebele na cvetočem pomladanskem vresju mogle nabirati kar največ medu.

Kako previdno sva morala stopati po strmi stazi, ko sva panje spet prinašala v dolino, jih nakladala na voz in prevajala na mojstranski železniški postaji! Tam so čebelarji iz Mojstrane, z Dovjega, z Belce, iz Radovine in s Podkuž previdno nakladali panje v železniške vagone, potem pa s svojimi čebelami vred odpeljali na Dolenjsko. Tam naj bi jim njihove pridne čebele nabirale še več medu.

Spominjam se tistih jesi, ko mi je stric ukazal:

»Vzemi voziček pa pojdi k Novaku po šlajdrol«

To je valjast strojček, v katerega čebelar vtika satovje, polno medu. Potem je treba dolgo časa vrteti ročico, da se ves med izcedi v podstavljeno posodo.

Ko je moj stric napolnil šlajdro, je odšel v svojo delavnico med komate in žimnice. Vrtel sem ročico, med je tekel, jaz pa sem se ga med tem tako najedel, da tega do smrti ne bom pozabil. Ljubi Jezusček, koliko strdi sem se med šlajdranjem pri Tiležu najedel. Kako sladko je bilo takrat življenje!

Zaradi takih spominov na otroštvo, ko sem bil od pomladi do jeseni pokrit s čebeljimi piki, mladi žledček pa je hkrati kar naprej prebavljal zlahtno tekočino, me je Tileževa Tončka, Tončka Ancelj, predsednica čebelarstva družine v Mojstrani in na Dovjem, pregovorila, naj kaj napišem o Mihaelu Ambrožiču.

Od vseh slovenskih mater v Mojstrani je samo ena rodila sina, ki si je potem kot mož zaslužil prostor v Slovenskem biografskem leksikonu. Tam piše na 10. strani:

AMBROŽIČ MIHAEL, čebelar, rojen 6. septembra 1846 v Mojstrani, umrl 4. julija 1904 istotam. Čebelarstvo je bilo od pamtljivega pri hiši, kjer je že kot otrok čebelaril s svojimi očetom. Za razvoj slovenskega čebelarstva, zlasti čebelarstva trgovine si je pridobil velikih zaslug. Bil je poleg barona Rotschitza prvi, ki je razširil našo čebelo po svetu. Z izvozom je prišel 1872; takoj po otvoritvi gorenjske železnice. Izvozil je nad 70.000 panjev živih čebel. Čebele je prodajal ne le po vsej Evropi, ampak tudi v Ameriko, Avstralijo in Vladivostok. Slikal je tudi končnice, izpolnjeval čebelarstvo orodje (lovilec, poslušalna cev), izdeloval umetno satovje in konstruiral po njem imenovani »ležeči panj«. Kot čebelar — trgovec se je udeležil vseh svetovnih razstav. Od 1873 do 1904 je dobil 147 odlikovanj; prvo odlikovanje 1873 na svetovni razstavi na Dunaju.

Sto sedemdeset odlikovanj, ki jih je dobil na Simmeringu, v Parizu, v Bremnu, v Florenci, v Kölnu, v Strassbourgu, v Hamburgu, Erfurtu, v Budimpešti, v Zagrebu, Kijevu, Regensburgu, v Karlsruhe, v Bruslju, Amsterdamu, v Torinu, Philippopelu, v Heidelbergu...

Kdo bi našteval vsa mesta, koder je razstavljal svoje kranjske čebele, vse dežele, kamor jih je prodajal! Od vsepovsod, kamor se je že odpravil s svojimi pridnimi mojstranskimi brenčecimi delavkami, je prinašal domov odlikovanja.

Na fasadi svoje hiše je vdelal lesene krošnike, na katere je dal izpisati najbolj vredna zlata odličja. Zmeraj, kadar sem šel mimo Mruščeve hiše, sem pred tistimi lesenimi medaljami postal in prebiral, kod vse po svetu so si Mruščeve čebele nabirale nagrade.

Pred časom so na Mruščevi hiši prenavljali fasado. Tiste leseno-zlate medalje so tedaj zginile...

Zdaj jih bodo v malce spremenjeni obliki spet postavili tja, kjer so dolga desetletja pričale o uspehih, kakršne je s svojimi čebelami dosegal Mihael Ambrožič. Izdelal jih bo

Zvonko Koplan, čebelar, ki je več kot uspešno nasledil svojega tasta Vilfana na Dovjem. Ta je namreč po prvi svetovni vojni odkril čebelarstvo ne le v svojem kraju, temveč v vseh naših petih vaseh, kolikor jih je štela stara medvojna občina Dovje-Mojstrana.

Zanimivo je, da se je Mihael Ambrožič v svojih v nemščini tiskanih reklamnih brošurah dosledno podpisoval kot

MIHAEL AMBROŽIČ

Nikoli in nikjer se v tistih kraljevskih in cesarskih avstroogrskih časih ni podpisal kot

Michael Ambroschitsch...

Za trgovca v tedanjih dneh je bilo treba zbrati dovolj poguma, da ni nikjer po svetu zatajil svojega slovenskega očeta, po katerem je podedoval priimek. V Parizu, v Kölnu, v Vladivostoku, v Torinu — povsod, kjer je prejemal medalje za svoje čebele, je moral razlagati, kako se izgovarjata tisti ž in č. Ni bil le čebelar, ki je zaslovel po vsem svetu. Bil je tudi Slovenec, ponosen na svoj rod. Nikdar ga ni zatajil.

Kako zelo narodno zavédna je bila vsa Ambrožičeva družina, priča zgodba o Cankarjevem obisku pri njih v Mojstrani.

Cankar se je leta 1912. zdravil pri Budinekovih v Kranjski gori. Na Vršču se je Cankarjeva družba z Jožo Budinekovo na čelu srečala z Ambrožičevo vdovo Cilo, ki je po moževi smrti še naprej uspešno vodila čebelarstvo in lesno trgovino. Povabila jih je na obisk v Mojstrano.

Cankarja sta spremljali Joža Budinekova in njena sestra, verjetno Cilka Ambrožičeva Cila je vso družbo pogostila z dobro šunko, z medom v satovju in mrzlim pivom v steklenicah, ki so se v hudi vročini poletnega dne hitro praznile. Sinko gostiteljice, Hela, in Toporišev Ivanček sta sproti odnašala prazne steklenice in prinašala spet polne nazaj. Ker se je Cankar čudil naglici dečkov — v bližini ni bilo nobene gostilne — je Ambrožičeva mama izdala skrišališče:

»Kar v koritu jih imam!«

Cankar se je hotel o tem prepričati na lastne oči. Odšel je na dvorišče, vsi drugi pa za njim.

Sredi dvora je res stalo kamnito korito s čisto studenčnico, v njem pa so plavale steklenice s pivom.

»Glejte, pa koliko je še teh rdečih ribic!« se je zasmejal Cankar. Zavihal je rokav, segel v vodo ter »ujel ribico«. Smeha ni bilo ne konca ne kraja. Cankar je krstil veselo družbo za »koritarje«.

Medalje, ki jih je prejemal Mihael Ambrožič od leta 1873 pa še po svoji smrti vse do leta 1905, bodo zdaj spet visele na Mruščevi hiši. Spominska plošča bo opozarjala na pomembnega Slovenca, ki je zapustil bogato dediščino, kajti čebelarjev na Dovjem, v Mojstrani, na Belci, v Podkužah in v Radovini se ne manjka.

Združeni so v družino, ki nikoli ni pozabila in tudi zdaj ne pozablja na svojega vzornika.

Na človeka, ki je s svojimi kranjiči raztrosil slavo naše čebele po vsem svetu.

Janez Svolsjak

DELOVNO RAZMERJE ZA DOLOČEN ČAS

V času letnih počitnic bomo tudi letos sklepali delovno razmerje za določen čas z učenci srednjih, višjih in visokih šol. Večina delovnih nalog se bo opravljala v eno ali dvoizmenskem delovnem času, nakateri pa tudi v troizmenskem delovnem času.

Za fizično slabotne kandidate opravljanje teh delovnih nalog ni primerno, saj gre predvsem za dela v TOZD proizvodnje, kjer so težji pogoji dela.

Delovno razmerje bomo sklepali za najmanj en mesec neprekinjenega dela. V kolikor ta pogoj ne bo izpolnjen, bo kandidat moral ob izplačilu osebnega dohodka povrniti osnovne stroške sprejemnega postopka in zaščitnih sredstev na delu.

Kandidati, ki morajo v času počitnic opravljati počitniško prakso ali proizvodno delo, pa jim učni program šole dopušča za te namene opravljanje takih del, lahko za ta čas pod pogojem predhodnega odstavka, sklenejo delovno razmerje. Ob zaključku dela jim bo izstavljeno ustrezno potrdilo.

Vsi, ki se želite zaposliti, se morate prijaviti do 8. junija na kadrovskem sektorju Železarne — soba št. 3 in ob prijavi navesti, kdaj želite delati. Po usklajevalnem postopku vas bomo obvestili, če vašo željo lahko upoštevamo oziroma vam bomo predlagali, kdaj lahko začnete delati. Razporeditev bo odvisna od trenutnih kadrovskih potreb in psihofizičnih sposobnosti kandidatov.

OBČINSKA PRIZNANJA »1. AVGUST« ZA LETO 1983

Na podlagi 5. člena odloka o priznanju občine Jesenice (Ur. vestnik Gorenjske št. 18-156/78) odbor za izbor nagrajencev in podelitev priznanj občine Jesenice

RAZPISUJE

OBČINSKO PRIZNANJE 1. AVGUST ZA LETO 1983

Občinsko priznanje 1. avgust se podeli:

1. Zaslužnim delavcem ali skupinam delavcev za večletno uspešno in vidno delo v temeljnih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, družbenopolitičnih organizacijah, društvi ter drugih organizacijah in skupnostih v interesu skupnosti in družbe; ali za izjemno pomembna družbeno koristna dejanja in naloge na kateremkoli področju delovanja ter za aktivno družbenopolitično in samoupravno udejstvovanje, ki prispeva k napredku pri uveljavljanju socialističnega samoupravljanja;

2. Organizacijam združenega dela, delovnim in drugim skupnostim, družbenim in drugim organizacijam ter društvom za:

— nadporečne in izjemne rezultate v gospodarjenju ter uresničevanju samoupravljanja, ki so prispevali in prispevajo k razvoju in splošnemu napredku občine,

— uspehe, dosežene v dograjevanju samoupravljanja oziroma samoupravnega sistema v neposrednem izražanju splošnih in dolgoročnih interesov s pravilno usmeritvijo v politiki oblikovanja in delitvi dohodka in spoštovanja načela nagrajevanja po delu,

— delo, opravljeno na področju družbenih in drugih dejavnosti, prežeto z znanstvenim marksističnim pogledom na svet in vsakodnevno usmerjeno k izgradnji socialistične samoupravne družbe,

— uspešno oblikovanje izjemnih organizacijskih oblik samoupravnega organiziranja in samoupravnega urejanja družbenih odnosov ter učinkovito izvajanje planiranih nalog.

Predloge za podelitev priznanj lahko dajo organizacije združenega dela, krajevne skupnosti, samoupravne interesne skupnosti, družbeno politične organizacije, društva in družbene organizacije, delovne in druge skupnosti.

Obrazloženi predlogi morajo biti predloženi Skupščini občine Jesenice — odboru za izbor nagrajencev in podelitev priznanj občine do 30. junija 1983. V predlogu morajo biti navedeni tudi splošni osebni podatki o predlaganem kandidatu.

Odbor za izbor nagrajencev in podelitev priznanj občine Jesenice

ZAMENJAVA OSEBNIH IZKAZNIC

Sekretariat za notranje zadeve občine Jesenice obvešča občane o času in trajanju akcije sprejemanja vlog za zamenjavo osebnih izkaznic, ki bo potekala po krajevnih skupnostih od 16. maja do 30. junija 1983 po naslednjem razporedju:

- za občane KS SAVA v prostorih KS Sava 6., 7., 9., 13., 14. in 16. junija od 8. do 16. ure, 8. ter 15. junija od 8. do 18. ure;
- za občane KS PODMEŽAKLA v prostorih KS Podmežakla 6., 7. in 9. junija od 8. do 16. ure in 8. junija od 8. do 18. ure;
- za občane KS BLEJSKA DOBRAVA v prostorih KS Blejska Dobrava 13. in 14. junija od 8. do 16. ure in 15. junija od 8. do 18. ure;
- za občane KS JAVORNIK-KOROŠKA BELA na dveh sprejemnih mestih v domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku hkrati 20., 21. in 23. junija od 8. do 16. ure in 22. junija od 8. do 18. ure;
- za občane KS ŽIROVNICA na krajevnem uradu Žirovnica in na krajevni skupnosti Žirovnica 27., 28. in 30. junija od 8. do 16. ure in 29. junija od 8. do 18. ure.

Obenem sekretariat za notanje zadeve posebej opozarja občane, da vložijo zahtevke za zamenjavo starih osebnih izkaznic na sedežih svojih krajevnih skupnosti, ker vlog za zamenjavo iz objektivnih razlogov do nadaljnjega na sedežu sekretariata ne bodo sprejemali.

Ponovno tudi prosim, naj občani prinašajo s seboj vse potrebne listine, po dve enaki fotografiji v velikosti 3 x 3,5 cm, ki ne smeta biti starejši od šestih mesecev in za stroške postopka po 20.— din gotovine.

Listine, ki jih morajo občani predložiti, so naslednje:

Občan, ki ni rojen na območju občine Jesenice in ni vpisan v državljansko knjigo na območju občine Jesenice, mora predložiti izpisek iz rojstne matične knjige ali poročni list in potrdilo o vpisu v državljansko knjigo ter prejšnjo osebno izkaznico.

Občan, ki je rojen na območju občine Jesenice, pa ni vpisan v državljansko knjigo na območju občine Jesenice, mora predložiti potrdilo o vpisu v državljansko knjigo in prejšnjo osebno izkaznico.

Občan, ki je rojen na območju občine Jesenice in je vpisan v državljansko knjigo na območju občine Jesenice, pa predloži samo prejšnjo osebno izkaznico.

V pojasnilo, kje lahko občan dobi potrdilo o vpisu v državljansko knjigo, navajamo naslednje:

Državljanska knjiga se je pričela voditi leta 1948, zato so državljani, rojeni do tega časa, vpisani v kraju, kjer so imeli tedaj stalno prebivališče. Mladoletni otroci so se vpisali pri starših.

Rojeni v času od leta 1948 do konca leta 1964 so vpisani pri očetu ali materi.

Rojeni od leta 1965 do septembra 1974 so vpisani v kraju, kjer so imeli stalno prebivališče starši ob njegovem rojstvu.

Otroci, rojeni po mesecu septembru 1947, niso vpisani v državljansko knjigo, pač pa v njihovo državljanstvo vpisano v rojstni matični knjigi in se državljanstvo potrdi na izpisku rojstne matične knjige.

ZAHVALA VIKTORJU ŽANU

Vaš prispevek društvu za pomoč duševno prizadetim Jesenice v višini 32.721,50 din, ki ste ga odstopili od vaše nagrade za inovacijsko dejavnost je dokaz in potrditev, da vrednostna vsebina našega dela dobiva vedno večje možnosti za uveljavljanje socialne in materialne varnosti duševno prizadetih oseb in njihovih skrbnikov v naši občini.

Z zagotovilom, da bo vaš prispevek izdatno pomagal rešiti marsikateri konkretni problem na področju socialne varnosti duševno prizadetih, se vam iskreno zahvaljujemo!

Predsednica društva:
Marija Heberle-Perat

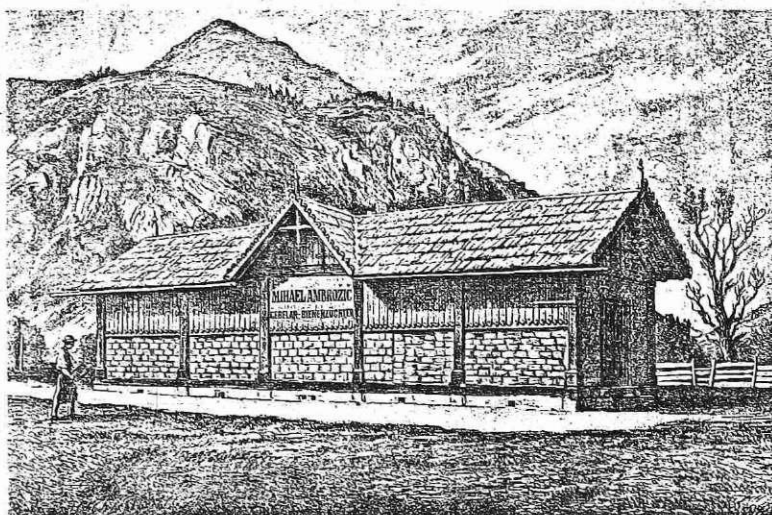
»AMATERSKE MELODIJE '83« V BEGUNJAH

V nedeljo, 5. junija, bo letos že petič zapored v Krpinu pri Begunjah srečanje harmonikarjev — amaterjev Gorenjske. Srečanje se bo pričelo ob 10. uri dopoldan in ne ob 17. uri popoldan, kot je bilo pomotoma navedeno v razpisu.

POPRAVEK

V zvezi s prispevkom o proslavi 40-letnice vojaškega šolstva NOV in PO Slovenije, ki je bil objavljen v prejšnji številki Železarja, 26. maja, sporočamo, da bodo prireditve 2. in 3. julija in ne junija, kot je bilo to nehoti narobe napisano. Prosimo za razumevanje.

B. B.

Takle mogočen Ambrožičev čebelnjak je stal nekdanj v Blokih v Mojstrani. »Mihael Ambrožič — čebelar...« Tisti »Bienenzüchter« zraven naj nikogar ne zmoti — čebele je pač prodajal po nemških deželah.

»SONČNI VLAK«

Delovne ljudi in občane obveščamo, da bo v okviru sodelovanja humanitarnih organizacij republike Avstrije in Rdečega križa SFR Jugoslavije pripeljal na Jesenice »sončni vlak« z invalidno mladino v soboto, 4. junija, ob 17.05.

Čas postanka »sončnega vlaka« na železniški postaji na Jesenicah je od 17.05 do 17.45.

Vabimo vse občane, da v čim večjem številu pozdravijo invalidno mladino na Jesenicah in s tem podprejo to veliko solidarnostno akcijo za invalide.

OK SZDL in OO RKS Jesenice

VELIK USPEH ŠAHOVSKE EKIPE ŽELEZARNE JESENICE

V začetku maja je bilo v Kazini hotela Park na Bledu 35. odprto delavsko moštveno prvenstvo SR Slovenije v šahu. Med 41 ekipami iz vse Slovenije je na prvenstvu sodelovala tudi ekipa Železarne. Kljub temu, da je železarska ekipa vsa leta prav na sindikalnih prvenstvih bila uvrščena zelo visoko, pa letos ni veljala za favorita. Vse več je močnih ekip, ki imajo v svojih vrstah mojstre in mojstrske kandidate in so izredno izenačene ter lahko vedno posežejo v sam vrh.

V ekipi Železarne so nastopili mojster Vojko Mencinger in prvokategorniki Ivan Pavlin, Lado Krajnik, Franci Raynik in Anton Krničar.

Že po uvodni zmagi nad ekipo ljubljanske Iskre je bilo videti, da bo jeseniška ekipa med vodilnimi. V enajstih kolid (švicarski sistem) je ekipa dosegla šest zmag, tri neodločene rezultate in samo dva poraza. Odločilen za prvo mesto je bil visok poraz (3:1) s poznejšim zmagovalcem prvenstva Ljubljanskega banko v šestem kolidu, pa tudi z Verigo iz Lesc v drugem kolidu (1,5:2,5).

Kljub temu se je ekipa Železarne na koncu uvrstila na odlično drugo mesto, kar je v zadnjih letih njen največji uspeh.

Najboljši posameznik v jeseniški ekipi je bil vsekakor Vojko Mencinger na prvi deski, ki je v enajstih kolidih zbral kar 8,5 točk in doživel en sam poraz. Odlični rezultat je na četrti deski dosegel Franci Ravnik, ki v petih partijah ni doživel poraza in zbral kar štiri točke. Ivan Pavlin in Lado Krajnik sta na drugi in tretji deski z več kot petdesetimi odstotki (6,5) točk prav tako veliko prispevala k uspehu ekipe, Anton Krničar, ki je v drugem delu zamenjal Francija Ravnika, pa s polovico osvojenih točk prav tako ni razočaral.

Končni vrstni red: 1. LB Ljubljana 33,5; 2. Železarna Jesenice 28,5; 3. Železniško gospodarstvo Ljubljana 28,4; 4. Iskra Kranj 27,5; 5. Fronta 27; 6. Papičina Količeva 26; 7. Impol Slovenska Bistrica; 8. SPIZ Ljubljana; 9. Veriga Lesce 24; 10. DPO Zagorje 23,5 itd.

TK

Naša železarna z okolico (foto I. Kučina)

DRUGI POHOD »100 ŽENSK NA STOL« BO 19. JUNIJA

Komisija za športno rekreacijo pri izvršnem odboru konference osnovnih organizacij sindikata Železarne se je odločila, da bo drugi pohod »100 delavk železark na Stol« 19. junija.

V preteklem letu je bil izveden prvi pohod delavk Železarne na Stol, ki se ga je udeležilo 36 delavk, ki so ob zaključku pohoda na Pristavi obljubile, da se zaradi enkratne organizacije pohoda in lepega doživljanja, ponovno dobimo na drugem pohodu. Posebno navdušene so bile tiste udeleženke pohoda, ki so prvič stale na najvišjem vrhu Karavank Stolu (2236) m, od koder je čudovit pogled na triglavsko pogorje in na avstrijsko Koroško.

Ob zaključku prvega pohoda so se člani organizacijskega odbora za izvedbo pohodov, ki deluje pri komisiji za športno rekreacijo pri izvršnem odboru sindikata Železarne, odločili, da

pohod razširijo in nanj povabijo tudi delavke iz ostalih delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne.

Število pohodnic je omejeno na sto. Prijavijo se lahko delavke, zaposlene v TOZD in delovnih skupnostih naše Železarne ter sorodnice zaposlenih delavcev (žene, hčerke). Ker je pohod naporen (od 6 do 8 ur), priporočamo staršem, da objektivno presodijo, ali je njihova hčerka sposobna opraviti to turo! Poleg tega priporočamo udeleženkam pohoda, da poskrbijo za osebno kondicijo tako, da opravijo kakšno turo, ki traja od dve do tri ure.

Organizacijske priprave se v Železarni izvajajo po programu. Uradni razpis za drugi pohod na Stol bo objavljen v naslednji številki glasila Železar 9. junija.

Pavel Dimitrov

Z lanskoletnega pohoda železark na Stol (foto P. Dimitrov)

NOVICE ALPINISTIČNEGA ODSEKA JESENICE

Med prvomajskimi prazniki so se člani alpinističnega odseka Jesenice udeležili tabora alpinistov v kanjonu Paklenica. Tabor je bil od 24. aprila do 1. maja. Udeležilo se ga je 15 članov AO, ki so preplezali 160 smeri. Od tega je bilo 52 ponovitev IV. težavnostne stopnje, šest ponovitev V. težavnostne stopnje, devet ponovitev VI. težavnostne stopnje.

Pomembnejše ponovitve: Celjski steber — Čuk (IV-V 150 m): J. Pšenica — E. Morič;

Mosaraška — Aniča kuk (V — 350 m): R. Kocijančič — M. Šifrar, B. Ravnik — M. Pajovič;

Brid za mali čeki — Aniča kuk (V, VI, A: 150 m): J. Pšenica — G. Jeršin,

R. Kocijančič — P. Sivec, E. Morič — B. Ravnik.

Union Kuk od zagana (VI, A: 200 m): B. Ravnik — D. Sivec — E. Morič.

13. maja je osem članov AO sodelovalo skupaj s člani AO Mojstrana pri izvedbi triglavske štafete.

15. maja sta smer pastirja Jozla nad Šito glavo (IV-V) (A:) preplezala Ravnik in Ravhekar;

28. maja pa smer Perčič in Zaplotnik nad Šito glavo (IV-V 300) Ravnik in Morič.

R. K.

SPREMEMBA PRAVIL V NAMIZNEM TENISU

V Zagrebu je bil te dni večdnevni seminar za jugoslovanske trenerje namiznega tenisa. Predavali so kitajski strokovnjaki Ksi En Ting, prof. Hudetz in zvezni trener ter kapetan Osmanačič. Udeležilo se ga je čez 30 trenerjev iz vseh republik. Iz Slovenije je bila prisotna Milana Štrumbil.

Na seminarju so bila posebno pomembna izvajanja in razlage kitajskega strokovnjaka o moderni napadalni igri, s katero danes dominirajo kitajski igralci v svetu. Prikazal je način treniranja vrhunskih kitajskih igralcev, ki pa se bistveno ne razlikuje od načina treniranja naših vrhunskih igralcev, le da trenirajo njihovi igralci znatno bolj intenzivno in zbrano ter posvečajo večjo pozornost izvajanju servisov.

Hudetz je predaval o načinu učenja mladih igralcev — začetnikov na Kitajskem, od koder se je vrnil pred nedavnim. Pri tem je značilno, da široka množica mladih, starih od šest do sedem let, pričinja z učenjem napadalne igre in ne (kot je bilo vseskozi doslej), da se začetnik uči najprej osnovnega vračanja žogice.

Na kongresu mednarodne namiznoteniške zveze na Japonskem, kjer sta bila prisotna tudi Hudetz in Osmanačič, so bile sprejete nekatere spremembe pravil glede načina serviranja in oblog loparjev. Novi način serviranja bo veljalo že od 1. septembra letos, pravilo o dvobarvnih oblogah loparjev pa bo veljalo na mednarodnih tekmah od 1. januarja prihodnjega leta.

(S)

CETRTI TEK NA VRŠIČ

Turistično društvo Kranjska gora organizira prihodnjo soboto, 11. junija, že tradicionalni četrti tek na Vršič. Start bo ob 16. uri pred hotelom LEK, kjer se lahko prijavi dve uri pred pričetkom.

NOGOMET

USNJAR : JESENICE 1:1 (0:1)

V nedeljo, 29. maja, so jeseniški nogometaši gostovali v Vrhniku pri domačem Usnjaru. V borbeni in zanimivi tekmi sta si ekipi zasluženo razdelili točki, čeprav so jeseniški nogometaši vodili z golom Ignjatoviča večji del tekme.

Nastopili so: Ilič, Okršlar (Čatak), Bakonič, Zubanovič, M. Omanovič, Džamastagič, Karahodžić, Troha, Ignjatovič, N. Omanovič, Mlakar.

V nedeljo, 5. junija, bo zadnja tekma letošnjega prvenstva. Na Jesenicah gostuje vodeče moštvo ekipa Vozil.

Tekma bo ob 17. uri na igrišču v Podmežakli.

Z.

Namka Malkoč z Jesenic »MISS NARCIS '83« in njena prva spremljevalka Snežana Blažič (foto B. Blenkuš)

DELOVNA AKCIJA V OTROŠKEM LETOVIŠČU NOVIGRAD

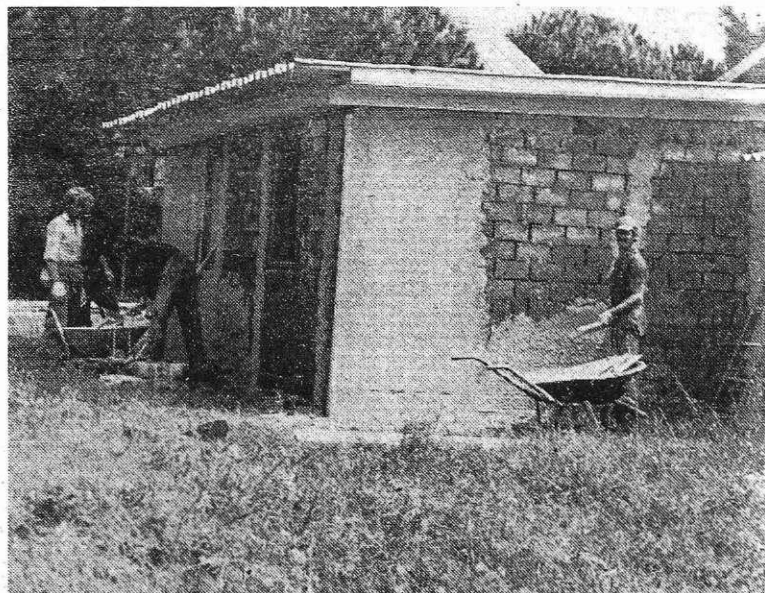
Na pragu je poletje in čas počitnic ter dopustniških dni. Tudi letos bodo v otroškem letovišču v Novigradu letovali številni otroci iz jeseniške občine, ki bodo nekaj prijetnih in brezskrbnih dni preživeli na morju. Ob tem velja poudariti, da je v Novigradu edino otroško letovišče, ki ga ima jeseniška občina ob morju.

Letovišče upravlja občinska zveza DPM Jesenice, ki s svojimi sredstvi s širšo družbeno pomočjo prizadeva letovišče obnoviti in ga tudi redneje vzdrževati. V teh dneh je v letovišču že živahno. Običajni otroški smeh tokrat zamenjuje ropot kladiv, žag in drugega orodja delavcev jeseniškega Gradbinca, ki hitijo z zadnjimi deli pri letošnji obnovi. Ob sedanjih zgradbi jedilnice bodo dozdali pralnico in likalnico ter postavili dve novi hišici. Potrebna finančna sredstva v višini dveh milijonov dinarjev so v enakih zneskih prispevali Izobraževalna skupnost Jesenice, Skupnost otroškega varstva Jesenice.

Zdravstvena skupnost Jesenice in Skupščina občine Jesenice.

Prejšnjo soboto in nedeljo pa je v Novigradu potekala obsežna delovna akcija, ki so se je udeležili člani društva prijateljev mladine iz posameznih krajevnih skupnosti jeseniške občine. Očistili so hišice in okolico letovišča ter obalo in opravili še vrsto drugih manjših del, tako da bo letovišče lepo urejeno in očisto pričakalo prve letošnje obiskovalce.

Ze prihodnji teden se bo začela prva izmena šole v naravi, zatem pa se bodo vse do jeseni vrstile izmene otrok iz vse jeseniške občine. (Tekst in foto: J. Rabič)

Delavci jeseniškega Gradbinca gradijo v Novem gradu pralnico in likalnico (foto J. Rabič)

TEKMA V KEGLJANJU NA DALJAVO ZA PETI EVROPSKI POKAL

V nedeljo, 29. maja, je bilo na parkirišču pred hotelom Larix v Kranjski gori zanimivo, za nas razmeroma novo tekmovanje v metu na daljavo po asfaltu s čoki, ki so sicer namenjeni za kegljanje na ledu. Potegnjena je središčna črta, ob njej pa dve stranski, ki se v določenem sorazmerju širita v konus. Met velja, če čok ne prekorači teh dveh črt, daljina pa je seveda zaželjena čim daljša. Včeraj je bil prekoračen tudi evropski rekord, ki pa ga lahko štejemo tudi za svetovnega, saj se razen v Evropi, drugje ne ukvarjajo s tem športom.

Tekmovanja se je udeležilo večje število ekip iz Italije, Zahodne Nemčije, Avstrije in Jugoslavije, ki so se kot ekipe uvrstile v navedenem vrstnem redu. Najboljši trije posamezniki so bili: Helmut Aglassinger 100,18 m (Avstr.), Ludwig Aigner 98,14 m,

(ZRN), Gerhard Auer 97,14 m (Avstr.). Naši so bili med zadnjimi, vendar ne smemo pozabiti, da je pri nas ta šport šele v povojih in smo z njim začeli lani, medtem ko v kegljanju na ledu predstavljamo močno silo, ki ima evropskega prvaka. Tudi v bližnjem in zbijanju se tekmuje na asfaltu podobno kot na ledu, tako da imamo precejšnje možnosti za napredek tudi na asfaltu.

V bistvu je za posameznika to precej drag šport, saj čok z vso garnituro podplatov stane krepko čez star milijon dinarjev. Pri nas jih ne delamo, kako je z uvozom, pa je znano.

Pa še majhna anekdota za konec: Zakonske družice se že malce pritožujejo: Ti vražji dedci so si že izmislili nekaj novega, da jih še poleti nobena nedelja ne bo doma.

J. Jekler